

Conjuntura econòmica de les Illes Balears

Novembre 2019

GOVERN
ILLES
BALEARIS

Conjuntura econòmica de les Illes Balears

Novembre 2019

Direcció: Llorenç Pou Garcias

Director General de Model Econòmic i Ocupació

Coordinació: Miquel Quetglas Oliver

Realització:

Laura Alomar Llorente

Manuel José Carmona Robert

Catalina Martorell Company

M^a del Mar Ribas Mas

Gabriel Servera Roobruck

Miquel Quetglas Oliver

Assessorament lingüístic:

Servei Lingüístic de la Conselleria de Model Econòmic, Turisme i Treball

Maquetació:

Bernat Vidal Lara

Margarita Roig Servera

Direcció General de Model Econòmic i Ocupació
Conselleria de Model Econòmic, Turisme i Treball

GOVERN DE LES ILLES BALEARS

Plaça de Son Castelló, 1

(Polígon de Son Castelló) 07009 - Palma

Illes Balears (Spain)

Tel.: +34.971.788.526

Fax.: +34.971.176.981

<http://dgeconomia.caib.es>

E-mail: informa@dgeconomia.caib.es

ISSN: 2254-481X

DL PM 1214-2002

Subscripció:

Per subscriure-vos de franc al nostre servei d'informació, vos convidam a enviar un missatge per correu electrònic a l'adreça:

informa@dgeconomia.caib.es

Vos notificarem la publicació del nostre *Butlletí de Conjuntura Econòmica* en versió digital tan aviat com estigui disponible, com també d'altres notícies d'interès.

índex

Cronologia	4
Resum Executiu	5
I. Entorn	8
Internacional	8
1	8
2 Unió Europea	12
3 Espanya	14
II. ILLES Balears	16
1 Mallorca	18
2 Menorca	19
3 Pitiüses	20
III. Oferta	21
1 Agropesquer	21
2 Indústria i energia	25
3 Construcció	28
4 Serveis	31
4.1. Comerç	33
4.2. Hostaleria	34
4.3. Transport i comunicacions	39
4.4. Mediació financera	44
4.5 Altres serveis	46
5 Activitat empresarial	48
IV. Demanda	50
1 Preus de consum	50
2 Consum	52
2.1 Consum intern	52
2.2 Consum de no residents	54
3 Inversió	55
4 Sector exterior	58
V. Mercat Laboral	61
1 Dades laborals de l'EPA. Illes Balears, Espanya i UE-28	61
2 Ocupació i atur a les Illes Balears: dades administratives	63
3 Costs laborals	67
4 Accidents de treball	69
Índex de gràfics i taules	70
Notes i abreviatures. Agraïments	72

Cronologia

Juliol 2019	31	El Fed redueix els tipus d'interès de referència en 25 punts bàsics, fins a l'interval 2,00% - 2,25%.
	31	El nombre d'altres en la Seguretat Social arriba al màxim històric (589.242 altres).
Agost 2019	1	Els EUA anuncien una nova pujada aranzelària sobre els 300.000 milions de dòlars d'importacions xineses.
	7	El preu del barril de petroli Brent baixa fins als 55,03 \$, el mínim des del mes de gener.
	13	L'índex de pressió humana a les Illes Balears arriba al màxim anual (2.070.156 persones).
	13	El tipus de canvi entre la lliura britànica i l'euro cau fins als 1,077 €/£, el tipus més feble dels dos anys anteriors.
	15	L'IBEX-35 tanca en el nivell més baix de l'any (8.519 punts).
	21	El tipus d'interès interbancari EURIBOR a un any arriba al mínim històric de -0,399%.
	23	L'ibestat publica el nombre de viatgers allotjats a hotels en el mes de juliol (1.802.513 persones, màxim de la sèrie històrica iniciada en 2008).
Setembre 2019	12	El consell de govern del BCE redueix el tipus d'interès aplicable a la facilitat de dipòsit en 10 punts bàsics fins a situar-lo al -0,50%.
	18	La Fed redueix els tipus d'interès de referència en altres 25 punts bàsics, fins a l'interval 1,75% - 2,00%.
	18	Patronals i sindicats del comerç signen el conveni col·lectiu després de l'acord arribat en el mes d'agost.
	20	L'agència de qualificació Standard & Poor's millora la nota creditícia d'Espanya, d'A- a A.
	23	El majorista de viatges britànic Thomas Cook, el segon del món i el més antic, es declara en fallida.
	30	El tipus de canvi entre el dòlar nord-americà i l'euro és de 0,918 €/\$, el tipus més fort d'ençà del maig de 2017.
	30	El nombre d'aturats registrats a les Illes Balears cau fins a 40.377, la xifra més baixa d'un mes de setembre des de 2007.
Octubre 2019	11	Els EUA suspensen la implementació d'una pujada aranzelària prevista per al 15 d'octubre.
	24	El consell de govern del Banc Central Europeu decideix que el tipus d'interès sobre les operacions principals de refinançament i els tipus d'interès sobre la facilitat de crèdit marginal i la facilitat de dipòsit es mantindran sense variació en 0,00%, 0,25% i -0,50% respectivament.
	28	La Unió Europea aprova una pròrroga al Brèxit fins al 31 de gener del 2020.
	31	L'ibestat publica el nombre de viatgers allotjats a hotels en el mes de juliol (214.256 nits, màxim de la sèrie històrica iniciada en 2008).
	31	La Fed torna a reduir els tipus d'interès de referència en altres 25 punts bàsics, fins a l'interval 1,50% - 1,75%.
Novembre 2019	1	Christine Lagarde, anterior directora gerent del Fons Monetari Internacional, succeeix Mario Draghi com a presidenta del Banc Central Europeu (BCE).
	4	El grup IAG anuncia la compra de la companyia aèria Air Europa per 1.000 milions d'euros.
	10	Hi ha eleccions generals a Espanya.

Resum Executiu

Taula 1. Perspectives de l'economia balear

Taxes de variació del PIB. Volum encadenat base 2010 (en %)											
	Anual					Trimestral					
	2014	2015	2016	2017	2018	2018 (p)				2019 (p)	
				(p)	(p)	I	II	III	IV	I	II
Zona euro	1,4	2,1	1,9	2,5	1,9	2,6	2,2	1,6	1,2	1,4	1,2
Espanya	1,4	2,8	3,0	2,9	2,4	2,8	2,3	2,2	2,1	2,2	2,0
Illes Balears	1,0	3,0	4,1	3,8	2,7	3,1	2,7	2,6	2,4	2,2	2,0
Mallorca	0,7	2,9	4,1	3,8	2,6	3,1	2,5	2,5	2,3	2,1	2,0
Menorca	0,8	2,9	3,7	3,0	2,0	2,2	2,2	2,0	1,9	1,8	1,7
Pitiüses	2,4	3,6	4,3	4,0	3,5	3,7	3,6	3,4	3,2	2,8	2,5

Font: Eurostat i Direcció General de Model Econòmic i Ocupació

f: previsió. p: provisional. a: avanç.

El creixement del PIB **mundial** ha caigut fins al 2,9% enguany, el nivell més baix des de la crisi financera. Malgrat això, es preveu que s'estabilitzi en el 3% durant els propers dos anys. Diversos factors expliquen aquesta debilitat global. Entre d'altres, el fet que es mantenen les tensions comercials entre els EUA i Xina. Un altre motiu és la mala situació econòmica de determinats països latinoamericans.

Per a l'economia dels Estats Units d'Amèrica s'estima un creixement en el conjunt de 2019 del 2,1%. Per altra banda, Xina s'estabilitza i manté un ritme del 6,1%. En el mes de setembre, el preu del barril Brent arriba gairebé als 63 dòlars, pràcticament 3 dòlars per sobre el preu del mes anterior, però per sota la mitjana de l'any 2019. En el mes de setembre, l'euro va experimentar una petita devaluació respecte del dòlar. En comparació a la lliura esterlina, l'euro va presentar una alta cotització, malgrat que inferior a la del mes d'agost, quan arriba al màxim anual.

El PIB de la **zona euro** manté el ritme de variació de l'1,2 % en el segon trimestre de l'any. El dinamisme econòmic previst en aquesta unió monetària se segueix mantenint baix en 2019. L'FMI preveu que enguany la zona euro registrarà un creixement de l'1,2%. La taxa d'atur per a aquest any s'estima en un 7,7 % (en 2018 fou del 8,2%) i la inflació minva fins a l'1,2% (igual que en 2018). L'estimació d'evolució de l'economia alemanya és d'un 0,5 % per a 2019. La francesa es manté en l'1,2 %, mateix percentatge que la britànica. En el cas d'Itàlia, s'estima un estancament econòmic.

L'economia **espanyola** en el tercer trimestre de 2019 presenta una taxa de variació interanual del PIB del 2,0%, dada que coincideix amb la del trimestre anterior. Segons l'FMI, tanca 2018 amb un creixement del 2,6% i projecta tancar 2019 amb un 2,2%. El sector amb més dinamisme continua essent el de la construcció. La demanda nacional contribueix en 1,8 punts al creixement del PIB, vuit dècimes per sobre el trimestre anterior.

El Banc d'Espanya preveu per a 2019 una millora en la taxa d'atur de fins al 14,1% i una baixada de la inflació al 0,8%, motivada per la caiguda dels preus energètics. El dèficit públic previst per a 2019 se situa en el 2,4% i minvarà fins a l'1,8% l'any 2020.

L'economia balear mostra un creixement més suavitzat en comparació amb l'evolució dels anys passats. Aquestes dades es troben en consonància amb les de l'economia espanyola i fins i tot milloren les del conjunt de la Unió Europea.

Les **Illes Balears** creixen en el segon trimestre de 2019 un 2,0% en termes interanuals. Així, la darrera dadacedeix dues dècimes respecte a la del trimestre anterior i set dècimes en comparació amb la dada del mateix període de l'any passat. Quant a l'activitat turística, en els nou primers mesos de 2019 milloren la despesa, el nombre de visitants i la rendibilitat econòmica, però es redueixen el nombre de pernoctacions.

El sector de la construcció presenta la taxa de variació més elevada en el segon trimestre de 2019 i fins i tot accelera lleugerament el ritme de producció. Els indicadors avançats del sector del maó, en termes generals, mostren estabilitat en l'evolució de l'activitat del sector. Contràriament, l'activitat immobiliària registrada certifica les expectatives que ja es varen indicar en el darrer butlletí, amb una important frenada del començament d'any ençà, tant en nombre d'operacions com en import total. La indústria i l'energia mostren una taxa de creixement del 0,7 %. Aquesta dada és més elevada que la del sector agropecuari (-0,2 %). Ambdós sectors es despenen de la bona trajectòria dels sectors de la construcció i dels serveis.

Mallorca presenta, en el segon trimestre de 2019, un creixement del 2,0%, dada coincident a la del conjunt balear (2,0%). L'afiliació a la Seguretat Social manté la bona evolució, amb un increment en termes interanuals del 0,4%. En els primers nou mesos de 2019, els establiments hotelers acullen més viatgers que en l'any 2018, però no així en les pernoctacions.

Els apartaments turístics i el turisme rural mostren retrocessos, tant en el nombre de viatgers com de pernoctacions. El passatge arribat per via aèria a Mallorca supera els 12,5 milions acumulats fins al mes de setembre, dada que suposa un increment d'un 3,1 % en comparació amb el mateix període de l'any anterior. Les tones de mercaderies embarcades i desembarcades dels ports de Palma i d'Alcúdia mantenen la tendència a l'alça, però, en canvi, es redueixen les arribades per via aèria. En aquesta illa, el nombre i el valor del total de les hipoteques i de les hipoteques sobre habitatges es redueixen.

La taxa de creixement de **Menorca** del segon trimestre de 2019 és d'un 1,7% interanual. Aquesta dada, una vegada més, és la més baixa de l'arxipèlag. Ara bé, és l'illa amb menys fluctuacions. A més, suposa una caiguda de sols una dècima respecte al trimestre precedent (1,8%) i de cinc dècimes amb relació al segon trimestre de l'any 2018. Els indicadors del mercat laboral d'aquesta illa mostren una evolució a la baixa, concretament l'atur registrat empitjora un 0,5% en comparació amb la dada de l'any anterior. L'illa més septentrional presenta una disminució de l'afluència del turisme britànic i italià, però un fort increment del turisme nacional.

A l'aeroport de Maó l'evolució també es troba a l'alça i se supera la xifra de passatgers dels primers nou mesos de 2018. Com a indicador de la inversió, continuen augmentant les matriculacions de turismes, però es redueixen les corresponents a vehicles de càrrega. Quant a la constitució d'hipoteques, Menorca no presenta un comportament diferent al de la resta d'illes i experimenta una reducció tant del nombre com del valor de les hipoteques constituïdes sobre habitatges.

Quant al ritme de creixement econòmic, **Eivissa i Formentera** continuen al capdavant. Fins al mes de juny, el valor afegit generat a les dues illes evoluciona un 2,5% interanual i continua essent la regió amb major dinamisme. Va ser el territori on la crisi econòmica afectà menys la producció i on més despuntà en la fase de recuperació. Quant al mercat laboral, augmenta el nombre d'afiliats a la Seguretat Social a Eivissa, però disminueix a Formentera. Els establiments turístics reglats presenten descensos en els primers nou mesos de 2019 respecte de les xifres de 2018 en el nombre de viatgers allotjats i en el de nits venudes.

Aquesta reducció es produeix principalment a causa de l'evolució del mercat nacional, atès que el britànic i l'alemany es mantenen estables. En el mercat immobiliari, en el període gener-setembre de 2019, les Pitiüses presenten el decrement més rellevant de les Illes Balears, tant en l'import de les hipoteques com en el nombre d'aquestes. Finalment, el consum de carburants d'automoció augmenta un 0,4% conjuntament a Eivissa i Formentera en els tres primers trimestres de 2019.

El sector **agropesquer** de les Illes Balears presenta una reducció en el número d'afiliats a la Seguretat Social d'un 1,8 %. S'estima una davallada de la producció d'ametla en la campanya 2019-2020. També ha baixat la comercialització de fruita i hortalissa, segons les dades de Mercapalma. Les dades de les tones de carn sacrificades presenten una disminució generalitzada en tots els tipus de bestiar, amb l'excepció del cabrum. El retrocés del sector també afecta la pesca en els tres primers trimestres de l'any i en termes interanuals cauen el volum i el valor de les captures. En canvi, quasi s'ha duplicat la producció d'oli d'oliva (la darrera dada disponible correspon a la campanya 2017-2018). En termes globals s'espera una reducció de la producció de cereals.

Els indicadors sectorials de la **indústria** segueixen mostrant un panorama amb signes d'alentiment. El VAB del segon trimestre es manté en positiu però cau fins a situar-se per sota el punt percentual. En el mes d'agost, la producció segueix encadenant mesos amb variacions interanuals negatives. En el mateix sentit, la cartera de comandes i la facturació de les empreses del sector es redueixen. Totes les illes guanyen afiliats a la Seguretat Social i la major taxa de creixement es produeix a Mallorca (1,2%). Les darreres dades disponibles mostren un increment suau de la demanda d'energia elèctrica a totes les illes. Aquest fet no es veu reflectit en un increment de les emissions, atès que s'han reduït les emissions de CO₂ associades a la generació elèctrica.

Les variacions interanuals del VAB de la **construcció** a les illes segueix al capdavant dels sectors econòmics. En el segon trimestre de 2019 presenta una variació del 3,6%. Els certificats de final d'obra s'han incrementat en nombre d'edificis i en el pressupost d'execució. Les dades d'afiliació a la Seguretat Social del mes de setembre mostren un important increment del nombre de treballadors d'alta (4,1%). Quant al nombre de projectes visats en els primers sis mesos de l'any, s'ha produït un lleuger retrocés en termes interanuals. El pressupost total dels projectes ha disminuït amb més intensitat que el nombre d'expedients (-14,9%).

Pel que fa al sector **serveis**, de forma semblant al trimestre anterior, en el segon trimestre el VAB del sector manté un ritme de creixement important. No obstant això, perd dinamisme respecte als trimestres anteriors i consolida el fet que la construcció ha pres la davantera com a sector més dinàmic en el conjunt de l'economia. La facturació i l'ocupació de les empreses del sector segueixen en un nivell alt. L'afiliació a la Seguretat Social del mes de setembre roman estable en comparació amb el mateix mes de l'any 2018. El creixement de la quantitat de treballadors autònoms ha estat compensat per la disminució del de treballadors contractats. Per illes, augmenta l'afiliació a tots els territoris, excepte a Menorca i a Formentera.

Els principals indicadors del sector del **comerç** mostren un comportament contradictori. Per una part, el volum de negoci disminueix, però contràriament l'índex d'ocupació i les vendes del comerç al detall augmenten. L'afiliació a la Seguretat Social es redueix a totes les illes. Cal destacar que l'Indicador de confiança empresarial (ICE) mostra una visió positiva dels empresaris respecte al tercer trimestre de l'any, però contràriament és negativa per al trimestre actual (quart trimestre).

Quant als indicadors **turístics**, durant els primers nou mesos de l'any 2019 la despesa total que efectuen els turistes a les Illes Balears augmenta i també ho fa la despesa per persona i la mitjana diària. Així, la contribució del turisme al consum de les Illes Balears augmenta tant en termes quantitius com qualitatius. El nombre de visitants que pernocten a les Illes Balears durant els tres primers trimestres de 2019 continua augmentant, fins i tot després d'assolir, de manera consecutiva, el màxim de la sèrie històrica. El nombre de pernoctacions té un descens interanual més accentuat als apartaments turístics que als establiments hotelers, mentre que augmenta als establiments rurals. Els preus hotelers a les Illes Balears presenten augments interanuals ininterromputs en els darrers sis mesos i en els mesos d'agost i setembre superen els quatre punts percentuals de pujada. L'estada mitjana mostra un retrocés a totes les illes. Aquest escurçament afecta els establiments hotelers i apartaments turístics, però no els establiments rurals.

Els **passatgers** arribats entre gener i setembre de l'any 2019 a les Illes Balears per via aèria continuen la tendència a l'alça en comparació amb el mateix període de l'any 2018. Destaca l'alça del mercat nacional i de l'alemany, mentre que el passatge britànic es manté. El trànsit marítim de passatgers també experimenta un augment significatiu en l'acumulat fins a setembre, tant en via regular com sobretot en creuers. Alhora, també s'incrementa el transport marítim de les mercaderies que arriben a les Illes Balears durant el període indicat. Les mercaderies corresponents al transport aeri retrocedeixen respecte de fa un any.

Segons la demografia d'**empreses** de la TGSS, el nombre d'empreses creix lleugerament durant el tercer trimestre de 2019, gràcies sobretot als negocis creats a les Pitiüses. D'altra banda, les societats mercantils constituïdes en els primers nou mesos de 2019 mostren un descens interanual, tant pel que fa al capital subscrit net com al nombre de societats. Les dissolucions també es redueixen respecte de 2018, però tornen a superar els nivells dels anys anteriors. Pel que fa als concursos de creditors, en el segon i tercer trimestre de 2019 s'han incrementat respecte dels mateixos trimestres de 2018.

En els darrers sis mesos, els **preus** de consum es frenen tant a les Illes Balears com a Espanya i la inflació roman per sota el punt percentual. Tot i així, el diferencial amb Espanya està pràcticament en negatiu des de 2018, amb el consegüent guany competitiu per a l'arxipèlag balear. La inflació subjacent en general ha seguit una lleu trajectòria ascendent i en els darrers mesos se situa propera al punt percentual.

Quant al **consum**, els principals indicadors mostren un alentiment en la despesa interna. La facturació dels comerços a la menuda perd força a les Illes Balears i es redueixen tant les matriculacions de turismes com el consum de carburants. L'Indicador de confiança dels consumidors (ICC) mostra una evolució negativa en les perspectives futures dels consumidors.

Quant a la **inversió**, el dinamisme empresarial perd força i en els resultats acumulats de 2019 baixen el nombre de societats mercantils i el capital net. El mercat immobiliari manté les reduccions en el nombre i en l'import de les hipoteques. El nivell d'endeutament de les administracions públiques de les Illes Balears amb les entitats de crèdit es redueix notablement i l'evolució de la ràtio entre crèdits i dipòsits es manté en el mateix nivell.

L'activitat comercial amb l'**exterior** ha reduït el dinamisme que tenia l'any 2018, tant en vendes com en compres, fins al mes de juliol. La inversió estrangera a les Illes Balears durant el primer semestre de 2019 va assolir els 42,7 M€, la qual cosa implica un descens del 18,8 % respecte al mateix període de 2018.

El mercat **laboral** de les Illes Balears manté la tònica positiva en els primers nou mesos de 2019. Així, en el darrer dia de setembre el nombre d'afiliats és de 560.535 persones, el valor més alt en un mes de setembre en tota la sèrie històrica i el quart setembre consecutiu que se supera el mig milió d'afiliats. El nombre d'afiliats equivalents a jornada completa durant el tercer trimestre de l'any puja un 0,8%. Pel que fa a l'atur, els aturats del novè mes de l'any sumen 40.377, un 0,9 % menys que en el mes de setembre de 2018. La taxa d'atur administrativa se situa en el 6,6 % de la població activa i és la més baixa des de setembre de 2007.

En el segon trimestre de 2019 el cost salarial total de les Illes Balears es manté respecte de fa un any. Alhora, l'índex de costos laborals corregit d'efectes estacionals i de calendari mostra un augment de l'1,6% en el segon trimestre de l'any. L'increment salarial pactat fins a setembre de 2019 és del 2,2% a les Illes Balears, similar al del conjunt nacional, el qual arriba al 2,3%. Finalment, baixa l'índex d'incidència (-10,3%) dels accidents que han tengut lloc durant la jornada de feina.

Taula 2. Indicadors internacionals

		PIB			Taxa d'atur*			Inflació		
Estats Units	2n Trimestre	2,3	↗		agost	3,7	→	setembre	1,2	→
Japó	2n Trimestre	0,8	→		juliol	2,2	→	setembre	0,2	→
Unió Europea	2n Trimestre	1,4	→		agost	6,6	→	setembre	1,1	→
Regne Unit	2n Trimestre	1,2	→		juliol	3,8	→	agost	1,7	→
Zona euro	2n Trimestre	1,2	→		agost	7,4	→	setembre	0,8	→
Alemanya	2n Trimestre	0,4	→		agost	3,1	→	setembre	0,9	→
França	2n Trimestre	1,4	→		agost	8,5	→	setembre	1,1	→
Itàlia	2n Trimestre	0,1	→		agost	9,5	→	setembre	0,2	→
Espanya	2n Trimestre	2,0	↗		agost	13,8	→	setembre	0,2	→

Font: Eurostat; Cabinet Office of Government of Japan (Statistics Japan); Statistics Bureau, Ministry of Internal Affairs and Communications (Statistics Japan) i U.S. Department of Commerce, Bureau of Economic Analysis (bea).

Dades desestacionalitzades pel PIB i la taxa d'atur. Inflació: Indicador de Preus de Consum Harmonitzat.

*Les fletxes indiquen la variació amb la xifra del mateix període de l'any anterior.

El creixement mundial s'ha alentit en el darrer any. El Fons Monetari Internacional (FMI), en el mes d'octubre, projecta un creixement del producte mundial del 3,0% per a 2019 i del 3,4% per a 2020, la qual cosa suposa una rebaixa de dues dècimes i una dècima respecte de la previsió publicada en el mes de juliol, respectivament. Per a les economies avançades, es preveu un increment de l'1,7% per a 2019 i 2020, mentre que, per a les economies de mercats emergents i en desenvolupament, s'estima d'un 3,9% per a 2019 i augmenta al 4,6% per a 2020.

Per al conjunt d'Àsia, es preveu una variació interanual del 5,0% en 2019 i del 5,1% en 2020. Per a 2019, Rússia modera el creixement fins a l'1,1% i l'Índia minva fins al 6,1%. Segons l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE), la taxa d'ocupació als països de l'OCDE va romandre estable al 68,7% en el segon trimestre de 2019.

Segons l'FMI, una característica comuna al debilitament experimentat pels països en els darrers dotze mesos ha estat l'alentiment de la producció industrial, a la qual cosa han contribuït diferents factors, com ara la forta desacceleració de la producció i la venda d'automotors; la debilitat de la confiança de les empreses envers les creixents tensions entre EUA i Xina per qüestions de comerç internacional i tecnologia, o la contracció de la demanda de Xina, impulsada en part pels esforços reguladors per controlar el deute.

En aquest context, el creixement del comerç internacional en el primer semestre de 2019 minva fins a l'1%. D'altra part, la inversió mundial es desaccelera en 2019, en consonància amb un menor creixement de les importacions. L'OCDE, en l'informe de setembre, també observa una perspectiva global més incerta i caracteritzada per la desacceleració.

Quant als mercats financers, els principals bancs centrals han adoptat una actitud més acomodaticia que, sumada a la preocupació per l'atonía del creixement global, ha contribuït a una disminució significativa dels rendiments dels bons sobirans.

En el mercat de divises, s'han produït fluctuacions notables en divises d'economies avançades, com és el cas del ien, en què s'aprecia en més del 5%. En el mes d'agost, la inflació del conjunt de l'OCDE va minvar fins a l'1,9%, davant el 2,1% de juliol.

Els preus de l'energia baixen fins a l'1,8% i els aliments fins a l'1,7%, mentre que la inflació subjacent és manté en el 2,3%.

EL FONS MONETARI INTERNACIONAL REBAIXA LES PREVISIONS DE CREIXEMENT MUNDIAL AL 3,0% PER A 2019

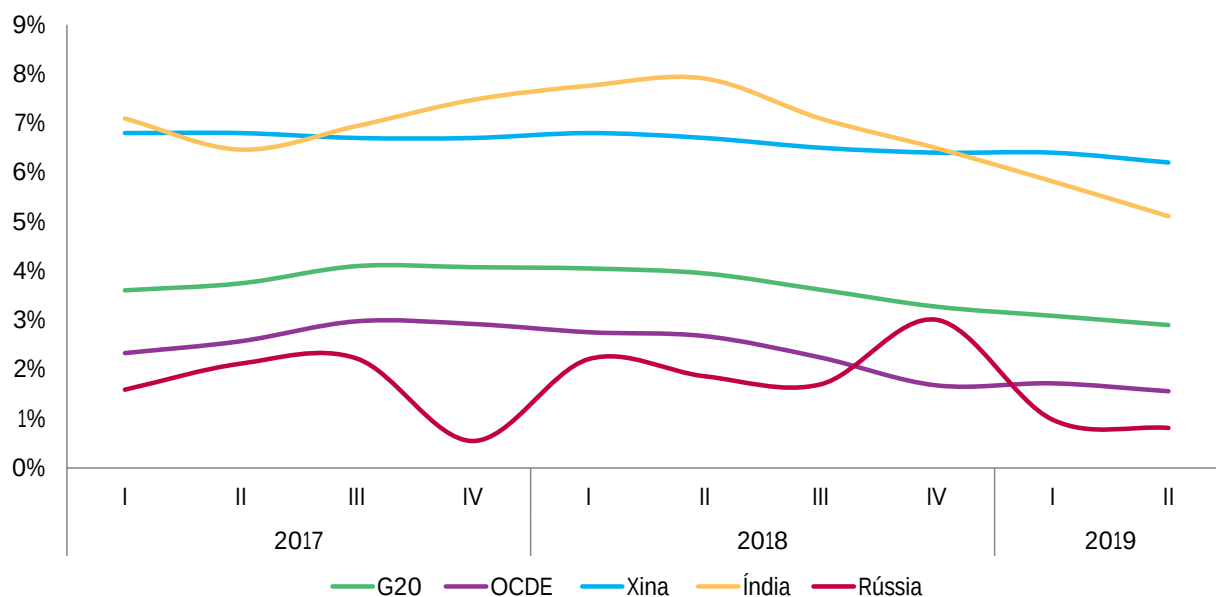
Taula 3. Previsions internacionals per al 2019

	PIB*	Taxa d'atur	Inflació
Estats Units	2,4	3,7	1,8
Japó	0,9	2,4	1,0
Unió Europea (zona euro)	1,2	7,7	1,2
Alemanya	0,5	3,2	1,5
França	1,2	8,6	1,2
Itàlia	0,0	10,3	0,7
Regne Unit	1,2	3,8	1,8
Espanya	2,2	13,9	0,7

Font: FMI - Perspectives de l'economia mundial, octubre 2019.

* PIB Real

Gràfic 1. Variació interanual del Producte Interior Brut

Font: OCDE

Estats Units d'Amèrica

L'economia d'EUA s'alentia en el segon trimestre de 2019, amb una taxa de creixement del 2,3% interanual, la xifra més baixa des del segon trimestre de 2017 (2,2%). L'FMI estima un creixement per a 2018 del 2,9% i projecta un creixement per a 2019 del 2,4%, dues dècimes menys que la previsió publicada en el mes de juliol.

Per a 2020, l'estimació minva fins al 2,1%, tot i que suposa una millora respecte de les previsions de juliol.

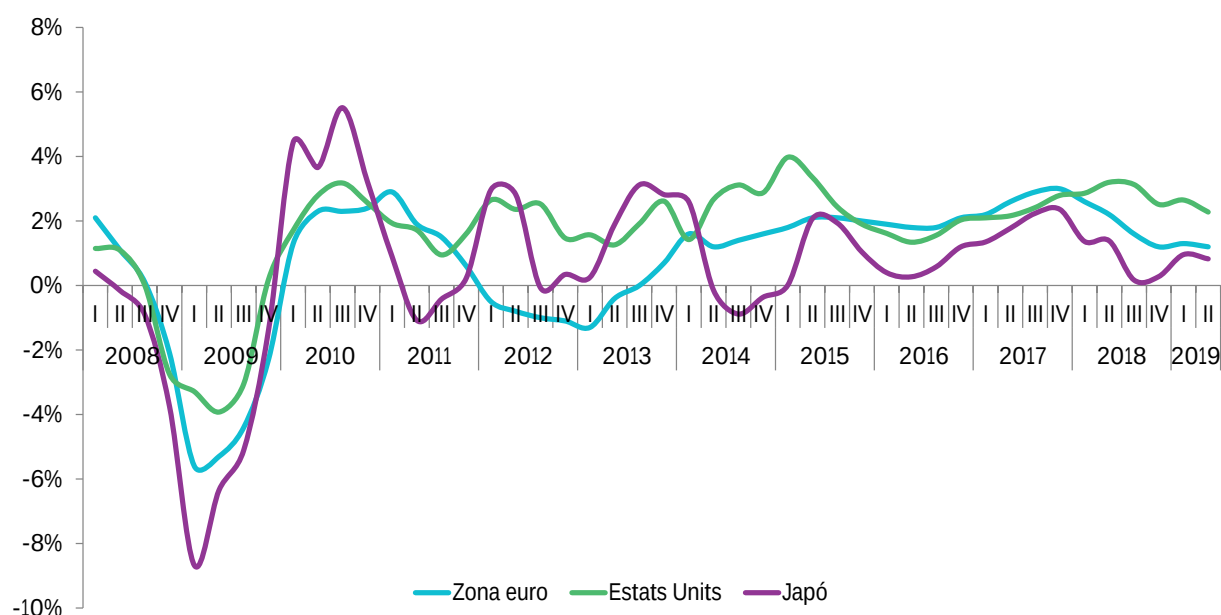
En 2019, l'economia ha mantingut l'impuls durant el primer semestre de l'any, ajudat pel ritme de l'ocupació i el consum, però llustrat per la inversió. Aquesta moderació en el creixement reflecteix, en part, la finalització d'una etapa fiscal expansiva, que passa a ser neutra en 2020.

La taxa d'atur es manté estable en el mes d'agost, en el 3,7% (6,0 milions d'aturats), una dècima menys que en el mes d'agost de 2018.

La inflació és manté de manera sostinguda per sota de l'objectiu del 2% i en el mes de setembre se situa en l'1,2% interanual, vuit dècimes menys que en el mateix mes de l'any anterior.

El creixement de les exportacions, en el primer trimestre, és del 0,8%, davant els decreixements experimentats en els dos trimestres precedents, segons l'Organització Mundial del Comerç.

En el mes de setembre, l'índex de confiança dels consumidors puja fins a 93,2, però se situa significativament per sota de la mitjana de 2019 (95,6), segons l'indicador de confiança elaborat per la Universitat de Michigan.

Font: Eurostat, US Bureau of Economic Analysis (BEA) Department of Commerce i Cabinet Office of Government of Japan

Xina

Xina tanca 2018 amb un creixement del 6,6% i es rebaixen les previsions per a 2019 (6,1%) i per a 2020 (5,8%), segons l'FMI. L'escalada dels aranzels i la debilitat de la demanda externa han potenciat els efectes perjudicials per a l'activitat econòmica de l'enfortiment regulatori implantat per limitar l'acumulació del deute. Per altra banda, es preveu que l'estímul fiscal continuï donant suport al creixement.

Segons l'Oficina Nacional d'Estadística de Xina, la taxa de creixement interanual del valor de les importacions i exportacions cau en el mes de setembre fins al -5,7%. Aquesta Oficina també publica el PMI (*Purchasing Manager Index* o índex de gestors de compres) de manufactures, que se situa en el 49,8 en el mes de setembre, i el PMI no manufacturer, que se situa en el 53,7.

Japó

L'economia japonesa continua estancada i creix en el segon trimestre de 2019 a un ritme del 0,8% interanual, dues dècimes per sota del primer trimestre, segons dades de la Cabinet Office of Government of Japan. La fortalesa del consum privat i de la despesa pública en el primer semestre de 2019 va superar la debilitat del sector extern.

En el mes d'octubre, l'FMI projecta una taxa de creixement del 0,9% per a 2019 i del 0,5% per a 2020, mentre que l'OCDE, en el mes de setembre, estima un creixement de l'1,0% en 2019 i del 0,6% en 2020.

La taxa d'inflació prevista per a 2019 és de l'1,0% i per a 2020 s'estima que arribi a l'1,3%. No es projecten canvis en la taxa d'atur, que mantindrà el nivell assolit en 2018 (2,4%) en 2019 i 2020.

Petroli i divises

El preu del barril Brent en el període juny-setembre es troba estancat entre els 59 i els 64 dòlars. En el mes de setembre, el preu se situa en els 62,83 dòlars, la qual cosa suposa una variació del -20,4% en termes interanuals.

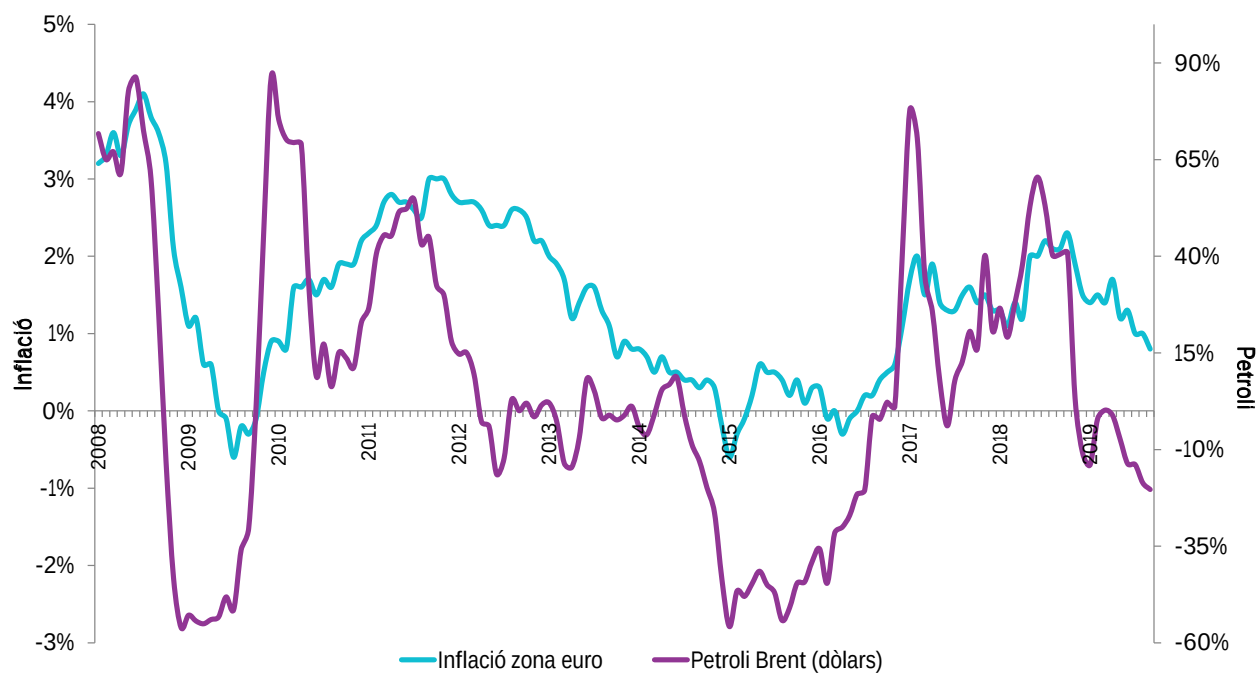
Segons l'FMI, entre els factors que expliquen aquest retrocés en el preu, figura la producció rècord de petroli cru als EUA, la qual cosa, en un context de debilitat de la demanda, va limitar els efectes de l'escassetat de l'oferta vinculada a les sancions imposades pels EUA a Iran; els retalls de la producció de l'Organització de Països Exportadors de Petroli i el conflicte a Veneçuela i Líbia.

EN EL MES DE SETEMBRE EL PREU DEL BARRIL DE BRENT ES MANTÉ EN ELS 62 DÒLARS

El tipus de canvi de l'euro respecte del dòlar continua el procés de depreciació gradual iniciat en 2018. En el mes de setembre l'euro es canvia a 1,1004 dòlars, la qual cosa suposa un -5,6% en termes interanuals.

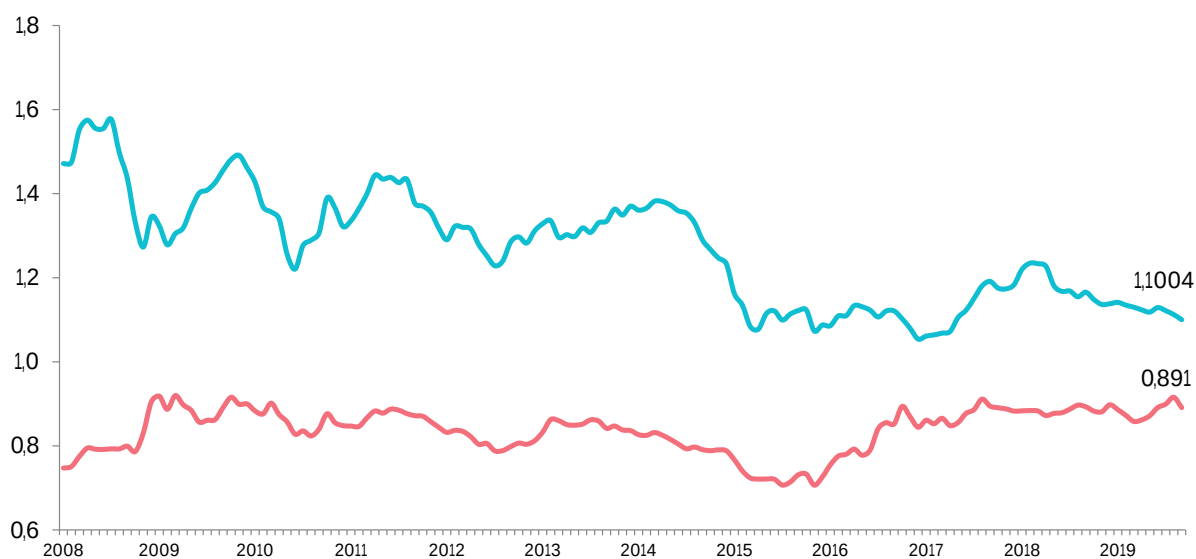
D'altra banda, l'euro es manté estable respecte de la lliura en termes interanuals. Així, l'euro es canvia en el mes de setembre per 0,89 lliures esterlines, un -0,2% interanual. En canvi, en els darrers mesos, la lliura esterlina ha experimentat fluctuacions motivades pels temors a un *brexit* dur.

Gràfic 3. Variació interanual del preu barril Brent i inflació a la zona euro

Font: EIA, Eurostat

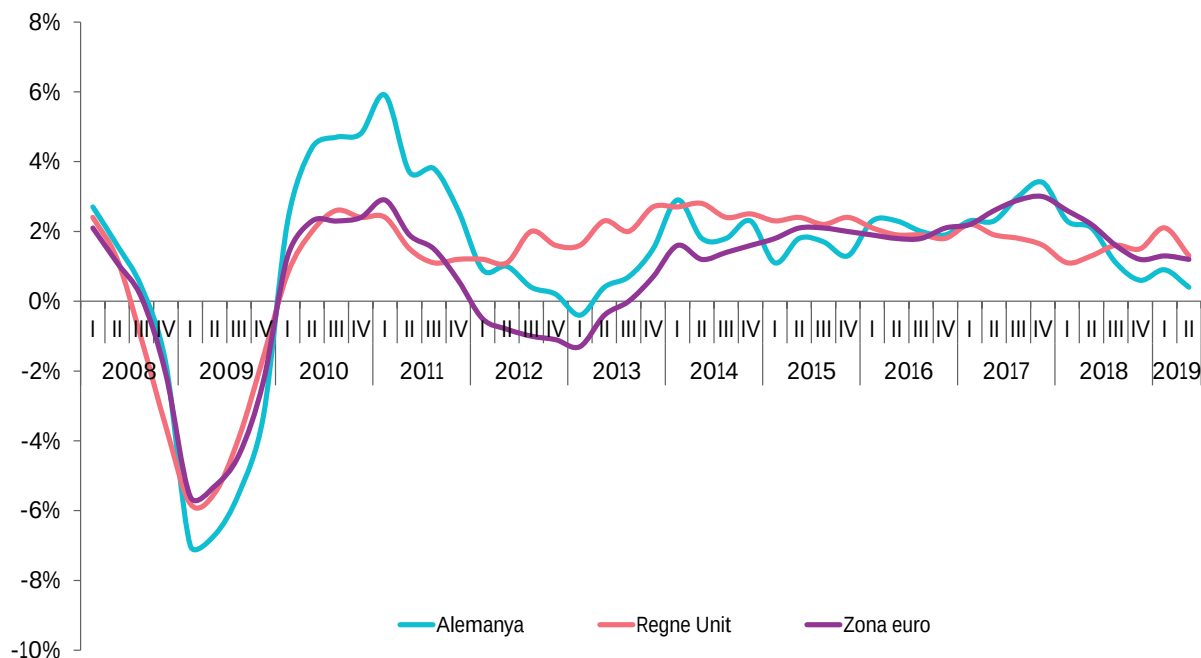
Gràfic 4. Evolució del tipus de canvi de l'euro

Font: BCE

2 Unió Europea

Gràfic 5. Evolució del PIB de països europeus (variació interanual ajustada d'estacionalitat)

Font: Eurostat

L'economia de la zona euro continua estabilitzada en el segon trimestre de 2019 amb un ritme de creixement de l'1,2% interanual i suma quatre trimestres consecutius a un ritme entre l'1% i el 2% interanual. En el segon trimestre de 2019, continua havent un diferencial significatiu entre el creixement que registra l'economia europea (1,2%) i la nord-americana (2,3%), però aquest s'acurça a 1,1 punts percentuals davant els 1,4 punts del primer trimestre.

L'FMI, en el mes d'octubre, rebaixa una dècima el creixement previst per a 2019 a la zona euro fins a l'1,2% i projecta un 1,4% per a 2020. Segons l'Eurostat, la taxa d'atur a la Unió Europea estableix un nou mínim en el mes d'agost i se situa en el 6,6%, fet que suposa un total de 14,2 milions de persones, mentre que a la zona euro minva fins al 7,4%.

La inflació estimada a l'eurozona en el mes de setembre baixa dues dècimes fins al 0,8% davant el 2,1% registrat en el mateix mes de l'any anterior. La previsió de la taxa d'atur per a 2019 és del 7,7% i la variació de preus s'espera que arribi fins a l'1,2%.

Segons l'FMI, la debilitat de la demanda externa i la reducció d'existències provoquen una reducció del creixement des de mitjans de 2018.

Això no obstant, es preveu un lleu repunt de l'activitat en el quart trimestre i en 2020, degut a la recuperació de la demanda externa i a la desaparició gradual de factors temporals amb incidència negativa.

Quant a la política monetària de l'eurozona, aquesta s'ha tornat més acomodaticia en resposta a una inflació subjacent feble i al menor creixement econòmic. A més, d'acord amb la darrera reunió del Consell de Govern del Banc Central Europeu celebrada al setembre, les compres netes en el marc del programa de compra d'actius se reprenen a un ritme mensual de 20.000 milions d'euros a partir de l'1 de novembre.

EL PIB DE LA ZONA EURO MANTÉ EL RITME DE L'1,2% EN EL SEGON TRIMESTRE DE 2019

Alemanya

L'economia alemanya intensifica la desacceleració iniciada en el primer trimestre de 2018 i creix en el segon trimestre de 2019 a un ritme del 0,4% interanual, molt per sota l'eurozona (1,2%), i suposa el menor ritme enregistrat a Alemanya des del segon trimestre de 2013.

El principal factor explicatiu d'aquesta contracció del creixement és la baixada en l'activitat industrial. Els preus augmenten a un ritme pròxim a l'1% en el període juliol-setembre, davant el 2% del mateix període de l'any 2018. Segons l'FMI, Alemanya tanca 2018 amb un creixement de l'1,5%, i estima un 0,5% per a 2019, dues dècimes menys que en l'estimació realitzada en el mes de juliol, degut a una demanda externa més feble que l'esperada en el primer semestre de l'any.

Per a 2020, s'estima una recuperació en el creixement de fins a l'1,2%, en part motivat per l'esvaniment dels efectes que suposen les noves normes sobre emissions envers la producció automobilística alemanya. En el mes d'agost, la taxa d'atur es manté estable en el 3,1% i representa un milió tres-cents mil persones aturades.

L'ECONOMIA ALEMANYA ES DESACCELERA EN EL SEGON TRIMESTRE DE 2019 I CREIX A UN RITME DEL 0,4% INTERANUAL

França

L'economia francesa repunta una dècima per segon trimestre consecutiu i registra un creixement en el segon trimestre de 2019 de l'1,4%, superant el ritme de l'eurozona (1,2%). De conformitat amb les dades de l'FMI, el creixement experimentat en 2018 és de l'1,7% i preveu per a 2019 una variació de l'1,2%, una dècima menys que l'estimació realitzada en el mes de juliol.

A l'igual que en el cas alemany, la rebaixa en la previsió es deu principalment a la major debilitat de la demanda externa.

En el mes de setembre, els nivells de preus minven dues dècimes fins a l'1,1% interanual, mentre que la projecció de tancament per a 2019 és de l'1,2%, segons l'FMI. En el mes d'agost, la taxa d'atur es manté en el 8,5% i es projecta tancar l'any en el 8,6%.

Itàlia

L'economia d'Itàlia, després de dos trimestres consecutius sense registrar creixement (0,0%), en el segon trimestre de 2019 augmenta una dècima fins al 0,1%. Segons l'FMI, Itàlia tanca 2018 amb un creixement del 0,9% i projecta un 0,0% per a 2019, una dècima més que allò previst en el mes de juliol, i un 0,5% per a 2020.

Les revisions a la baixa de les projeccions per a 2019 i 2020 són conseqüència de la moderació del consum privat, la reducció de l'impuls fiscal i el debilitament de les condicions externes. Els nivells de preus minven fins al 0,2% de variació interanual en el mes de setembre. La taxa d'atur en el mes d'agost se situa en el 9,5%, davant el 10,2% d'agost de l'any passat. L'FMI projecta per a 2019 una variació de preus del 0,7% i una taxa d'atur del 10,3%.

Regne Unit

El ritme de creixement de l'economia del Regne Unit es desaccelera en el segon trimestre de 2019 fins a l'1,2%, davant el repunt que havia experimentat en el primer trimestre (1,8%). Segons l'FMI, el Regne Unit tanca 2018 amb una variació de l'1,4%, mentre que projecta un 2019 i un 2020 amb taxes de l'1,2% i l'1,4%, respectivament. Aquestes projeccions es fonamenten en l'impacte negatiu derivat del debilitament del creixement mundial i en la incertesa del *brexit* i també en l'impacte positiu de l'augment de la despesa pública.

La taxa d'atur es manté en el mes de juliol en el 3,8% de la població activa. L'IPC en el mes d'agost minva quatre dècimes i se situa en l'1,7%. L'FMI projecta per a 2019 una variació de preus de l'1,8% i una taxa d'atur del 3,8%.

Taula 4. Producte interior brut a preus de mercat i els seus components (Taxes de variació interanual).

	2017	2018	2018				2019		
			T I	T II	T III	T IV	T I	T II	T III
Despesa en consum final	2,5	1,9	2,3	2,0	1,7	1,4	1,3	1,0	1,7
Formació bruta de capital	5,6	6,1	5,7	8,4	6,1	4,4	4,6	1,2	2,3
Variació d'existències i adquisicions menys cessions d'objectes valuosos (*)	-0,0	0,2	0,3	0,1	0,2	0,2	0,0	0,1	0,1
DEMANDA NACIONAL (*)	3,0	2,6	2,8	3,1	2,5	2,0	1,9	1,0	1,8
Exportacions de béns i serveis	5,6	2,2	4,0	3,1	1,6	0,1	0,3	2,2	2,3
Importacions de béns i serveis	6,6	3,3	4,7	6,3	2,5	-0,3	-0,4	-0,7	2,0
PRODUCTE INTERIOR BRUT a preus de mercat	2,9	2,4	2,8	2,3	2,2	2,1	2,2	2,0	2,0
Agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca	-3,0	5,9	5,9	7,8	3,0	6,9	0,0	-4,6	0,1
Indústria	3,1	-0,4	0,4	-0,3	-0,2	-1,5	-0,7	0,2	1,8
- Indústria manufacturera	4,9	0,7	1,7	1,2	0,2	-0,3	-0,1	-0,3	1,2
Construcció	4,9	5,7	5,0	5,5	6,2	5,9	6,4	5,2	2,4
Serveis	2,9	2,7	3,0	2,5	2,6	2,7	2,9	2,8	2,4
PRODUCTE INTERIOR BRUT a preus de mercat	2,9	2,4	2,8	2,3	2,2	2,1	2,2	2,0	2,0

(*) Aportació al creixement del PIB a preus de mercat

Font: INE. Contabilitat Nacional Trimestral d'Espanya. Base 2010

Nota: Dades corregides a efectes estacionals i de calendari. Volum encadenat referència 2010

L'economia espanyola manté en el tercer trimestre una taxa de variació interanual del PIB del 2,0%, fet que suposa encadenar sis trimestres consecutius amb ritmes de creixement trimestrals interanuals compresos en l'interval entre 2,0% i 2,3%. Segons l'FMI, tanca 2018 amb un creixement del 2,6% i projecta una taxa de variació per a 2019 i 2020 del 2,2% i l'1,8%, respectivament, la qual cosa suposa rebaixar una dècima les previsions realitzades en el mes de juliol per a 2019 i 2020.

Segons dades de l'Eurostat, la taxa d'atur minva fins al 13,8% (3,2 milions de persones) en el mes d'agost de 2019, cosa que representa 1,2 punts percentuals menys que en el mateix mes de l'any anterior. Quant als preus de consum, en el mes de setembre la inflació minva fins al 0,2% de variació interanual, la xifra més baixa des del mes de setembre de 2016 (0,0%). Segons l'FMI, la previsió de la taxa d'atur per a 2019 és del 13,9% i la inflació, del 0,7%.

De conformitat amb les xifres de la Comptabilitat nacional trimestral d'Espanya, el creixement del PIB en el tercer trimestre de 2019 es manté en el 2,0%. Des del punt de vista de la despesa, la contribució de la demanda nacional al creixement anual del PIB és d'1,8 punts, vuit dècimes més que en el trimestre anterior, i la demanda exterior és de 0,2 punts (davant l'1,0 del segon trimestre).

La despesa en consum final de les llars augmenta nou dècimes respecte al trimestre anterior i creix l'1,5% davant l'1,6% del mateix trimestre de 2018.

La despesa de les institucions sense finalitat lucrativa s'accelera fins a un ritme del 2,4%. La despesa de les administracions públiques augmenta lleugerament fins al 2,5% (0,3 punts percentuals més que en el trimestre anterior). Respecte de la inversió, la formació bruta de capital fix repunta 1,0 p.p. i mostra una variació del 2,0%, però allunyat del 5,3% del tercer trimestre de 2018.

La inversió en construcció continua la desacceleració iniciada en el tercer trimestre de 2018 i en l'actualitat ja presenta variació interanual negativa (-0,7%). Les exportacions de béns i serveis augmenten una dècima fins al 2,3%. Les importacions deixen d'enregistrar taxes negatives i experimenten un increment del 2,0% en el tercer trimestre de 2019.

En el tercer trimestre de 2019, des del punt de vista de l'oferta, la branca del sector de la construcció, la més dinàmica fins aleshores, es desaccelera i presenta una taxa de creixement interanual en el tercer trimestre de 2019 del 2,4%.

El sector serveis minva lleugerament el creixement enregistrar fins al 2,4% interanual i dins aquest destaquen les activitats financeres i d'assegurances (7,5% de variació interanual), les activitats professionals, científiques i tècniques (2,9%), i les activitats de comerç, transport i hostaleria (2,6%). D'altra banda, el sector primari, després d'un segon trimestre negatiu (-4,6%), torna al terreny positiu en el tercer trimestre (0,1%).

Taula 5. Previsions macroeconòmiques de l'economia espanyola

Variació Interanual (%)	2019	2020
PIB	2,0	1,7
Consum privat	1,0	1,3
Consum públic	1,8	1,3
Formació bruta del capital fix	2,3	3,4
Demanda nacional (contribució al creixement del PIB)	1,4	1,7
Exportació de béns i serveis	2,2	3,0
Importació de béns i serveis	0,5	3,2
Demanda exterior (contribució al creixement del PIB)	0,6	0,0
Inflació	0,8	1,1
Taxa d'atur (dades fi de període)	14,1	13,2

Font: Direcció General d'Economia i Estadística del Banc d'Espanya (Setembre 2019)

EL PIB ESPANYOL EN EL TERCER TRIMESTRE ES MANTÉ EN EL 2,0%

En el mercat laboral, l'ocupació es desaccelera i creix a un ritme de l'1,8% interanual en el tercer trimestre de l'any, la qual cosa suposa un increment aproximat de 346 mil llocs de feina equivalents a temps complet en un any. La variació del cost laboral unitari se situa en el primer trimestre de 2019 en un 2,1%.

El Banc d'Espanya preveu, en el mes de setembre de 2019, que la fase expansiva del ritme del PIB continuarà a curt i mitjà termini, encara que a un ritme menor que el previst en el mes de juny.

Destaquen, com a factors que han determinat la revisió a la baixa del creixement del PIB, un creixement menor que el previst en els darrers trimestres; l'empitjorament d'indicadors conjunturals recents, i un augment de la incertesa global. Revisa a la baixa la variació prevista del PIB per a 2019 en quatre dècimes, fins al 2,0%, i dues dècimes menys per a 2020 (1,7%).

Es revisa a la baixa la inflació prevista per a 2019, fins al 0,8%, motivat per una caiguda dels preus energètics. D'altra banda, també es revisa en tot l'horitzó temporal, per una menor fortaleza del component subjacent.

En matèria d'ocupació estima un augment reduït de la productivitat del treball i una millora en la taxa d'atur, la qual es preveu que es redueixi fins al 14,1% en 2019 i al 13,2% en 2020, com a conseqüència de la creació neta d'ocupació en un context d'augment de població activa.

S'estima que el dèficit públic previst per a 2019 se situï en el 2,4%. Per altra banda, el Banc d'Espanya manté la previsió d'una política fiscal expansiva en 2019.

De conformitat amb el supervisor bancari, els riscos que envolten la conjuntura econòmica continuen orientats a la baixa. Les incerteses provenen, en gran part, del context exterior.

Destaquen la recrudescència de les tensions comercials i altres riscos geopolítics, amb repercussions sobre el comerç i l'activitat globals; la possibilitat d'un *brexit* sense acord, o una recuperació dels mercats exteriors menys intensa de la projectada, en particular en l'àrea de l'euro. En l'àmbit intern, es manté un elevat grau d'incertesa envers l'orientació futura de les polítiques econòmiques.

II. ILLES BALEARS

Taula 6. Evolució de l'economia balear

Taxes de variació del VAB a preus constants (en %)											
	Anual					Trimestral					
	2014	2015	2016	2017	2018	2018 (p)				2019 (p)	
					(p)	I	II	III	IV	I	II
Illes Balears	1,0	3,0	4,1	3,8	2,7	3,1	2,7	2,6	2,4	2,2	2,0
Sector agropesquer	0,2	0,0	2,3	1,7	0,9	1,8	1,4	0,7	-0,3	-0,4	-0,2
Indústria	-1,0	1,9	2,6	2,1	1,4	1,6	1,3	1,4	1,1	0,9	0,7
Construcció	-2,6	2,9	3,5	3,6	3,5	3,6	3,4	3,5	3,6	3,7	3,6
Serveis	1,4	3,1	4,3	3,9	2,7	3,1	2,7	2,6	2,4	2,2	2,0

Font: Direcció General de Model Econòmic i Ocupació

f: previsió p: provisional a: avanç

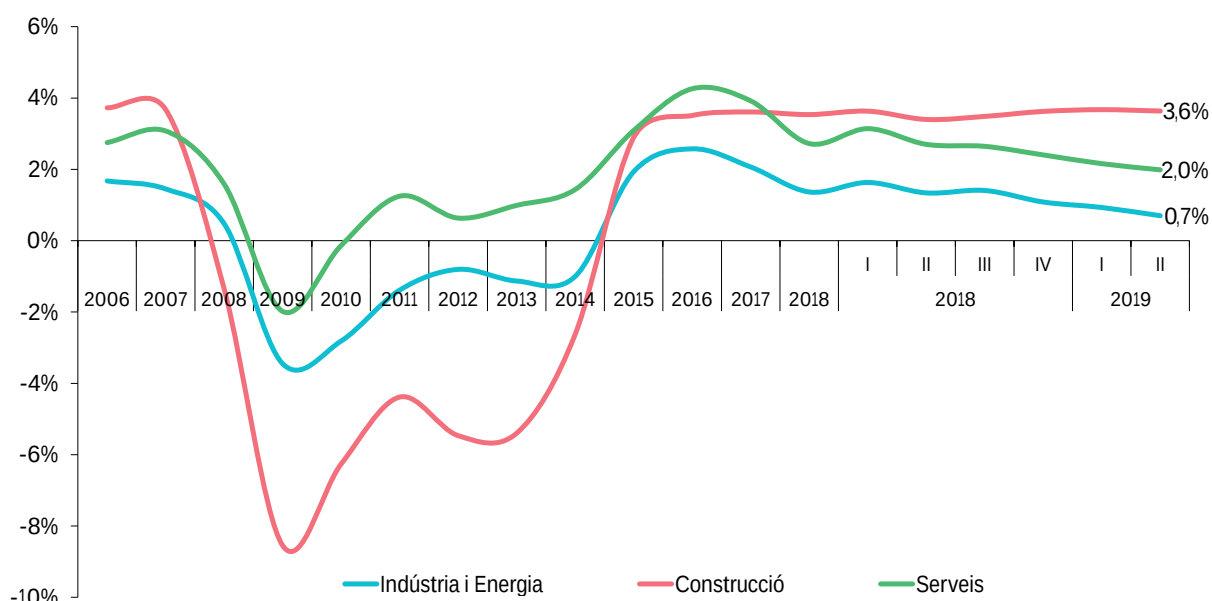
Les taxes de variació del VAB de les Illes Balears presenten una reducció en el ritme de creixement en els trimestres de 2019. Amb tot, es mantenen en un nivell per sobre els dos punts percentuals i alineades amb les de l'Estat espanyol. Així, la variació del VAB de l'arxipèlag balear del segon trimestre queda en un 2,0%, una taxa semblant a la mitjana espanyola (2,0%) i molt per sobre l'existent a la zona euro (1,2%).

Es preveu que el ritme de creixement de tot l'any 2019 romandrà al voltant dels dos punts percentuals. Seguint aquesta línia, cal recordar que, tal com s'ha comentat en l'apartat d'internacional d'aquest butlletí, les principals economies desenvolupades es troben en un entorn d'alentiment de les taxes de creixement.

Tenint en compte el nostre entorn geogràfic més proper, el creixement estimat del segon trimestre d'Alemanya és d'un 0,4% i, en el cas del Regne Unit, d'un 1,2%. La construcció segueix liderant les taxes de creixement dels sectors econòmics a les Illes: s'estima que en el segon trimestre de 2019 la producció puja a un ritme del 3,6%. Per la seva banda, el sector serveis presenta una dada del 2,0%, si bé, atès el pes del sector terciari en l'economia balear, la contribució més important al creixement global és la dels serveis.

La indústria i l'energia creixen a ritmes més suaus (0,7%) i cedeixen dues dècimes de creixement respecte del trimestre anterior. Finalment, el sector agropecuari presenta una evolució negativa (-0,2%), però s'acosta a l'estabilitat.

Gràfic 6. Evolució del VAB de les Illes Balears per sectors

Font: DGMEIO

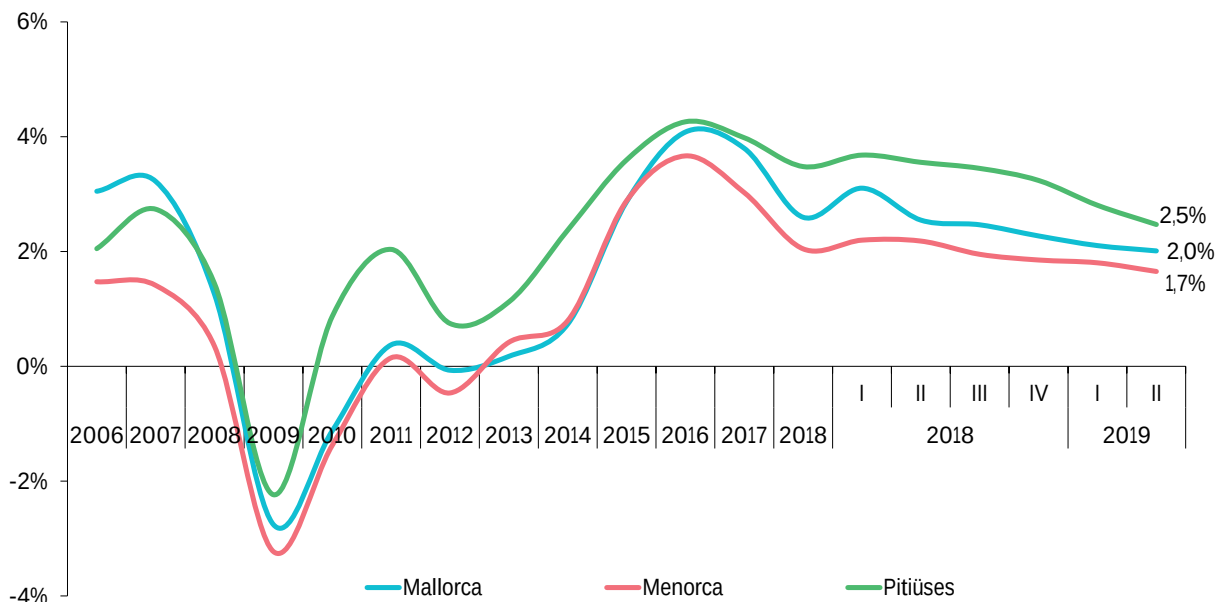
El fet que es mantingui el creixement en un nivell alt també en la primera meitat de 2019 es reflecteix en el mercat laboral. A les Illes Balears, segons les dades de l'Enquesta de població activa (EPA), en el segon trimestre de l'any s'arriba als 578.700 ocupats. És la xifra més alta d'un segon trimestre de tota la sèrie històrica i representa un augment interanual del 0,8%.

Cal comentar que en el conjunt estatal la mitjana del segon trimestre de 2019 també augmenta i a un ritme superior (2,4%). L'evolució dels ocupats per cada sector econòmic és molt dispar i se situa en els extrems. Així, hi ha increments destacats en la construcció (33,0%) i una certa estabilitat en els serveis (-0,5%), però es produeixen retrocessos en l'agricultura (-17,7%) i en el sector secundari (-16,7%). Quant al nombre d'aturats, augmenta en el segon trimestre de 2019 (un 10,2% interanual) i se situa al voltant de les 80.000 persones en el segon trimestre.

En l'àmbit estatal, en canvi, disminueix el nombre d'aturats a un ritme d'un -7,4% interanual. Quant a la taxa d'atur, el segon trimestre presenta una proporció d'aturats sobre la població activa d'un 12,1%, gairebé dos punts per sota la mitjana estatal (14,0%). Tal com es veurà més endavant, el sector serveis, mes a mes, segueix presentant pujades de la xifra de negoci i de l'índex d'ocupació.

D'aquesta manera, les taxes de variació interanual dels primers nou mesos de 2019 de les dues magnituds són positives. La producció industrial, en tots els mesos de l'any 2019 presenta una variació interanual negativa, a diferència del conjunt de l'Estat espanyol que en general és positiva. Tot i així, les dades d'afiliació del sector industrial a les Illes Balears són positives. Finalment, com s'ha comentat anteriorment, la construcció és la branca que mostra més dinamisme. Aquest fet es veu matisat pels indicadors avançats, com ara l'import de l'obra pública licitada o els projectes visats, els quals s'han reduït.

Gràfic 7. Evolució del VAB per illes

Font: DGMEiO

1 Mallorca

Mallorca presenta en el segon trimestre de 2019 un creixement en termes reals del 2,0%. Això suposa un creixement una dècima inferior respecte de la variació interanual del trimestre precedent. En comparació amb el mateix trimestre de l'any passat, la taxa de creixement s'ha reduït 0,5 punts percentuals.

D'aquesta manera, s'observa a Mallorca un alentiment del creixement, que s'estén a tot l'arxipèlag, al conjunt de l'Estat espanyol i a l'àmbit internacional. Així, cal destacar que en els primers dos trimestres de l'any el ritme de creixement s'ha situat al voltant del 2%.

Pel que fa a les dades del mercat de treball, Mallorca presenta en el mes de setembre un lleuger increment en el nombre de persones afiliades a la seguretat social del 0,4%. El nombre de llocs de feina equivalents a temps complet en el tercer trimestre de 2019 també experimenta un augment en termes interanuals (0,8%). Paral·lelament, es produeix també un descens de l'atur registrat del -0,4%.

D'aquesta manera, la taxa d'atur administrativa (calculada com el nombre d'aturats registrats entre aquest mateix nombre més l'afiliació a la Seguretat Social) se situa en el 7% en el mes de setembre, 0,1 punts percentuals per sota la de setembre de 2018. La contractació acumulada dels primers nou mesos de 2019 mostra una davallada en el nombre de contractes (-2,1%), la qual s'observa tant en la contractació temporal (-0,8%) com, sobretot, en la indefinida (-8,7%).

Quant a la sinistralitat laboral, l'índex presenta a Mallorca el valor més baix de totes les illes (5.121,3) però el nombre d'accidents puja el 2,2% entre setembre de 2018 i agost de 2019.

El sector de l'agricultura, la ramaderia i la pesca a l'illa de Mallorca tanca el mes de setembre amb 5.257 treballadors afiliats a la Seguretat Social, la qual cosa suposa un descens del -2,2% respecte de l'any anterior.

Quant al sector secundari, Mallorca, que concentra el 79,3% de tota l'afiliació d'aquesta branca a les Illes Balears, registra un increment d'afiliació d'un 1,2%.

Destaca l'avanç de la branca de subministrament d'aigua, activitats de sanejament, gestió de residus i descontaminació amb 105 nous afiliats (2,7 %). El major increment d'afiliació a Mallorca, així com a la resta d'illes, es produeix en el sector de la construcció, que augmenta en el mes de setembre un 3,7%. A l'igual del conjunt de les Illes Balears pugen amb més força els assalariats (4,0%) que els autònoms (3,1%).

La temporada turística a Mallorca en la campanya de 2019 corresponent als establiments reglats ofereix una pujada del nombre de viatgers de gener a setembre, amb la qual cosa se superen les xifres rècord registrades durant 2018. No obstant això, el nombre de pernoctacions minva en gairebé tots els tipus d'establiment.

Respecte dels hotels, destaca el creixement del nombre de viatgers (3,1%), tot i que les pernoctacions minven lleugerament (-0,7%).

En el cas dels apartaments turístics, els viatgers evolucionen molt negativament (-11,6%), de manera molt similar a la disminució de les pernoctacions (-11,2%). El turisme rural, encara minoritari a l'illa, també minva en el nombre de viatgers (-5,7%), però es manté el nombre de pernoctacions (0,1%).

En aquesta illa cal destacar el creixement del turisme britànic, amb un 3,5 % d'increment interanual, i del turisme nacional (8,1%). Malgrat això, en valors absoluts, el turisme alemany és el més important, amb quasi 3,6 milions de turistes (el 34,6% del total). El nombre de turistes d'origen germànic disminueix un 1,1%.

El passatge arribat per via aèria, el qual se situa en els 12,6 milions en termes acumulats fins a setembre, creix un 3,1% a Mallorca. Aquest increment es produeix gràcies, sobretot, al bon comportament del mercat nacional (7,3%). El passatge que arriba als ports de Mallorca per via marítima augmenta significativament, tant en el cas de la línia regular (6,9%) com en el cas dels creueristes (8,4%).

Quant als indicadors de confiança empresarial del quart trimestre d'enguany, el saldo relatiu a la situació de les empreses mallorquines és positiu, concretament el 3,9%. Malgrat que les respostes positives superen les negatives, empitjora significativament el valor en comparació amb un any enrere, quan fou de 9,4 punts percentuals.

Pel que fa al saldo de les expectatives, la dada de Mallorca (com a la resta d'illes) és negativa: -14,2%. Presenta un fort empitjorament respecte a la dades del trimestre precedent (4,2%) i respecte de l'any anterior (-4,2%). L'índex de confiança empresarial harmonitzat (ICEH) del quart trimestre cau amb intensitat en termes de variació interanual (un -3,9%). Aquest empitjorament és una mica menor al del conjunt de l'arxipèlag (-2,4%). Per altra part, en el mes d'agost, el nombre d'hipoteques contractades es redueix en termes interanuals a gairebé la meitat.

La caiguda a Mallorca és més intensa que la del conjunt de l'arxipèlag, on s'arriba a un -45,3%. Les hipoteques sobre habitatges davallen amb molta intensitat (-47,2%). De la mateixa manera, l'import total registrat en les hipoteques aquest mes es redueix un 50,5% i el corresponent a hipoteques sobre habitatges cau un 47,9%. Fins al mes de setembre d'enguany, les tones de mercaderies embarcades i desembarcades dels ports de Palma i d'Alcúdia mantenen la tendència a l'alça (3,9%). En canvi, cau el volum de mercaderies a l'aeroport de Son Sant Joan (-10,0%).

Pel que fa als indicadors de consum, la demanda d'energia elèctrica a Mallorca augmenta significativament (0,9 %). Aquest augment ha estat afectat pel caràcter càlid del mes de setembre, amb una anomalia tèrmica d'1,0 °C.

D'altra banda, en el mes de juliol es matriculen a Mallorca 2.303 turismes (sense incloure els turismes de lloguer) i 304 vehicles de càrrega. Aquestes xifres representen en termes interanuals una reducció d'un 13,6% i d'un 7,0%, respectivament. Finalment, el consum de carburants d'automoció del mes d'agost puja un 1,1% en comparació amb el mateix mes de l'any anterior.

2 Menorca

El valor afegit brut de Menorca en el segon semestre de 2019, comparat amb el del mateix període de 2018, presenta un increment d'un 1,7%. Aquesta variació suposa una dècima menys que en el trimestre anterior. El ritme de creixement de l'illa més septentrional, com succeeix en els trimestres anteriors, és el més moderat de totes les illes. Així, novament, es tracta de l'única illa que creix a un ritme per sota del 2%.

L'afiliació a la Seguretat Social del mes de setembre a Menorca se situa en les 35.078 persones i queda un 2,4% per sota el registre del mateix mes de 2018. De la mateixa manera, l'afiliació equivalent a jornada completa també cau un 2,1% en el tercer trimestre de 2019.

L'atur registrat del novè mes de l'any puja un 4,5%, per quart mes consecutiu, i la xifra de desocupats en el darrer dia de setembre assoleix les 2.965 persones. El nombre de contractes signats fins al setembre cau (-0,9%), sobretot pel descens de la contractació indefinida (-14,7%). El descens de l'ocupació i l'augment de la desocupació deixen la taxa d'atur administrativa de Menorca en el 7,8 %, 0,5 punts percentuals per sobre la d'un any abans.

Quant a la sinistralitat laboral, el nombre d'accidents dels dotze mesos anteriors a agost de 2019 puja un 15,0% a Menorca i l'índex de sinistralitat se situa en 6.083,6 incidències per cada 100.000 treballadors amb les contingències cobertes.

L'agricultura i la pesca a Menorca mantenen una afiliació per damunt de les 800 altes en el mes de setembre de 2019 i augmenta respecte de setembre de 2018 en un 2,0%. Menorca també incrementa l'afiliació en el sector secundari respecte d'un any abans i el nombre d'altes puja un 0,7%. La indústria manufacturera, que abasta el 94,7% de l'ocupació del sector, també creix un 0,7%.

En aquesta illa es manté l'ocupació en les activitats de subministrament d'aigua i en la branca de l'energia. A l'igual del que succeeix en el conjunt de les Illes Balears, la variació dels afiliats dedicats a la construcció és la més accentuada (5,0%).

La temporada turística de 2019 a Menorca presenta durant els primers nou mesos un augment en el nombre de viatgers del 5,0%. Destaca l'augment a apartaments turístics (15,7%), tot i que els establiments hotelers també experimenten pujades (1,1%).

En aquesta illa sobresurt l'augment del principal mercat, el nacional (augment del 3,3% interanual), davant les caigudes que experimenten altres mercats com el britànic (-2,7%) o l'italià (-5,9%). Aquest augment en el nombre de viatgers del 5,0% no es tradueix en un increment del nombre de pernотacions, el qual minva un 3,1% respecte de la mateixa xifra de l'any 2018. Concretament, pel que fa als establiments hotelers, el nombre de pernотacions cau un 3,2%.

Pel que fa als apartaments turístics, decreix el nombre de pernотacions un 2,9%, però es registra un 15,7% de creixement en el nombre de viatgers. A causa que el nombre de nits no creix al ritme del nombre de viatgers, es redueix l'estada mitjana als apartaments turístics (-16,1%) i, en menor grau, als establiments hotelers (-4,3%).

Des de la perspectiva del mitjà de transport, els passatgers arribats per via aèria a l'aeroport de Maó durant el període gener-setembre presenten un augment de l'1,6% amb relació al mateix període de 2018. Si es pren en consideració el lloc de procedència, a Menorca pugen els mercats emissors nacional (4,9%) i alemany (7,3 %). Contràriament minva el passatge d'origen britànic (un -3,1%).

Per via marítima, el Port de Maó presenta un creixement significatiu en el trànsit del passatge en línia regular (18,9%) i una reducció molt elevada del nombre del creueristes (-60,2%).

La confiança empresarial del quart trimestre de l'any mostra un saldo positiu pel que fa a la situació (6,7 punts percentuals) i negatiu pel que fa a les expectatives (-18,0 punts percentuals). Com en altres ocasions, les valoracions de les expectatives dels empresaris de l'illa fan que el saldo a Menorca sigui el més baix de l'arxipèlag, si bé no gaire allunyat de la valoració mitjana autonòmica (-14,8 punts).

Quant a la variació interanual de l'índex harmonitzat (ICEH), aquesta ha resultat pràcticament inexistent (0,1 punts percentuals) i millor que la del conjunt d'illes (-3,3%). El total de mercaderies que entren al port de Maó i en surten durant els nou primers mesos de 2019 té un fort augment amb relació al del mateix període de 2018 (un 10,3%). D'altra banda, les tones de mercaderies arribades via aèria disminueixen (un -2,2%).

Quant al nombre d'hipoteques signades en el mes de setembre, a Menorca, com a la resta d'illes, es produeix una reducció interanual (-35%). Pel que fa a l'import, també presenta un decrement que per a aquesta magnitud és d'un 59,2%. Amb relació a les hipoteques sobre habitatges, les dades mostren un signe negatiu tant en el nombre d'operacions com en l'import d'aquestes. Així, la primera magnitud decreix un 40,7% i la segona cau un 58,1%.

Amb relació als indicadors de consum, el caràcter molt càlid del mes de setembre influeix a Menorca en una davallada de la demanda elèctrica d'un 1,0%. Altrament, fins al setembre es matriculen a Menorca 1.128 turismes i 272 vehicles de càrrega que representen, en el primer cas, un decrement del 7,9% i, en el segon cas, un retrocés d'un 11,4%. Finalment, el consum de carburants d'automoció en el mes de setembre es redueix (un -2,3%) en termes interanuals.

3 Pitiüses

Una vegada més, en el segon trimestre de 2019 es reflecteix el major dinamisme econòmic d'Eivissa i Formentera. En aquest trimestre l'arxipèlag pitiús mostra un creixement del 2,5%. Si bé respecte dels dos anys anteriors el ritme de creixement s'alenteix, encara es troba per sobre el conjunt de la comunitat autònoma (2,0%).

Per altra banda, no es pot oblidar que les Pitiüses també varen ser el territori que va créixer amb més intensitat en els anys de bonança econòmica. Així, la bona evolució econòmica actual se sustenta sobre uns nivells econòmics ja molt elevats. Tal com succeeix amb la resta del territori, es preveu que la taxa de creixement de l'economia de l'illa tancarà 2019 en un nivell lleugerament inferior al de 2018.

Els treballadors d'alta en la Seguretat Social mostren a les Pitiüses una dada el darrer dia de setembre de 84.326 treballadors. Aquesta força laboral es distribueix en 78.693 altes a Eivissa i 5.633 afiliats a Formentera. Aquestes xifres, comparades amb les del mateix mes de 2018, impliquen un increment de l'1,0 % a Eivissa i un descens del 3,4 % a Formentera.

En termes d'afiliacions equivalents a jornada completa, en el tercer trimestre de 2019 les xifres presenten el mateix esquema: una pujada d'un 1,7% a Eivissa i una caiguda del 4,6% a Formentera. Pel que fa a les xifres d'atur registrat, la dada de setembre mostra un descens del 7,0% a l'illa d'Eivissa i del 25,6% a Formentera.

Així, la taxa d'atur administrativa del mes de setembre se situa en el 4,8% per al conjunt de les Pitiüses, 0,4 punts percentuals per sota la de 2018 i la més baixa en un mes de setembre de tota la sèrie estadística. L'índex d'incidència dels accidents laborals a les Pitiüses presenta el valor més alt i el nombre d'accidents augmenta un 9,1%.

El nombre d'afiliats a la Seguretat Social en el sector primari el darrer dia de setembre és de 556 persones en el conjunt de l'arxipèlag pitiús i cau un 0,9% respecte d'un any enrere. La indústria i l'energia de les Pitiüses presenta també el menor pes relatiu de les Illes Balears, amb menys d'un 10% del total dels treballadors del sector a les illes. En comparació al mes de setembre de 2018 es manté l'afiliació en aquest sector (0,2%), tant en les indústries manufactureres com en el subministrament d'energia.

No obstant això, cau l'afiliació en les activitats de subministrament d'aigua, sanejament i residus. L'afiliació a la construcció a Eivissa i Formentera té una creixement del 5,0%, més accentuat entre els assalariats (6,0%) que entre els autònoms (4,2%).

La temporada turística de 2019 de les Pitiüses presenta un descens de les pernoctacions durant el període gener-setembre. La principal causa de la baixada rau en els establiments hotelers, on cedeix un 2,5%, tot i que els apartaments turístics mantenen el nivell de l'any passat (0,8%). Paral·lelament, s'ha donat un creixement significatiu en el nombre de viatgers a apartaments turístics (9,1%) i també augmenta el nombre de persones que escolliren un establiment hotel·ler (3,7%).

El nombre total de turistes que visiten Eivissa i Formentera com a destinació turística fins al mes de setembre de 2019 arriba als 2,8 milions, amb un descens de l'1,8% respecte del mateix període de l'any anterior. En aquestes illes destaca el descens del turisme nacional (-6,1%), mentre que altres mercats, com l'alemany o el britànic, es mantenen.

El volum de passatgers de l'aeroport d'Eivissa experimenta el creixement més moderat, un 0,6% interanual durant els nou primers mesos de l'any. Es produeixen diferències segons el país d'origen: creix el mercat nacional (1,5%) i es manté l'alemany (0,2%), mentre que cau el passatge britànic (-2,4%). La via marítima presenta lleugers descensos en el nombre de passatgers arribats en línia regular a Formentera (-1,3%), però mostra un notable increment a Eivissa (8,8%). A més, els creueristes creixen un 38,3% a la pitiüsa major.

Amb referència a l'indicador de confiança empresarial corresponent al quart trimestre, les Pitiüses presenten saldos més favorables que el conjunt de les Illes Balears. D'una banda, la valoració de la situació del trimestre anterior és positiva (11,8 punts percentuals) i, de l'altra, la valoració de les expectatives del trimestre entrant es troba per sota zero (-12,9 punts percentuals).

En ambdós casos el saldo de les Pitiüses està per sobre la mitjana de les Illes Balears (6,6 punts i -14,8 punts percentuals, respectivament). L'ICEH se situa en un -1,8% interanual, mentre que la valoració mitjana de les Illes Balears és d'un -2,4%. Les mercaderies embarcades i desembarcades al port d'Eivissa presenten fins al setembre de l'any en curs un augment del 3,8%, si bé és negatiu en el cas de la Savina (-4,3%). Per la seva part, les mercaderies arribades via aèria a Eivissa mostren una disminució del 12,6%.

En el mes de setembre, Eivissa i Formentera lideren la caiguda en l'evolució interanual de l'import subscrit en noves hipoteques (-33,2%) i especialment en les hipoteques sobre habitatges (-43,7%). Els descensos en el nombre d'hipoteques constituïdes són més suaus (-15,2% interanual en el total d'hipoteques i -10,3% en el cas d'habitatges), la qual cosa força a la baixa l'import mitjà. A les Pitiüses, la hipoteca mitjana se situa en els 551 milers d'euros en el mes de setembre, gairebé un 80% per sobre l'import mitjà de les Illes Balears.

Quant als indicadors de consum, la demanda elèctrica del mes de setembre a Eivissa i a Formentera mostra comportaments diferents. Eivissa segueix la pauta de Menorca i redueix el consum un -2,3% en comparació amb el mateix mes de 2018. En canvi, Formentera s'assembla al comportament de Mallorca i augmenta el consum un 1,1 %. D'altra banda, fins al setembre es matriculen a Eivissa 2.673 turismes (-3,7% de variació interanual) i 484 vehicles de càrrega (-8,3%). A Formentera les matriculacions són, respectivament, 168 i 33, amb variacions del -6,7% i del -42,1%.

Finalment, el consum de carburants d'automoció augmenta un 0,4 % conjuntament a Eivissa i Formentera en els tres primers trimestres de 2019.

III. OFERTA

1 Agropesquer

Agricultura

Taula 7. Creixement del VAB de l'agricultura, la ramaderia i la pesca

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)							
2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017 (p)	2018 (p)
-0,4	0,3	1	0,2	0	2,3	1,7	0,9

Font: Direcció General De Model Econòmic i Ocupació

a: avanç p: provisional

El VAB provisional del segon trimestre de l'any 2019 del sector agropesquer, segons les dades disponibles de l'any 2019, és del 0,2%. Aquesta dada, malgrat que presenta signe negatiu, millora les dades dels dos trimestres anteriors (-0,3%, en el quart trimestre de 2018, i -0,4%, en el primer trimestre de 2019).

En el conjunt de l'Estat espanyol, segons l'estimació que fa l'INE, la variació interanual del VAB d'aquest sector se situa en el -4,6%.

En el mes de setembre de 2019 hi ha, a les Illes Balears, 6.278 persones afiliades a la Seguretat Social en agricultura i ramaderia, una reducció del -1,8% en comparació amb el mateix mes de l'any anterior.

Taula 8. Afiliació a la Seguretat Social en l'agricultura

Darrera dada			Variació interanual (%)	
Illes Balears	setembre	6.278	➔	-1,8
Mallorca	setembre	4.818	⬇	-2,1
Menorca	setembre	712	↗	2,0
Eivissa	setembre	441	➔	0,9
Formentera	setembre	30	↗	30,4

Font: lbestat (a partir de dades de la TGSS)

Un 42,9% d'aquests treballadors estan afiliats al règim agrari. Aquesta dada és una mica inferior a la del mateix mes de l'any passat (43,3%).

Un 39,7% són autònoms i, respecte de l'any anterior, no han sofert cap variació en termes relatius, atès que en termes absoluts el nombre d'afiliats ha presentat una variació de només dos treballadors. El 17,4% restant dels afiliats pertanyen al règim general, el qual manté el dinamisme de períodes anteriors i presenta una variació interanual negativa (-3,7%).

Per illes, l'afiliació s'incrementa considerablement a Formentera (30,4% interanual), si bé cal tenir en compte que el nombre reduït d'afiliats que hi ha en aquest territori provoca que petites variacions comportin canvis percentuals elevats. En el cas de Menorca, la variació interanual ha estat del 2,0%; a Eivissa, del 0,1%, i, finalment, a Mallorca, aquesta dada suposa una variació negativa (-2,1%).

Quant a la proporció d'afiliats de cada illa respecte del total, Mallorca aporta un 76,7%; Menorca, un 11,3%; Eivissa, un 7,0%, i Formentera, el 0,48% restant. Finalment, la variació interanual del percentatge d'afiliats per illa és molt reduïda en tots els casos.

Taula 9. Indicadors de l'agricultura

Darrera dada				Variació interanual (%)			
Mercat central de Mallorca (total)		Tones	PMP	Tones		PMP	
Fruita	gener-setembre	82.044	1,1	↘	-2,2	↘	-10,1
Hortalisses	gener-setembre	75.712	1,1	→	1,4	↘	-8,6
Patates	gener-setembre	-	0,6		-	↘	-5,2
Total	gener-setembre	157.756	1,0	→	-0,5	↘	-9,0
Mercaderies agràries exportades		Tones	Milers d'€	Tones		Milers d'€	
Patates	gener-juliol	18.851	11.075	↗	18,5	↗	41,4
Polònia	gener-juliol	5.763	3.140	↘	28,9	↘	77,2
Regne Unit	gener-juliol	5.228	3.157	↘	-20,2	↘	-10,3
Goma de garrofi	gener-juliol	1.016	14.103	↗	10,1	↗	15,4
Dinamarca	gener-juliol	240	3.502	↘	-18,1	↘	-7,8
Estados Unidos	gener-juliol	200	2.851	↘	-23,9	↘	-22,7
Vins i licors	gener-juliol	1.111	7.332	↗	9,8	↗	7,2
Alemanya	gener-juliol	587	2.813	↗	10,1	↗	3,1
Suïssa	gener-juliol	162	1.730	↗	4,1	↗	9,2

Font: Mercapalma, lbestat

PMP: preu mitjà ponderat

Aquest fet indica que el pes amb relació al nombre d'afiliacions interanual sofreix poca variació. El cas més destacat és el de Menorca, que augmenta quasi un punt percentual.

LA COMERCIALIZACIÓ DE FRUITA I HORTALLISSA QUE PROVÉ DELS PRODUCTORS DISMINUEIX UN 9,1%

En el mercat central de Mallorca, segons les dades acumulades fins a setembre de 2019, s'han comercialitzat 159.560,5 tones de **fruita i hortalissa** que provenen de majoristes i productors, un 0,64% menys del pes i un -9,0% del preu mitjà ponderat que en el mateix període de l'any 2018.

El signe negatiu d'aquesta dada es produeix tant per la comercialització que prové dels majoristes (-0,5%), en especial en el cas de la fruita (-2,2%), com per la comercialització dels productors (-12,8%), en aquest segon cas, tant de fruites (-11,5%) com d'hortalisses (-13,3%). En termes de preus, tant pel que fa a les fruites com pel que fa a les hortalisses, durant l'any s'ha produït una disminució en termes interanuals: un -10,1% i un -8,6%, respectivament.

Cal destacar que el preu mitjà de la patata disminueix un 5,2% en els primers nou mesos de 2019 respecte del mateix període de l'any anterior (en el darrer butlletí publicat, que contenia dades fins al mes de juliol, el preu de la patata presentava una variació interanual de l'11,3%).

Pel que fa a la collita de **cereals**, les dades obtingudes dels avanços de superfície i les produccions agrícoles estimades per al mes d'agost reflecteixen reduccions en les estimacions de les dues magnituds indicades. Concretament, segons les dades estimades en el mes d'agost de 2019 respecte de l'any anterior, encara provisionals, del Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient, la producció dels cereals que més es conreen a les Illes Balears (blat, ordi i civada) reflecteix que la producció de blat es preveu que sigui de 9 milers de tones (un 20,9% menys que fa un any), en una superfície de conreu de 5.900 hectàrees (70 menys que en la superfície de 2018).

La producció d'ordi es preveu de 32 milers de tones (un 4,7% menys) en una superfície de conreu de 20.200 hectàrees (coincident a la de fa un any). La producció de civada disminueix un 11,7% interanual i la previsió és de 9 milers de tones en una superfície de conreu de 15.200 hectàrees que, en aquest cas, també suposa una disminució de la superfície de conreu de 15 hectàrees. Per al conjunt de l'Estat espanyol, les previsions són d'una reducció en les superfícies de conreu del blat i la civada d'un -7,6% i un -17,0%, respectivament, però d'augment en el cas de l'ordi (un 3,9%).

Segons dades de la denominació d'origen Oli de Mallorca, la producció d'**oli d'oliva** de la campanya 2017-2018 va ser de 912.505 litres, un 99,8% superior a la de la campanya de l'any anterior. En canvi, la superfície de conreu fou d'un 15,8% més i arribà a les 3.770 hectàrees. D'aquest total d'oli produït, 451.323 litres foren d'oli qualificat, que augmentà un 44,9% respecte de la campanya 2016-2017. Quant a la comercialització, aquesta fou de 301.116 litres, l'any 2018, davant els 275.462 litres de l'any 2017, la qual cosa suposa un augment del 9,3% per al període 2017-2018.

Del total comercialitzat, 250.278 litres corresponen al mercat de les Illes Balears, dada que ha comportat un augment interanual del 12,9% respecte de l'any 2017. Altres 9.067 litres han estat comercialitzats a la resta d'Espanya, la qual cosa suposa una reducció del 35,5% respecte de 2017. En tercer lloc, 29.537 litres tenen per destinació la Unió Europea (dada que suposa una reducció del 12,8% respecte de 2017). Finalment, 12.234 litres es destinen a països tercers, dada que suposa una reducció (-9,0%) en comparació a l'any 2017.

Pel que fa a la producció d'**ametla**, segons dades de la Mesa Nacional de Fruita Seca, durant la campanya 2019 la producció serà de 1.050 tones recollides a les Illes Balears. Aquesta xifra representa una reducció del 16,0% respecte de la campanya anterior i implica el -20,2%, comparat amb la mitjana de producció 2014-2018.

En l'àmbit nacional, es preveu un augment anual del 0,7% amb una producció de 62.568 tones, cosa que suposa un 18,3% més que la mitjana dels darrers cinc anys. Des de la Mesa Nacional de Fruita Seca segueixen mostrant preocupació en matèria fitosanitària, tant per la *Xylella fastidiosa* com per la vespa de l'ametler, degut a la seva expansió i els danys que ocasionen. També han destacat que en general es preveu una producció rècord i d'alta qualitat, malgrat la reducció en la producció d'algunes comunitats autònomes, entre les quals s'inclouen les Illes Balears.

En el **mercat exterior**, amb relació als principals productes de les Illes Balears que es venen fora de les fronteres, fins al mes de juliol s'observa que, pel que fa a la patata, n'ha augmentat tant l'exportació en volum (18,5%) com en valor econòmic (41,4%). Entre els principals països compradors d'aquest tubèrcul cal destacar una disminució important de les vendes al Regne Unit (un -20,2% en pes i un -10,3% en valor econòmic), però, contràriament, augmenten amb força les vendes a Polònia (un 28,9% en pes i un 77,2% en valor econòmic).

Pel que fa a la goma de garrofi, en els primers set mesos de 2019, continua la tendència positiva indicada en els butlletins anteriors i es produeix un increment de les exportacions d'aquest producte, més destacat en valor monetari (15,4%) que en volum (10,1%).

Les vendes internacionals d'aquest producte, del qual les Illes Balears són un exportador amb pes mundial, disminueixen en el cas de Dinamarca en pes (-18,1%) i més en valor monetari (-7,8%). En el cas d'Amèrica del Nord, que s'incorpora com un dels principals receptors en l'exercici de 2018, també s'han produït reduccions tant en el pes (-23,9%) com en el valor (-22,7%) de les exportacions en termes interanuals.

Finalment, augmenta el valor i el volum de les exportacions de vins i licors cap a altres països en un 7,2% i un 9,8%, respectivament, entre gener i juliol de 2019, en comparació amb els mateixos mesos de 2018. Les vendes d'aquestes begudes presenten una evolució en positiu en els principals països compradors i destaquen en el cas de Portugal, amb uns augments del 50,1% en volum i del 646,4% en valor de les exportacions.

Ramaderia

Segons les dades provisionals acumulades de gener a juliol de l'any 2019 del Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació, quant a les tones de carn de bestiar sacrificat als **escorxadors** de les Illes Balears, únicament augmenten les de carn de cabrum (19,6%), i disminueixen les de la resta de carns: la de carn de bestiar boví (-6,6%), la de bestiar oví (-6,1%), la de bestiar porcí (-3,8%) i la de carn d'aus (-13,0%).

Taula 10. Indicadors de la ramaderia

Carn sacrificada en els escorxadors (tones)	Darrera dada 2019		Variació interanual (%)	
Bestiar boví	gener-juliol	1.198	↘	-6,6
Bestiar oví	gener-juliol	1.052	↘	-6,1
Bestiar cabrum	gener-juliol	26	↗	19,6
Bestiar porcí	gener-juliol	1.960	↘	-3,8
Bestiar equí	gener-juliol	0	→	0,0
Aus	gener-juliol	122	↘	-13,0

Font: Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació

De conformitat amb l'enquesta de sacrifici de bestiar, la varietat més demandada és la carn de bestiar porcí, seguida de la carn de boví, la carn d'oví, la carn d'aus i, en darrer lloc, la carn de cabrum. Així, el nombre de porcs sacrificats durant els primers set mesos de 2019 arriba a 59.627 animals, que representen 1.960 tones.

El bestiar boví se situa en 1.198 tones (4.642 animals) i el bestiar oví, en 1.052 tones (97.673 animals). Si es consideren les xifres del conjunt nacional per als mateixos mesos de 2019, augmenta un 2,4% la carn sacrificada per al principal tipus de bestiar, el porcí. La carn de les aus, la segona amb major pes de tones sacrificades, augmenta un 9,2%, i la tercera, la carn de boví, augmenta un 4,7%.

ÚNICAMENT AUGMENTA LA QUANTITAT DE TONES DE BESTIAR SÀCRIFICAT CORRESPONENT A CARN DE CABRUM (19,6%)

De conformitat amb les declaracions obligatòries del sector boví de llet, publicades pel Fons Espanyol de Garantia Agrària (FEGA), el preu mitjà ponderat de la llet a les Illes Balears se situa en el mes d'agost a les illes en 0,327 euros per litre. Això suposa 0,004 euros per sobre la mitjana nacional, que se situa en 0,323 euros per litre.

Respecte de fa un any, aquest preu representa un increment d'un 4,1% a l'arxipèlag i d'un 2,9% en el conjunt nacional. En els vuit primers mesos de 2019, la producció de llet a les illes arriba a les 34.825,9 tones, un -5,4% menys que en 2018. Aquesta producció es lliura íntegrament a compradors situats a la mateixa comunitat autònoma.

Taula 11. Afiliació a la Seguretat Social en el sector pesquer

Darrera dada			Variació interanual (%)	
Illes Balears	setembre	621	↘	-5,2
Mallorca	setembre	439	↘	-4,4
Menorca	setembre	97	↗	2,1
Eivissa	setembre	54	↘	-22,9
Formentera	setembre	31	→	0,0

Font: Ibestat (a partir de dades de la TGSS)

Pesca

Durant el mes de setembre de 2019 el nombre d'afiliats en el sector pesquer és de 621 treballadors, la qual cosa suposa una disminució del 5,2% (24 persones afiliades) respecte del mateix mes de 2018. L'afiliació al sector disminueix a totes les illes a excepció de Menorca, on s'incrementa un 2,1%, i de Formentera, que roman estable. A Mallorca experimenta un descens d'un 4,4% i a Eivissa la disminució dels afiliats encara és més pronunciada, amb un -22,9%. Amb relació a la concentració d'afiliats per illa, el 70,7% d'afiliats es concentren a Mallorca; el 15,6%, a Menorca; el 8,7%, a Eivissa, i el 5,0%, a Formentera.

La **producció pesquera** declarada a les Illes Balears durant els tres primers trimestres de 2019 va ser de 2.118,7 tones, amb un valor en primera venda de 16,40 milions d'euros. En comparació amb el mateix període de l'any 2018 (2.360,2 tones i 16,70 milions d'euros), les dades representen un descens tant en el volum com en el valor de les captures, concretament en un 10,2% i un 1,8%, respectivament.

La reducció tant en el valor com en el pes de les captures es troba motivada per la pèrdua de tres embarcacions d'arrossegament en els darrers dotze mesos, quan aquest tipus d'embarcació suposa més del 70% de les captures declarades a les Illes Balears.

També s'ha produït una caiguda de les captures d'aladroc, una espècie pelàgica de grans fluctuacions i baix preu que ha provocat que el preu mitjà del peix hagi augmentat un 8,34% respecte al tercer trimestre de l'any passat. Concretament ha passat de 7,73 euros per quilogram a 8,38 euros per quilogram.

Les deu principals espècies en el tercer trimestre de 2019, en captures i en valor, són les que es presenten en la taula adjacent. Cal destacar que, llevat de la rajada, el volum de les captures es redueix en totes les espècies.

La sardina és l'espècie més important per volum de captures (no pel que fa a valor, atesa la baixa relació €/kg), si bé en el mateix període de l'any anterior no formava part de les espècies més capturades.

La llampuga (la segona espècie més capturada), respecte a l'any anterior, ha sofert una disminució de les captures (-14,8% en pes i -9,5% en valor). Quant a valor, cal destacar l'augment de les captures de llagosta, que en termes interanuals ha suposat un 16,1%.

Taula 12. Indicadors de producció pesquera, tercer trimestre 2019

			Variació interanual (%)			
Captures	Pes (kg)	Valor (€)	Pes (kg)		Valor (€)	
Sardina	90.462	192.521		-		-
Llampuga	66.789	264.960	↘	-14,8	↘	-9,5
Gamba vermella	47.844	1.367.939	↘	-22,1	→	-0,3
Rajada	32.694	-	↗	3,6		-
Morralla	31.587	143.010	↘	-18,6		-
Peix espasa	28.440	-		-		-
Llagosta	27.050	1.250.477	↗	18,9	↗	16,1
Gerret	26.931	-	↘	-23,6	↗	4,4
Pop	23.076	-	↘	-57,2		-
Moll de roca	21.616	169.884	↗	-	↘	-10,7

Font: Direcció General de Pesca i Medi Mari

2 Indústria i energia

Taula 13. Creixement del VAB de la indústria i l'energia a les Illes Balears

Taxes de variació interanual a preus constants (en%)

Anual				Trimestral									
2015	2016	2017	2018	2017 (p)				2018 (p)				2019 (a)	
		(p)	(p)	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
1,9	2,6	2,1	1,4	2,3	2,1	1,9	1,9	1,6	1,3	1,4	1,1	0,9	0,7

Font: Direcció General de Model Econòmic i Ocupació

a: avanç p: provisional

Els principals indicadors sectorials de la indústria mostren un estancament en l'evolució del sector. Només l'afiliació presenta una evolució positiva. Contràriament, l'indicador de confiança empresarial, l'índex de producció industrial i els indicadors que recullen les comandes i la facturació presenten dades de variació interanual negatives. Aquest fet es reflecteix en l'evolució a la baixa del **valor afegit brut (VAB)** de la indústria i l'energia de les Illes Balears. Així, la variació del VAB en termes de volum del segon trimestre de 2019 presenta un increment del 0,7% respecte de 2018.

Amb aquesta dada aquest trimestre és el sisè consecutiu en el qual l'indicador va minvant respecte del valor del trimestre anterior. Si es compara aquesta evolució amb la resta de sectors econòmics (2,0% de mitjana en el segon trimestre), el sector secundari continua molt per darrere del de la construcció (3,6%) i el de serveis (2,0%), i únicament el sector agropesquer mostra un creixement menor (-0,2%). Per altra banda, el PIB de la indústria espanyola segueix en nivells molt baixos i, durant el segon trimestre, la taxa de variació se situa en un 0,2% interanual, si bé defuig dels valors vermells que presentava en els quatre trimestres anteriors. L'evolució interanual de la indústria manufacturera espanyola es troba en negatiu (-0,3%).

L'EVOLUCIÓ DEL VAB DEL SECTOR INDUSTRIAL A LES ILLES BALEARS EN EL SEGON TRIMESTRE DE 2019 (0,7%) ES TROBA PER SOBRE LA DEL CONJUNT DE L'ESTAT ESPANYOL (0,2%)

El sector de la indústria i l'energia a les Illes Balears té, en el mes de setembre d'enguany, 23.220 afiliats en el règim general de la **Seguretat Social** i 5.840 en el d'autònoms, amb un total de 29.060 cotitzadors. Aquests valors representen, respecte del mes de setembre de l'any passat, un increment d'un 1,1% en el nombre total d'afiliats. Aquest mes es guanyen afiliats, tant en el règim general (un 0,97% interanual) com en el d'autònoms (un 1,6%). La indústria manufacturera de l'arxipèlag és l'activitat predominant del sector, atès que agrupa el 79,2% dels cotitzadors.

Aquesta branca guanya un 0,9% d'afiliats, lleugerament per sota de l'increment mitjà de tota la indústria. La segona activitat en nombre d'afiliats, que agrupa poc més del 16,3% del conjunt, correspon a subministrament d'aigua, sanejament i residus, i registra un augment d'un 2,0%.

Per contra, l'activitat de subministrament d'energia, gas i aire condicionat perd un 1,2% d'afiliats en comparació amb el mateix mes d'un any enrere.

L'AFILIACIÓ A LA SEGURETAT SOCIAL DE LA INDÚSTRIA S'INCREMENTA EN UN 1,1% INTERANUAL

Per illes, i en termes percentuals, el principal increment interanual d'afiliació a la Seguretat Social es produeix a Mallorca, amb una taxa d'un 1,2%. A Formentera, els afiliats s'incrementen en un 1,1%. Les illes de Menorca i Eivissa experimenten una evolució del nombre d'afiliats inferior: 0,7% i 0,2%, respectivament. Mallorca concentra el 79,3% del total de l'afiliació i un 80,7% dels nous afiliats; Menorca concentra un 11,3% dels afiliats i un 5,4% dels nous afiliats, i les Pitiüses suposen un 9,2% dels afiliats i un 13,8% dels nous contractes. En la branca principal del sector (manufacturera), el major creixement del nombre d'afiliats es produeix a l'illa de Formentera, amb un 5,7%, i la resta d'illes presenten valors de creixement més reduïts.

Els **indicadors de confiança empresarial** al tancament del quart trimestre de 2019 per al conjunt de les Illes Balears palesen que un 20,0% dels gestors de les empreses del sector de la indústria valoren favorablement el funcionament del negoci, mentre que el 29,1% dels enquestats el valoren desfavorablement. El balanç de situació del sector (-9,1 punts) empitjora considerablement respecte del trimestre precedent i es tracta de l'únic sector que adopta una dada amb signe negatiu (saldo entre opinions favorables i desfavorables dels empresaris).

Cal recordar que per a tots els sectors econòmics el saldo se situa en el 6,6%. Amb relació a la valoració d'un any enrere (-1,5 punts), el saldo del trimestre actual torna a mostrar un empitjorament de la confiança dels empresaris del sector industrial. Quant a les expectatives per al trimestre actual —el quart—, aquestes són en tots els sectors prou negatives (tots presenten signe negatiu), si bé les del sector industrial són les pitjors (-27,3%). El 10,9% de les respostes considera que el funcionament del negoci serà favorable, enfront del 38,2%, que opina el contrari; això és, que serà desfavorable. Consegüentment, el balanç d'expectatives queda en els -27,3 punts ja indicats.

Aquesta dada empitjora bastant la valoració que es realitzà un any abans (-12,5%) i és més negativa que el saldo mitjà de tots els sectors econòmics (-14,8% punts). D'altra banda, l'índex de confiança empresarial harmonitzat (ICEH) del quart

trimestre reflecteix un retrocés (-5,9% interanual) de la confiança empresarial del sector industrial. Aquest valor es bastant més negatiu que el de l'evolució de la confiança mostrada per la mitjana de tots els sectors econòmics (-2,4%).

Gràfic 8. Energia elèctrica mensual demandada a les Illes Balears (MWh)

Font: Ibestat i elaboració pròpia

Indústria

En el mes d'agost, la producció industrial (IPI) a les Illes Balears mostra una variació interanual negativa (-11,3%) i, per tant, continua la mateixa tendència que s'ha produït al llarg de tot l'any.

En el cas del conjunt de l'Estat espanyol, la producció industrial també presenta nombres en vermell i minva en termes interanuals en un -0,5%.

Per sectors, l'únic que puja és el corresponent als béns d'equip (23,9%). Per contra, adopten valors negatius els béns intermedis (-50,9%), els béns de consum durador (-26,8%) i els béns de consum (-11,0%).

La variació interanual de la mitjana de l'any 2018 fins al mes d'agost (inclusivament) se situa a les Illes Balears en un -7,2%, i, en el conjunt d'Espanya, en un 0,4%.

D'altra banda, els indicadors relatius a la facturació i a la demanda del sector industrial del mes d'agost una vegada més presenten signe negatiu.

Les vendes de la indústria de les illes es redueixen en -35,9 punts percentuals amb relació al registre precedent (cal tenir en compte l'elevada estacionalitat que afecta aquest indicador) i la taxa interanual de l'índex de la xifra de negocis se situa en un -12,6%.

En el conjunt de l'Estat espanyol, en canvi, la variació interanual de l'índex del volum de negoci se situa en un -3,6%. Paral·lelament, l'entrada de comandes del sector per al mes d'agost segueix adoptant dades negatives.

Així, la taxa interanual de l'índex se situa a les illes en un -12,8%, mentre que en el conjunt d'Espanya davalla també un -4,5%.

LA PRODUCCIÓ INDUSTRIAL DEL MES D'AGOST ÉS NEGATIVA AMB UN -11,3% D'INCREMENT INTERANUAL

Energia

El mes de setembre ha estat, a les Illes Balears, bastant càlid. Així, la temperatura mitjana se situa en els 23,3 °C, la qual cosa representa una anomalia de 0,9 °C en positiu.

En el cas de Mallorca i Menorca, la temperatura mitjana ha estat de 23,3 °C amb unes anomalies d'1,0 °C i 0,7 °C. A l'illa d'Eivissa la temperatura mitjana ha estat de 22,9 °C (anomia de 0,2 °C) i a Formentera, de 24,6 °C.

Molt relacionada amb aquesta dada, la demanda d'energia elèctrica del mes de setembre ha augmentat en un 0,21% interanual del **consum d'energia elèctrica** (572,8 GW, en el conjunt de l'arxipèlag).

El consum augmenta únicament a l'illa de Mallorca en un 0,9%, mentre que a la resta d'illes presenta davallades, concretament Menorca (-1,0%) i Pitiüses (-2,1%).

Aquest mes, d'acord amb les dades de Red Eléctrica, la generació d'energia renovable (24,4 GW) suposa un augment en termes interanuals d'un 47,4% i les emissions de CO₂ associades a la generació elèctrica arriben a les 352,4 tones, dada que suposa una reducció de -11,3%.

D'altra banda, la demanda acumulada en el conjunt de l'arxipèlag durant els primers nou mesos de l'any creix un 0,75% amb relació al mateix període de 2018, amb valors positius a totes les illes. Concretament, el creixement enregistrat a Formentera és d'un 2,7%; a Eivissa, d'un 0,54%; a Mallorca, d'un 0,79%, i a Menorca, d'un 0,55%.

En l'acumulat de l'any 2019 la generació d'energia elèctrica ha suposat unes emissions de 2.582,7 milers de tCO₂, un -18,5% menys que en el mateix període de 2018. La combustió de carbó ha suposat un volum d'emissions de 1.617,5 milers de tCO₂.

Aquesta dada representa una disminució del -19,7% en termes interanuals, si bé aquesta font d'energia continua essent la que genera una major quantitat d'emissions de CO₂, concretament un 62,5% del total.

Taula 14. Indicadors de la indústria i l'energia

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Energia elèctrica demandada (Mwh) ¹	setembre	572.787	➔	0,24
Índex de producció industrial ¹	setembre	92	⬇	-7,0
Ocupats totals a indústria i energia	setembre	29.060	➔	1,1
Assalariats	setembre	23.220	➔	1,4
Autònoms	setembre	5.840	➔	1,6
Ocupats segons activitats	setembre	29.060	➔	1,1
Indústries extractives	setembre	406	↗	8,7
Indústries manufactureres	setembre	23.008	➔	0,9
Energia elèctrica, gas i aigua	setembre	5.646	➔	1,5
Mallorca				
Energia elèctrica demandada (Mwh) ¹	setembre	424.909	➔	0,2
Ocupats segons activitats	setembre	23.052	➔	1,2
Indústries extractives	setembre	321	↗	7
Indústries manufactureres	setembre	17.845	➔	0,9
Energia elèctrica, gas i aigua	setembre	4.886	➔	1,9
Menorca				
Energia elèctrica demandada (Mwh) ¹	setembre	48.170	➔	-0,7
Ocupats segons activitats	setembre	3.294	➔	0,7
Indústries extractives	setembre	16	➔	0,0
Indústries manufactureres	setembre	3.120	➔	0,7
Energia elèctrica, gas i aigua	setembre	158	➔	0,6
Pitiüses				
Energia elèctrica demandada (Mwh) ¹	setembre	99.708	↗	2,05
Ocupats segons activitats	setembre	2.659	➔	0,2
Indústries extractives	setembre	69	↗	17,0
Indústries manufactureres	setembre	1.989	➔	0,2
Energia elèctrica, gas i aigua	setembre	601	➔	-1,5

Font: INE, Ibestat, TGSS, elaboració pròpia

¹ La variació és de la cicle-tendència T_{t-12} (%)

3 Construcció

La construcció a les Illes Balears segueix per una senda d'estabilitat tant en els indicadors que registren l'activitat de manera contemporània com en els indicadors avançats. Un trimestre més la taxa de creixement interanual del VAB de la construcció del segon trimestre de 2019 se situa al capdavant quant a creixement de la producció per sectors a les illes, amb una taxa de variació del 3,6%. Així, el sector de la construcció és l'únic que continua mostrant un fort dinamisme i compensa parcialment la minva que s'ha produït en la resta de sectors.

En l'àmbit de l'Estat espanyol, el sector de la construcció se situa en una taxa del 2,4% en el segon trimestre de 2019, la qual cosa suposa davallar de taxes superiors al 5%, fet que no es produïa des de l'any 2017.

El nombre de **certificats de final d'obra** que es presenten als ajuntaments de les Illes Balears indica l'evolució recent de l'activitat de la construcció. De gener a agost de l'any 2019 s'han expedit 1.490 certificats de final d'obra, la qual cosa representa un creixement del 6,2% respecte del mateix període de 2018.

Taula 15. Creixement del VAB de la construcció a les Illes Balears

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)														
Anual					Trimestral									
2014	2015	2016	2017	2018	2017 (p)				2018 (p)				2019 (a)	
			(p)	(p)	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
-2,6	2,9	3,5	3,6	3,5	3,4	3,7	3,7	3,6	3,6	3,4	3,5	3,6	3,7	3,6

Font: Direcció General de Model Econòmic i Ocupació

a: avanç p: provisional

Cal considerar que en els passats anys aquest indicador ja havia sofert importants creixements i, per això, que la dada segueixi en positiu és un indicador de la fortalesa del sector. Quant al comportament del nombre total d'edificis, també es registra un increment del nombre de certificats finals d'obra, en aquest cas del 4,4%. En línia amb les dades anteriors, el valor de la liquidació de l'execució material de les obres també creix (6,1%).

El **consum de ciment** és un indicador simultani al de l'activitat de la construcció, però es disposa de la informació relativa a les Illes Balears amb més d'un any de retard. Fins al juny de 2018 el consum de ciment suposà un increment en termes interanuals del 7,6%. En l'àmbit de l'Estat espanyol, també en aquest període de l'any 2018, el consum de ciment al territori espanyol ha presentat una evolució molt semblant, concretament un 6,9%.

El sector de la construcció, especialment en la part enfocada a l'habitatge, és intensiu en mà d'obra. Així, l'augment en el ritme d'activitat s'acompanya una vegada més d'un increment del **capital humà** dedicat a la construcció.

En el mes de setembre hi havia enregistrats en la Seguretat Social un total de 51.632 treballadors d'alta entre assalariats i autònoms, la qual cosa significa un augment d'un 4,1% respecte del mateix moment de 2018. El nombre d'assalariats respecte al mateix període de l'any anterior, que representa el 68,9% del total dels treballadors, mostra un increment d'un 4,5%.

Paral·lelament a l'evolució dels treballadors, el nombre de comptes de cotització en actiu a les Illes Balears augmenta, però a un ritme més contingut (1,2%). Els treballadors inclosos en el règim especial de treballadors autònoms sumen 15.967 afiliats, suposen un 30,1% del total dels treballadors afiliats i en termes anuals han augmentat en un 3,2% respecte dels nou primers mesos de 2018.

Per branques d'activitat, la construcció d'edificis presenta un increment de capital humà de pràcticament un 6% i la construcció especialitzada mostra una variació interanual d'un 4,5%, mentre que l'enginyeria civil ho fa de forma molt més continguda amb augments de capital humà del 0,6%.

Pel que fa a la desagregació territorial, l'illa amb un increment més elevat en termes relatius dels afiliats en aquest mes de setembre és Eivissa (5,6%). A Menorca i a Mallorca l'augment és més suau (5,0% i 3,7%, respectivament). En el cas de Formentera el nombre d'afiliats ha variat en un 2,7%.

Segons l'enquesta de població activa (EPA), la població resident a les Illes Balears ocupada en el sector de la construcció entre juliol i setembre de 2019 presenta una mitjana de 60.700 persones, fet que suposa un increment del 34% interanual, xifra que romp amb la tendència de l'any passat amb reduccions de les dades de l'EPA.

L'atur registrat augmenta a totes les illes amb excepció de les Pitiüses, i de mitjana augmenta un 1,6% al setembre. En els primers nou mesos de l'any 2019 el nombre d'aturats en el sector de la construcció presenta una mitjana de 5.156 persones, cosa que suposa una variació interanual d'un 0,3%.

De forma semblant, en l'àmbit estatal, la mitjana dels aturats dels primers nou mesos de l'any ha estat de 258.546. Aquesta dada suposa una reducció del 10,1% respecte del mateix període de l'any 2018.

Quant a les **perspectives** de futur, la construcció presenta indicadors que fan preveure que no es produirà una contracció de l'activitat del sector a curt termini.

Taula 16. Indicadors de la construcció

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Assalariats	setembre	35.665	↗	4,5
Autònoms	setembre	15.967	↗	3,23
Contractes de treball	setembre	4.617	↗	4,3
Certificats de final d'obra	agost	121	→	0,0
Mallorca				
Assalariats	setembre	27.662	↗	4,0
Autònoms	setembre	12.289	↗	3,1
Contractes de treball	setembre	3.509	↗	5,5
Menorca				
Assalariats	setembre	2.548	↗	6,3
Autònoms	setembre	1.221	↗	2,35
Contractes de treball	setembre	317	↘	-6,2
Pitiüses				
Assalariats	setembre	5.455	↗	6,0
Autònoms	setembre	2.311	↗	4,2
Contractes de treball	setembre	791	↗	3,5

Font: Ibestat, OTIB, TGSS

De gener a juny de 2019, el Col·legi Oficial d'Arquitectes de les Illes Balears ha tramitat 3.427 expedients, un -1,2% menys que durant el mateix període de l'any 2018. Aquesta disminució dels projectes visats es produeix a totes les illes excepte a les Pitiüses, on augmenta lleugerament un 0,6%.

El pressupost total dels projectes disminueix amb més intensitat que el nombre d'expedients i en el total dels primers sis mesos de l'any suma 583,6 milions d'euros, un -14,9% menys en termes corrents que en el mateix període de l'exercici anterior.

El 77% d'aquest import té per objecte la construcció residencial, mentre que quasi el 12% correspon a projectes de tipus turístic. Els projectes d'ambdues finalitats han tingut comportaments dispars en el període gener-juny de 2019 respecte de l'any passat. Mentre que el nombre de visats de tipus residencial ha augmentat un 1,8%, en el cas dels visats de tipus turístic la dada s'ha reduït en un 56%.

La tercera tipologia per importància han estat els visats d'instal·lacions esportives (1,9% sobre el pressupost total), que en els primers cinc mesos de l'any s'han reduït en un -46,8%.

Quant a les llicències d'obres atorgades pels ajuntaments, només es disposa de les dades fins al maig de l'any 2019, mes en el qual s'arriba a 1.760 llicències acumulades (considerant obra nova, el fet de rehabilitar i demolir) des de gener, un 48,9% més que en el mateix període de 2018.

Segons les dades del Ministeri de Foment, l'obra pública licitada a les Illes Balears fins al agost de l'any en curs arriba a 218,5 milions d'euros, un 21% més respecte del mateix període de l'any anterior.

El comportament de les obres d'enginyeria civil (47% respecte del total) és la principal magnitud de l'obra oficial licitada. Aquests tipus de contractes han sofert una evolució interanual negativa del -27,2% en el transcurs de l'any i en els darrers 12 mesos, del -39,5%.

Per agent contractant, disminueixen les obres públiques licitades pels ens territorials en el primers vuit mesos de l'any amb relació al mateix període de l'any anterior en un -36,6%. Aquesta dada es troba més que compensada pel fort augment de la licitació oficial provinent de l'Estat espanyol i la Seguretat Social, un 146,9%.

Taula 17. Indicadors avançats de la construcció

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T_{t-12}^t (%)	
Projectes visats del COAIB				
Pressuposts (milers d'€ constants)	juny	92.716	↘	-5,4
Nombre de projectes	juny	518	→	-1,4
Nombre d'habitatges	juny	258	↘	-4,6
Llicències municipals d'obra (nombre d'habitatges)	maig	432	↗	62,2
Nombre de transaccions de sòl urbà	2n trim	108	↘	-37,2
Licitació pública (milers d'€)	agost	46.384	↗	17,4
Mallorca				
Projectes visats del COAIB				
Pressuposts (milers d'€ constants)	juny	72.996	↘	-5,3
Nombre de projectes	juny	399	↘	-2,25
Nombre d'habitatges	juny	229	→	-1,4
Menorca				
Projectes visats del COAIB				
Pressuposts (milers d'€ constants)	juny	6.385	→	-1,6
Nombre de projectes	juny	57	→	0,22
Nombre d'habitatges	juny	19	↗	45,1
Pitiüses				
Projectes visats del COAIB				
Pressuposts (milers d'€ constants)	juny	13.335	↘	-4,7
Nombre de projectes	juny	62	→	-0,4
Nombre d'habitatges	juny	10	↘	-17,2

Font: COAIB, Ministeri de Foment, elaboració pròpia

Dades deflactades amb l'Índex de preus de la construcció (base 2010)

4 Serveis

Taula 18. Creixement del VAB del sector serveis a les Illes Balears

Anual				Trimestral									
2015	2016	2017	2018	2017 (p)				2018 (p)				2019 (a)	
		(p)	(p)	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
3,1	4,3	3,9	2,7	4,3	4,0	3,8	3,5	3,1	2,7	2,6	2,4	2,2	2,0

Font: Direcció General Model Econòmic i Ocupació

a: avance p: provisional

En el segon trimestre de 2019, el **VAB del sector dels serveis** a les Illes Balears situa la variació interanual en un 2,0%. Aquest valor és inferior en dues dècimes al valor del primer trimestre de l'any i es troba set dècimes per sota respecte al mateix període de l'any 2018.

Com ja havia succeït en els darrers trimestres, el sector serveis ha cedit protagonisme al sector de la construcció en termes de creixement econòmic, si bé cal indicar que l'evolució del VAB del sector serveis continua mostrant un important dinamisme d'aquesta activitat econòmica. A Espanya l'evolució dels serveis, des de la perspectiva del PIB corregit d'efectes estacionals i de calendari, presenta, segons l'avanç del tercer trimestre de 2019, una evolució del 2,4%.

Aquesta dada també suposa una desacceleració de 0,4 punts percentuals en comparació amb el primer trimestre de l'any, si bé només és un -0,1 punts percentuals inferior a la dada de l'any 2018.

Per grups, les dades del tercer trimestre a Espanya (avanç) mostren dades d'evolució en termes interanuals molt elevades en les activitats financeres i d'assegurances (7,5%) i activitats professionals, científiques, tècniques i altres (2,9%). Aquest trimestre cap branca d'activitat no presenta una dada negativa en el conjunt de l'Estat espanyol.

EL NOMBRE D'AFILIATS EN EL MES DE SETEMBRE ROMAN ESTABLE RESPECTE DEL MATEIX MES DE L'ANY 2018

En el mes de setembre, el nombre de treballadors del sector dels serveis **afiliats a la Seguretat Social** a les Illes Balears és de 472.127 persones, la qual cosa significa una reducció interanual d'un -0,1%. El sector, atesos tots els règims de cotització, disminueix en termes absoluts en 594 afiliats. Per règims d'afiliació, l'únic que incrementa el nombre d'afiliats és el corresponent a autònoms, amb un increment del 0,3% (273 afiliats).

Per branques d'activitat, les que presenten majors avanços en termes absoluts són: l'activitat educativa (1.087 afiliats); les activitats professionals, científiques i tècniques (673 nous afiliats), i les administratives i els serveis auxiliars (619 afiliats). Contràriament, les activitats amb més retrocessos són: la hostaleria (-3.326 afiliats) i el comerç a l'engròs i al detall i la reparació de vehicles de motor i motocicletes (-1.120 afiliats).

Per illes, en el mes de setembre incrementen el nombre d'afiliats en el sector terciari Eivissa, que registra la taxa més elevada (0,6%), amb 389 afiliats més, i Mallorca (0,1%), amb 300 afiliats més. Menorca i Formentera registren caigudes amb taxes de -3,7% (-1.065 afiliats) i -4,0% (-215 afiliats), respectivament.

Taula 19. Indicadors dels serveis

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Afiliats a la Seguretat Social	setembre	472.127	➔	-0,1
Mallorca	setembre	370.410	➔	0,1
Menorca	setembre	27.206	⬇	-3,8
Pitiüses	setembre	73.345	➔	0,2
Índex xifra de negoci dels serveis	agost	167,89	➔	-1,9
Transport i emmagatzematge	agost	184,97	↗	4,7
Hostaleria	agost	208,76	➔	1,3
Informació i comunicacions	agost	127,05	↗	17,2
Activitats professionals, científiques i tècniques	agost	112,34	➔	-1,5
Activitats administratives i serveis auxiliars	agost	169,86	⬇	-11,2
Matriculació de vehicles per a lloguer	juliol	2.132	↗	12,9

Font: DGT, Ibestat, TGSS

LA FACTURACIÓ DE LES EMPRESES EN EL MES D'AGOST CAU A LES ILLES UN -1,9%

Si bé la dada de la xifra de negoci de l'indicador d'activitat del sector dels serveis (IASS) del mes d'agost roman elevada a les Illes Balears, en termes interanuals la facturació de les empreses ha caigut un -1,9%. En el conjunt de l'Estat espanyol aquesta dada se situa en un 1,2%.

A l'arxipèlag, la xifra de negoci del mes d'agost mostra creixements interanuals en les activitats d'informació i comunicacions (17,2%), transport i emmagatzematge (4,7%) i hostaleria (1,3%). La resta d'activitats queden en negatiu i destaquen les activitats administratives i els serveis auxiliars (-11,2%) i el comerç (-2,1%).

L'altre indicador sectorial, l'índex d'ocupació, en el mes d'agost mostra una dada de variació anual de l'índex a les Illes Balears del 0,6%. En el conjunt de l'Estat espanyol aquesta dada arriba fins a un 1,4%. L'ocupació augmenta a les principals branques d'activitat, amb excepció de les activitats professionals, científiques i tècniques (-1,0%) i les activitats administratives i els serveis auxiliars (-1,9%). Els majors increments es produeixen en les activitats d'informació i comunicacions (1,8%) i comerç (1,6%).

Finalment, la **matriculació de vehicles per a lloguer** en el mes de juliol puja un 12,9% amb relació al mateix mes de l'any anterior. Si bé, en termes acumulats de gener a juliol, la matriculació de vehicles per a lloguer s'incrementa un 1,0% i assolix la xifra de 27.731 vehicles, aquesta dada un any més és un màxim històric (respecte de la dada de l'any 2016 i en el període gener-juliol la matriculació de vehicles per a lloguer quasi s'ha duplicat).

4.1. Comerç

Taula 20. Indicadors del comerç

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
IASS (volum de negoci) - Comerç	agost	167,89	↘	-2,1
Índex de vendes al detall ¹	setembre	121,79	↗	4,0
Índex d'ocupació del comerç al detall	setembre	115,96	↗	2,1
Afiliats a la SS activitat comerç i reparació de vehicles de motor i motocicletes	setembre	87.397	→	-1,3
Mallorca	setembre	69.039	→	-0,7
Menorca	setembre	5.917	↘	-5,7
Pitiüses	setembre	12.164	↘	-3,9

Font: Ibestat, INE, TGSS

¹ Preus constants de 2015

Els indicadors d'activitat del sector dels serveis (**IASS**) de les Illes Balears, durant el mes d'agost, mostren una situació dual: d'una banda, el **volum de negoci** del sector del comerç experimenta una davallada en termes interanuals del -2,1% (superior a la del sector serveis -1,9%) i, per una altra banda, l'**índex d'ocupació** del sector en el mes d'agost mostra un increment de l'1,6% (aquesta dada és 1 punt percentual superior a la del conjunt del sector serveis).

LA FACTURACIÓ DEL COMERÇ AL DETALL EN EL MES DE SETEMBRE MOSTRA EL DINAMISME D'AQUESTA BRANCA D'ACTIVITAT

Les vendes de les empreses de **comerç al detall** de les Illes Balears en el mes de setembre augmenten amb força a les Illes Balears (un 4,0% en preus constants i un 4,6% sense tenir en consideració les estacions de serveis). Aquesta dada suposa una pujada de l'indicador en termes interanuals per dotzè mes consecutiu. En el conjunt de l'Estat espanyol la variació ha estat d'un 3,6%. La variació de l'indicador a preus corrents a les Illes Balears ha estat d'un 2,7% i en el conjunt de l'Estat espanyol, del 2,5%.

A les illes i a l'Estat coincideix la variació mitjana dels primers nou mesos d'enguany, amb relació als de 2018, en un 2,7%. D'altra banda, el ritme de creació d'ocupació en el sector es manté. Aquest mes l'índex presenta una taxa de variació interanual d'un 2,1%, dada pràcticament igual a la del mes d'agost i que també coincideix amb la variació mitjana dels nou primers mesos de l'any 2019. En el conjunt de l'Estat la taxa de variació del setembre se situa, respecte de fa un any, en un 0,9% i la mitjana de l'any en un 1,0%.

L'AFILIACIÓ A LA SEGURETAT SOCIAL S'INCREMENTA UN 1,4% INTERANUAL EN EL CONJUNT DE L'ARXIPÈLAG

En el mes de setembre, el sector del comerç a les Illes Balears tenia 87.397 treballadors en alta laboral en la **Seguretat Social** (66.893 en el règim general i 20.504 en el d'autònoms), la qual cosa representa, respecte del mateix mes de 2018, un decrement d'un -1,2% en el total d'afiliats (en termes absoluts, 1.120 afiliats).

Per illes, totes experimenten una reducció en el nombre d'afiliats: Mallorca, 470 afiliats (-0,7%); Menorca, 583 afiliats (-5,7%); Eivissa, 235 afiliats (-2,0%), i Formentera, 37 afiliats (-3,9%). En el conjunt de l'arxipèlag, les activitats corresponents al comerç a l'engròs absorbeixen el 8,3% dels nous afiliats i representen un augment d'un 3,7% interanual. La venda i la reparació de vehicles, amb el 20,2% dels nous afiliats, és la branca en què l'afiliació creix més, amb una taxa anual d'un 4,4%. Finalment, el comerç al detall concentra el 71,5% restant i, quant a noves afiliacions, minva un 2,7%.

Els resultats dels **indicadors de confiança empresarial** corresponents al quart trimestre d'enguany revelen que un 24,2% dels gestors de les empreses del sector del comerç valoren de manera favorable el funcionament del negoci durant el tercer trimestre de 2019 i que el 23,5% el valoren de manera desfavorable.

El balanç de situació, és a dir, la diferència entre els dos percentatges, és positiu i se situa en 0,7 punts. Aquesta xifra és 5,9 punts percentuals pitjor que el balanç mitjà de tots els sectors i també es troba per sota del balanç del comerç d'un any enrere (11,8). Pel que fa a les expectatives per al trimestre actual –el quart–, el 30,1% dels gestors del sector del comerç enquestats consideren que el funcionament del negoci serà desfavorable, un percentatge superior a la valoració del conjunt de totes les branques (25,6%).

Per contra, només un 7,2% dels empresaris preveu que el funcionament del comerç serà favorable, en aquest cas per sota de les perspectives favorables de tots els sectors (10,8%). El balanç d'expectatives resultant per al sector del comerç és negatiu (-22,9%) i, entre els sectors que també presenten saldos negatius (que en aquest trimestre són tots), només es veu superat per la indústria (-27,3%) i el transport i l'hostaleria (-23,3%). Finalment, l'índex de confiança empresarial harmonitzat (ICEH) del comerç baixa en termes interanuals un -4,1%. Aquesta davallada és superior a la de la mitjana de tots els sectors econòmics, que se situa en un 2,4%.

4.2. Hostaleria

Taula 21. Establiments turístics a les Illes Balears

Illes Balears	Darrera dada	Variació interanual (%)	Acumulat	Variació interanual (%)
Pernoctacions	set	10.648.929	gen-set	60.935.834
Establiment hotelier	set	8.968.203	gen-set	51.786.133
Apartament turístic	set	1.494.934	gen-set	8.067.998
Rural	set	185.792	gen-set	1.081.703
Viatgers	set	1.851.657	gen-set	10.997.524
Establiment hotelier	set	1.558.964	gen-set	9.372.480
Apartament turístic	set	245.148	gen-set	1.345.273
Rural	set	47.545	gen-set	279.771
Estada Mitjana	set	5,8	gen-set	5,5
Establiment hotelier	set	5,8	gen-set	5,5
Apartament turístic	set	6,1	gen-set	6,0
Rural	set	3,9	gen-set	3,9

Font: Ibestat

En el mes de setembre, el nombre de pernoctacions dels turistes a les Illes Balears minva un 2,1% respecte de setembre de 2018 i suposa 10,6 milions. En xifres acumulades de gener a setembre, les nits facturades als establiments turístics reglats també disminueixen en un percentatge similar (1,9%) i s'assoleixen els 60,9 milions de pernoctacions.

El nombre de viatgers del mes de setembre es manté amb relació al mateix mes de l'any 2018, amb una variació del -0,3%. En termes acumulats dels primers nou mesos de 2019, la xifra arriba a 11 milions de viatgers, un 2,4% més que durant el mateix període de l'any anterior.

Les pernoctacions a establiments hotelers fins al mes de setembre de 2019 arriben a 51,2 milions. Això representa un 1,2% menys en termes interanuals, mentre que en 2018 la baixada fou del 0,3%. En 2019 destaquen els augments que experimenten el mercat britànic (3,5%), el francès (12,3%) i l'italià (8,2%), que compensen parcialment la caiguda del turisme alemany (-9,5%), nacional (-2,6%) i suec (-12,0%), principalment.

En el mes de setembre, el grau d'ocupació de places ofertes a establiments hotelers se situa en el 80,7%, la qual cosa suposa 2,3 punts menys que en el mes de setembre de 2018. Quant als apartaments turístics, les pernoctacions presenten una disminució respecte a l'any 2018 (-6,6%). En aquest cas, són els alemanys els qui disminueixen amb força (-32,0%), juntament amb el mercat suec (-29,4%). El principal mercat, el britànic, també presenta variació negativa (-5,6%).

En el mes de setembre, les Illes Balears tenen un 63,8% de grau d'ocupació de places ofertes a apartaments turístics, 0,4 punts menys que en el mes de setembre de l'any 2018. Per la seva banda, el percentatge d'ocupació de places ofertes al turisme rural també experimenta una minva els primers nou mesos de l'any i se situa en el 57,0, cosa que representa 4,5 punts menys que en el mes de setembre de 2018.

En termes generals i considerant períodes acumulats gener-setembre, per una banda es manté el creixement sostingut del nombre de viatgers iniciat en 2015, mentre que el nombre de pernoctacions minva en 2019, després d'una variació quasi plana en 2018 (-0,3%).

EL NOMBRE DE VIATGERS AUGMENTA UN 2,4% DE GENER A SETEMBRE, MENTRE QUE LES PERNOCTACIONS MINVEN UN 1,9%

Els viatgers que pernoctaren a les Illes Balears de gener a setembre de 2019 continuen amb el creixement sostingut iniciat en 2015, arriben als 11 milions i marquen una alça del 2,4%. Així, els qui escolliren un establiment hotelier augmenten un 3,0% interanual, amb 9,4 milions de persones.

A establiments hotelers, en termes acumulats, destaca el creixement del turisme britànic (6,6%) i nacional (5,6%), que compensa la davallada del turisme alemany (-4,2%), principal mercat emissor amb quasi 2,5 milions de viatgers fins a setembre.

Gràfic 9. Pernotacions i viatgers a hotels de les Illes Balears. Acumulat gener-maig

Font: Ibestat, elaboració pròpia

La progressió dels viatgers a apartaments turístics presenta una lleugera disminució respecte de l'any anterior (-0,6%), a causa del retrocés del mercat alemany (-33,1%), compensat parcialment per l'augment del principal mercat, el britànic (3,0%), i el mercat nacional (7,7%).

Finalment, els clients de turisme rural tenen un lleuger decreixement (-2,0%) en els nou primers mesos de 2019, degut en gran part a la caiguda dels mercats alemany (-5,7%) i britànic (-10,9%).

L'estada mitjana de gener a setembre de l'any en curs presenta una retallada del 4,2% i es queda en 5,5 dies. En el cas dels hotels, cada viatger hi roman 5,5 dies de mitjana. Quant als apartaments turístics, l'estada minva fins als 6,0 dies, amb un decreixement del 6,0%.

En canvi, el viatger que s'allotja a establiments de turisme rural augmenta l'estada respecte a l'any anterior un 3,7% i opta per un nombre de nits inferior al dels allotjaments anteriors (3,9 dies).

El gràfic anterior reflecteix l'evolució tant de les pernotacions com dels viatgers a establiments hotelers, acumulat de gener a setembre, des de 2008.

Es pot observar el fort creixement de la sèrie relativa als viatgers en els cinc darrers anys, amb una variació acumulada del 22,9%, mentre que a les pernotacions l'acumulat només arriba al 10,0% degut al decreixement registrat en els dos darrers anys. A més, des de l'any 2015, moment en què la sèrie de viatgers començà a comportar-se més positivament que la sèrie de pernotacions, l'estada mitjana té una lleugera tendència a la baixa.

En aquest paràgraf s'analitzaran les magnituds anteriors per a cadascuna de les illes de l'arxipèlag. El nombre de pernotacions, en termes acumulats fins a setembre, presenta variacions negatives a les tres illes: Mallorca (-1,8%), Menorca (-3,1%) i les Pitiüses (-1,8%). D'una banda, a Mallorca hi ha un lleuger retrocés en el nombre de nits facturades dels establiments hotelers (-0,7%); els apartaments turístics en presenten una disminució més intensa (-11,2%), i els allotjaments rurals en registren un lleuger creixement (0,1%).

Per origen, el mercat alemany cau (-10,0%) i el suec (-12,4%). Això no obstant, el turisme nacional (3,4%), el mercat britànic (7,6%) i el francès (13,9%) ajuden a suavitzar aquesta caiguda. A apartaments s'observa una baixada important de les pernotacions dels alemanys (-32,0%), britànics (-8,5%) i suecs (-29,7%), a la vegada que el mercat nacional presenta un ascens del 6,8%. El turisme rural, a diferència del turisme hotelier i el d'apartaments turístics, presenta un lleuger creixement (0,1%).

Taula 22. Establiments turístics per illes

		Darrera dada	Variació interanual (%)		Acumulat	Variació interanual (%)		
Mallorca								
Pernoctacions								
Establiment hotelier	set	6.729.858	➔	-0,6	gen-set	39.782.081	➔	-0,7
Apartament turístic	set	768.610	⬇	-7,8	gen-set	4.356.256	⬇	-11,2
Rural	set	150.973	↗	3,2	gen-set	890.732	➔	0,1
Viatgers								
Establiment hotelier	set	1.124.405	➔	-0,3	gen-set	6.965.284	↗	3,1
Apartament turístic	set	111.222	⬇	-6,7	gen-set	630.473	⬇	-11,6
Rural	set	37.311	⬇	-3,4	gen-set	223.508	⬇	-5,7
Estada mitjana (dies)								
Establiment hotelier	set	6,0	➔	-0,2	gen-set	5,7	⬇	-3,7
Apartament turístic	set	6,9	➔	-1,1	gen-set	6,9	➔	0,5
Rural	set	4,1	↗	6,9	gen-set	4,0	↗	6,2
Menorca								
Pernoctacions								
Establiment hotelier	set	686.447	⬇	-8,1	gen-set	3.783.212	⬇	-3,2
Apartament turístic	set	265.778	⬇	-9,0	gen-set	1.500.309	⬇	-2,9
Viatgers								
Establiment hotelier	set	113.626	↗	0,4	gen-set	640.843	↗	1,1
Apartament turístic	set	40.747	⬇	-15,6	gen-set	263.425	↗	15,7
Estada mitjana (dies)								
Establiment hotelier	set	6,0	⬇	-8,5	gen-set	5,9	⬇	-4,3
Apartament turístic	set	6,5	↗	7,8	gen-set	5,7	⬇	-16,1
Pitiüses								
Pernoctacions								
Establiment hotelier	set	1.551.899	⬇	-4,9	gen-set	8.220.842	⬇	-2,5
Apartament turístic	set	460.545	↗	9,4	gen-set	2.203.076	➔	0,8
Viatgers								
Establiment hotelier	set	320.933	➔	-0,3	gen-set	1.766.354	↗	3,7
Apartament turístic	set	93.179	↗	16,2	gen-set	449.207	↗	9,1
Estada mitjana (dies)								
Establiment hotelier	set	4,8	⬇	-4,5	gen-set	4,7	⬇	-6,0
Apartament turístic	set	4,9	⬇	-5,9	gen-set	4,9	⬇	-7,5

Font: INE, l'ebstat i elaboració pròpia

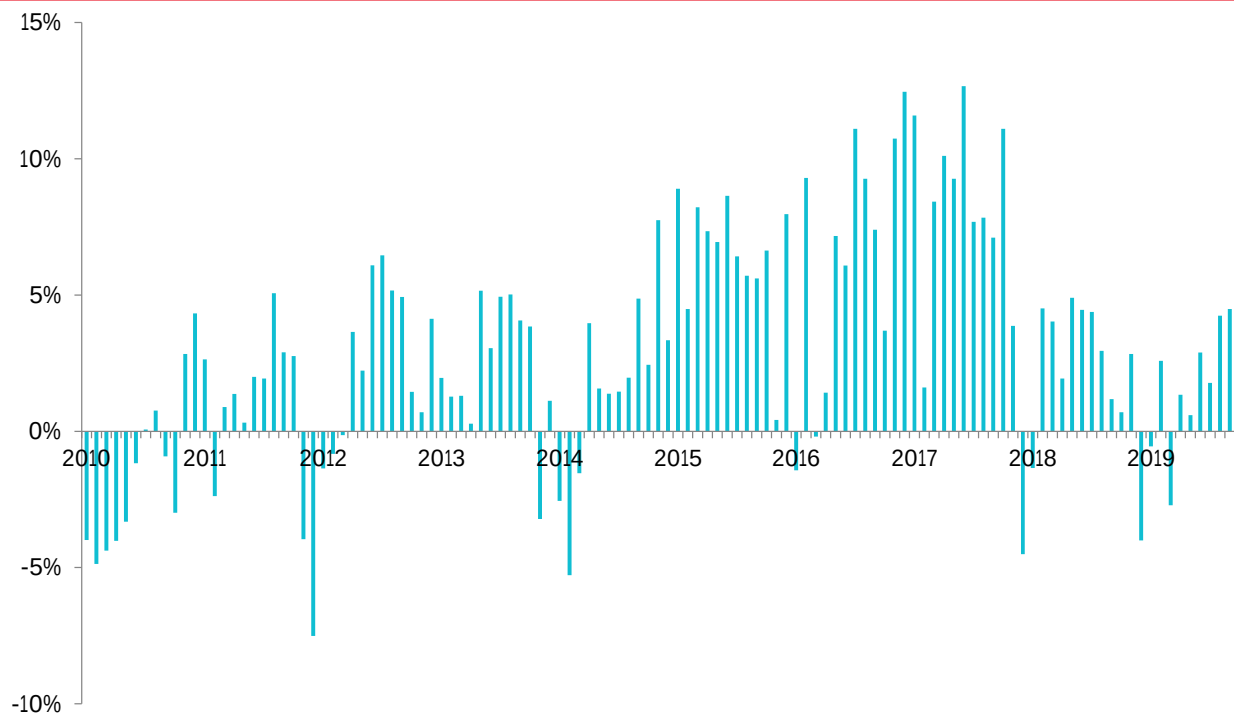
A Menorca les pernoctacions hoteleres minven (-3,2%), mentre que els viatgers augmenten un 1,1% respecte al període de gener a setembre de l'any passat, la qual cosa fa que l'estada mitjana disminueixi (-4,3%). Als apartaments reglats el nombre de viatgers creix fortament (15,7%), mentre que el nombre de pernoctacions té un decreixement del 2,9%, cosa que fa que l'estada mitjana caigui un 16,1%.

A les Pitiüses hi ha un decreixement de pernoctacions a establiments hotelers (2,5%) i un lleuger ascens de pernoctacions a apartaments turístics (0,8%). Malgrat això, el nombre de viatgers a apartaments turístics s'incrementa en un 9,1% i el d'establiments hotelers ho fa en menor mesura (3,7%). L'efecte conjunt provoca que l'estada mitjana disminueixi en ambdós apartats, -6,0% a establiments hotelers i -7,5% a apartaments turístics.

Tal com es pot veure en el gràfic adjunt, els preus hotelers a les Illes Balears presenten increments interanuals des del mes d'abril de 2019. Aquestes variacions interanuals pugen amb força en el mes d'agost i setembre, amb variacions del 4,2% i del 4,5%, respectivament. Això no obstant, aquests increments vénen precedits de baixades en els preus en els mesos de desembre, gener i març. D'aquesta manera, es continua amb la tendència marcada des de la temporada 2011, on els mesos que presenten taxes de variació negatives en els preus hotelers són de temporada baixa, mentre que els mesos on hi ha més ocupació presenten pujades de preus.

Segons les dades publicades per l'IBESTAT, fins a setembre de 2019 arriben 14,5 milions de turistes a les Illes Balears, xifra que representa un 0,2% més que durant els mateixos mesos de l'any 2018.

Gràfic 10. Variació interanual dels preus hotelers a les Illes Balears (gener 2010 a setembre 2019)

Font: INE

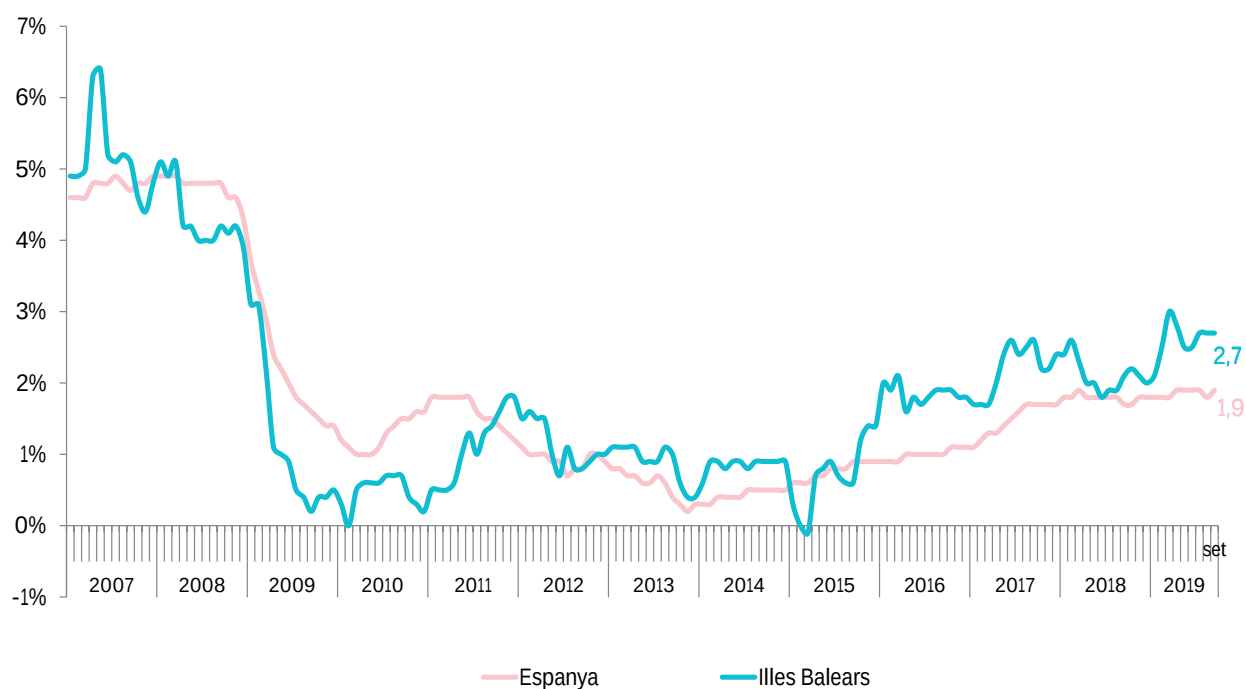
Aquest lleuger augment es deu a l'alça de turistes provinents del mercat nacional (3,4%) i del mercat britànic (2,0%), compensat parcialment amb la baixada de turistes alemanys (-1,1%). El turisme alemany representa el 26,9% del total, mentre que el britànic significa el 23,2% i el turisme espanyol el 16,3% dels visitants. Així mateix, s'ha de destacar la minva de turistes procedents dels països nòrdics (-21,3%), davant el comportament dinàmic del turisme francès (4,9%).

Les taxes acumulades de gener a setembre experimenten un avanç a Mallorca (0,8%) i la xifra de turistes quasi arriba als 10,4 milions.

En aquesta illa cal destacar el creixement del turisme nacional, amb un 8,1% d'increment interanual, i del turisme britànic (3,5%). Malgrat això, el turisme alemany, el més important en termes absoluts, minva un 1,1% i registra 3,6 milions. A Menorca l'arribada de turistes es manté (0,2%) i se situa en 1,3 milions. En aquesta illa, mentre que el mercat nacional experimenta dinamisme (3,3%), el mercat britànic minva (-2,7%).

Les Pitiüses són les úniques que decreixen quant al nombre de turistes (-1,8%), a causa del descens del turisme nacional (-6,1%). Per la seva banda, el turisme britànic (0,4%) i alemany (-0,2%) es mantenen estables.

Gràfic 11. Variació interanual de l'IPC de restaurants

Taula 23. Turistes internacionals arribats a les Illes Balears per país de residència

	Darrera dada		Variació interanual (%)		Acumulat		Variació interanual (%)	
Illes Balears	setembre	2.305.176	➡	-0,8	gen-set	14.516.877	➡	0,2
Espanya	setembre	298.494	↗	2,3	gen-set	2.368.828	↗	3,4
Alemanya	setembre	645.333	↘	-4,8	gen-set	3.897.792	➡	-1,1
Regne Unit	setembre	605.734	↗	12,4	gen-set	3.373.641	➡	2,0
Mallorca	setembre	1.632.842	➡	1,0	gen-set	10.360.031	➡	0,8
Espanya	setembre	163.550	↗	14,7	gen-set	1.316.896	↗	8,1
Alemanya	agost	534.147	↘	-8,0	gen-set	3.585.492	➡	-1,1
Regne Unit	agost	386.851	↘	-2,1	gen-set	2.168.030	↗	3,5
Menorca	setembre	198.633	↘	-8,9	gen-set	1.329.463	➡	0,2
Espanya	setembre	60.817	↘	-7,8	gen-set	498.573	↗	3,3
Regne Unit	agost	98.939	↘	-7,3	gen-set	444.105	↘	-2,7
Pitiüses	setembre	473.702	↘	-3,2	gen-set	2.827.382	➡	-1,8
Espanya	setembre	74.126	↘	-10,9	gen-set	553.358	↘	-6,1
Regne Unit	agost	161.681	↘	-8,3	gen-set	761.507	➡	0,4
Alemanya	agost	44.836	↗	16,8	gen-set	245.521	➡	-0,2

Font: Ibestat

4.3. Transport i comunicacions

Taula 24. Afiliats a la Seguretat Social

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Transport i emmagatzematge	setembre	30.393	→	0,5
Mallorca	setembre	22.974	→	1,5
Menorca	setembre	1539	→	-0,8
Pitiüses	setembre	5796	↘	-2,1
Informació i comunicació	setembre	9.309	↗	8,5
Mallorca	setembre	8.430	↗	9,2
Menorca	setembre	343	↗	3,3
Pitiüses	setembre	507	→	1,8

Font: TGSS

El nombre d'**afiliats** en l'activitat econòmica de transport i emmagatzematge se situa en 30.393 persones a les Illes Balears en el mes de setembre de 2019, la qual cosa representa un increment interanual del 0,5%. Per illes, l'afiliació creix exclusivament a Mallorca (1,5%), atès que cau a Menorca (-0,8%) i sobretot a les Pitiüses (-2,1%).

D'altra banda, la xifra de treballadors de la branca d'informació i comunicacions experimenta un notable augment (8,5%) respecte de setembre de l'any anterior. L'augment en el nombre de treballadors en aquest cas es dona a totes les illes i de forma més significativa a Mallorca (9,2%), seguit de Menorca (3,3%) i les Pitiüses (1,8%).

Els **passatgers** arribats a les Illes Balears per via aèria augmenten un 2,4% en l'acumulat de gener a setembre de 2019, en comparació amb el mateix període de l'any passat. Així, durant els primers nou mesos de 2019 n'arriben 17,7 milions als aeroports de les Illes Balears i continua la tendència a l'alça d'anys anteriors. Entre els principals mercats emissors destaca el domèstic, amb un increment del 5,3%, seguit del mercat alemany, que també augmenta (3,3%), i del britànic, que creix de forma més suau (0,7%).

També cal esmentar l'increment interanual de visitants procedents d'altres mercats, com ara França (6,5%). Del total de passatgers que aterren als aeroports de les Illes Balears fins a setembre de 2019, el 71,6% són estrangers.

Taula 25. Passatgers arribats via aèria segons origen de vol

Darrera dada			Variació interanual (%)	
Illes Balears	gener-setembre	17.658.945	↗	2,4
Espanya	gener-setembre	5.010.842	↗	5,3
Alemanya	gener-setembre	4.588.779	↗	3,3
Regne Unit	gener-setembre	3.800.296	→	0,7
Itàlia	gener-setembre	745.795	→	1,0
Suïssa	gener-setembre	510.972	→	-0,8
França	gener-setembre	594.323	↗	6,5
Mallorca	gener-setembre	12.561.355	↗	3,1
Espanya	gener-setembre	2.890.068	↗	7,3
Alemanya	gener-setembre	4.234.437	↗	3,4
Regne Unit	gener-setembre	2.464.734	↗	2,7
Itàlia	gener-setembre	234.360	↗	11,3
Suïssa	gener-setembre	423.767	↗	-1,4
França	gener-setembre	394.901	↗	3,7
Menorca	gener-setembre	1.548.211	→	1,6
Espanya	gener-setembre	760.079	↗	4,9
Alemanya	gener-setembre	70.734	↗	7,3
Regne Unit	gener-setembre	463.804	↘	-3,1
Itàlia	gener-setembre	103.678	→	1,9
Suïssa	gener-setembre	20.905	↗	19,8
França	gener-setembre	56.719	↗	6,7
Eivissa	gener-setembre	3.549.379	→	0,6
Espanya	gener-setembre	1.360.695	→	1,5
Alemanya	gener-setembre	283.608	→	0,2
Regne Unit	gener-setembre	871.758	↘	-2,4
Itàlia	gener-setembre	407.757	↘	-4,2
Suïssa	gener-setembre	66.300	↘	-2,4
França	gener-setembre	142.703	↗	15,2

Font: AENA

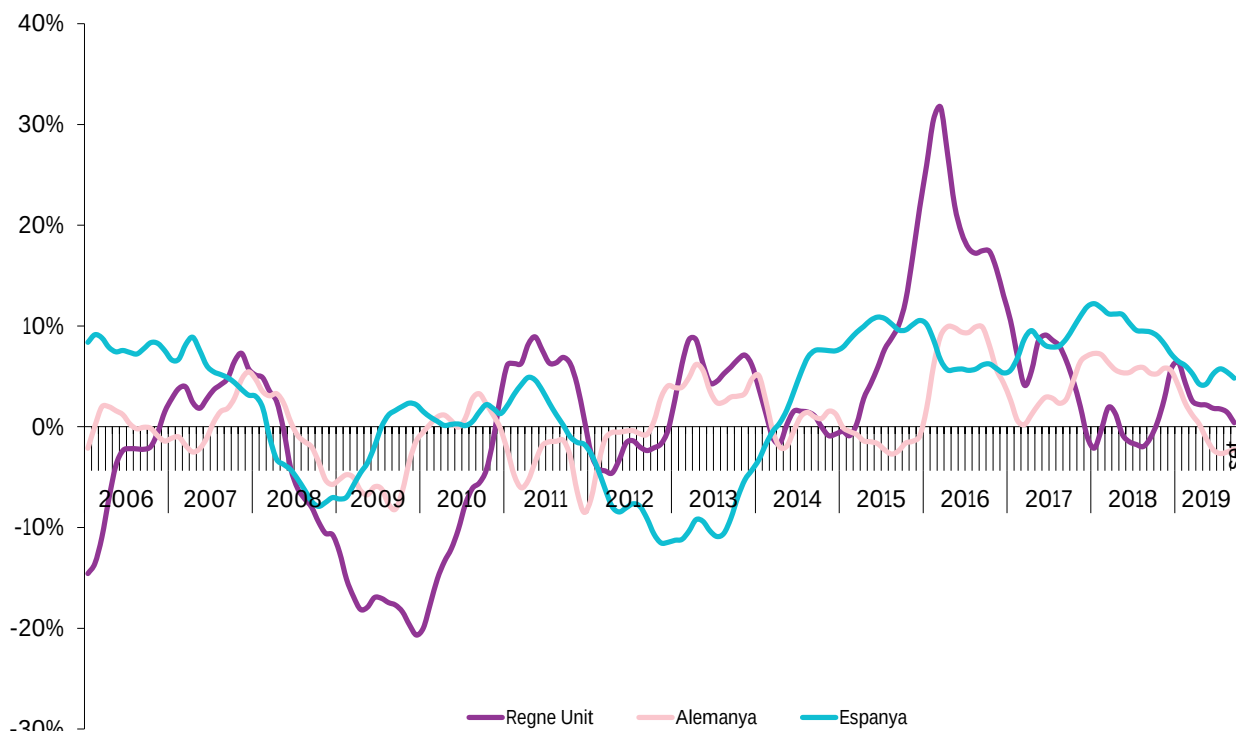
Per una altra part, s'ha de comentar que els passatgers arribats durant aquest període, procedents d'un dels tres mercats principals (Espanya, Alemanya i Regne Unit), representen el 75,9% del passatge total.

EL NOMBRE DE PASSATGERS ARRIBATS PER VIA AÈRIA FINS A SETEMBRE DE 2019 AUGMENTA UN 2,4%

Pel que fa a l'evolució del trànsit aeri per illes, el passatge creix a tots els aeroports. El nombre de passatgers arribats a Mallorca fins a setembre se situa en 12,6 milions. El passatge augmenta un 3,1% en aquesta illa gràcies, sobretot, al bon comportament del mercat nacional (7,3%).

A Mallorca, el passatge alemany, després de marcar rècords l'any passat, creix també a bon ritme (3,4%). Així mateix, altres països d'origen mostren variacions relatives elevades, com ara Itàlia, que mostra un increment de l'11,3%. El nombre total de passatgers arribats a l'aeroport de Maó presenta un creixement de l'1,6% en l'acumulat dels nou primers mesos de l'any. A Menorca, puja el passatge nacional (4,9%) i l'alemany (7,3%), mentre que cau el passatge britànic (-3,1%). Aquests tres mercats representen el 83,6% del total del passatge. Dels mercats no principals, en sobresurt el suís, amb un increment interanual del 19,8%. Finalment, el volum de passatgers de l'aeroport d'Eivissa experimenta el creixement més moderat, un 0,6% interanual durant els nou primers mesos de l'any.

Gràfic 12. Passatgers arribats a les Illes Balears per via aèria segons origen de vol. Cicle tendència

Font: AENA, elaboració pròpia

Es donen diferències segons el país d'origen: creix el mercat nacional (1,5%) i es manté l'alemany (0,2%), mentre que cau el passatge britànic (-2,4%). Alhora, el passatge d'altres mercats també presenta descensos, com ara el passatge d'origen suís (-2,4%) i l'italià (-4,2%).

Els aeroports de les Illes Balears reben cada vegada més entrades de passatgers en companyies aèries de baix cost. Així, fins a setembre de 2019 aquestes companyies transportaren gairebé 7,69 milions de passatgers, la qual cosa representa un augment d'un 9,0% respecte de les xifres del mateix període de l'any 2018.

Els increments de passatgers que viatgen en companyies de baix cost no s'explica només per l'increment general de passatgers, sinó també per la reducció dels passatgers que viatgen en companyies tradicionals. Així, els viatgers arribats a les Illes Balears en companyies aèries tradicionals entre gener i setembre de 2019 són 4,96 milions i han disminuït respecte de l'any passat un -8,6%.

Segons les dades publicades per l'INE, els viatgers del transport metropolità de Palma se xifren en 679 milers durant els primers vuit mesos de l'any en curs, un 21,7% superior a la dada del mateix període de l'any passat. Al mateix temps, els usuaris del transport en autobús de Palma, que sumen 28,7 milions, s'incrementen en un 3,5% interanual.

EL TRÀNSIT MARÍTIM DE PASSATGERS EN CREUERS TURÍSTICS A LES ILLES BALEARS CONTINUA LA TENDÈNCIA ALCISTA

El trànsit marítim de passatgers en línia regular a les Illes Balears, segons dades de l'Autoritat Portuària de Balears, experimenta un increment (6,1%) en l'acumulat de gener a setembre amb relació al mateix període de 2018. L'increment de passatgers per via marítima en línia regular no es dona amb la mateixa intensitat a totes les illes.

Destaca el creixement a Menorca (18,9%), seguit d'Eivissa (8,8%) i Mallorca, amb una taxa de variació del 6,9%. En canvi, cau el nombre de passatgers en línia regular a Formentera (-1,3%).

D'altra banda, el trànsit de passatgers en creuers turístics a les Illes Balears continua amb una tendència a l'alça (9,3%) en l'acumulat dels primers nou mesos de 2019. Aquest increment s'explica pel fort augment dels creueristes del port de Palma, sobretot com a port base, que, a més, concentra el 82,2% del total de creueristes que han arribat a les Illes Balears de gener a setembre de l'any en curs.

Per illes, destaca Eivissa, amb un increment del 38,3%, mentre que els ports de Mallorca augmenten un 8,4% i el port de Maó decreix un -60,2%.

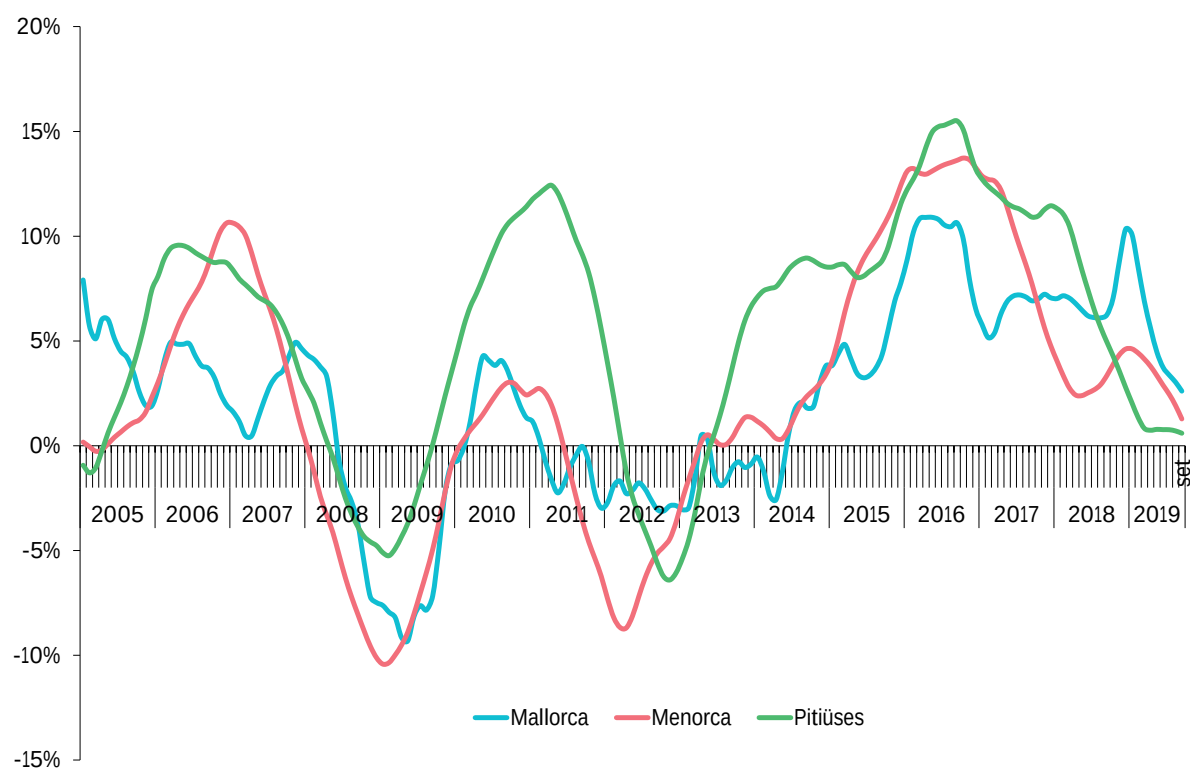
Fins al mes de setembre de 2019, el transport marítim de **mercaderies** presenta una alça del 4,0% respecte al mateix període de l'any anterior, per arribar als 12,9 milions de tones.

Aquest és un indicador que es troba molt correlacionat amb l'activitat econòmica de l'arxipèlag en general. Per illes, les mercaderies transportades per via marítima mostren un signe positiu a Mallorca (3,9%), Menorca (10,3%), i Eivissa (3,8%), però negatiu a Formentera (-4,3%).

LES MERCADERIES TRANSPORTADES PER VIA MARÍTIMA CONTINUEN AUGMENTANT EN ELS PRIMERS NOU MESOS DE 2019

D'altra banda, el transport de mercaderies per via aèria, fins a setembre, disminueix en un 9,6%, per arribar a les 9.016 tones. El descens es dona a totes les illes i de forma més intensa a Eivissa (-12,6%) i a Mallorca (-10,0%), i amb una caiguda més suau a l'aeroport de Maó (-2,2%).

Gràfic 13. Passatgers arribats per via aèria per illes. Cicle-tendència

Font: AENA, elaboració pròpia

Taula 26. Trànsit de passatgers arribats per via marítima

Darrera dada			Variació interanual (%)	
Illes Balears				
Línia regular	setembre	831.209	↘	-2,6
Creuers turístics	setembre	354.290	↗	7,0
Mallorca				
Línia regular	setembre	153.225	↘	-12,6
Creuers turístics	setembre	277.192	↗	5,0
Menorca				
Línia regular	setembre	16.313	↗	4,0
Creuers turístics	setembre	5.403	↘	-70,3
Pitiüses				
Línia regular (excepte de Formentera a Eivissa)	setembre	361.324	↗	4,0
Línia regular Formentera	setembre	300.347	↘	-3,2
Creuers turístics	setembre	71.695	↗	46,9

Font: Ibestat

Taula 27. Transport de mercaderies. Tones embarcades i desembarcades

Darrera dada			Cicle-tendència T ^t _{t-12} (%)	
Illes Balears				
Marítim	setembre	1306.954	➡	-1,5
Aeri	setembre	1.029.968	⬇️	-11,1
Mallorca				
Marítim	setembre	968.573	⬇️	-2,8
Aeri	setembre	788.458	⬇️	-9,2
Menorca				
Marítim (port de Maó)	setembre	70.372	↗️	6,9
Aeri	setembre	117.037	⬇️	-9,0
Pitiüses				
Marítim Eivissa	setembre	245.871	➡	0,9
Marítim Formentera	setembre	22.138	➡	-0,3
Aeri Eivissa	setembre	124.473	⬇️	-19,8

Font: Ministeri de Foment, Ports de Balears, elaboració pròpia

4.4. Mediació financera

Taula 28. Indicadors de mediació financera

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T ^t _{t-12} (%)	
Nombre d'hipoteques constituïdes	agost	756	↘	-16,0
Mallorca	agost	570	↘	-17,2
Menorca	agost	99	↘	-4,7
Pitiüses	agost	87	↘	-7,1
Import de noves hipoteques (milions d'€)	agost	156,1	↘	-21,2
Dipòsits (milions d'€)	2n trim	26.779	↗	7,6
Crèdits (milions d'€)	2n trim	30.721	→	1,7
Nombre d'oficines d'entitats financeres	2n trim	737	↘	-7,0
Afiliats a la SS activitat mediació financera ¹	setembre	6.924	→	-0,8
Mallorca ¹	setembre	6.445	→	-0,6
Menorca ¹	setembre	184	→	0,5
Pitiüses ¹	setembre	283	→	-1,4

Font: BE, Ibestat, INE, TGSS, elaboració pròpia

¹ Taxa de variació interanual

De la mateixa manera que s'ha indicat en anteriors butlletins, el procés de reestructuració que sofreix el sector bancari està provocant que el **nombre d'oficines bancàries** continuï a la baixa. En el segon trimestre de 2019, suma 737 oficines en el conjunt de les Illes Balears, 44 menys que fa un any (781 oficines), i manté la tendència en negatiu. A Espanya l'evolució continua també a la baixa, amb 1.301 oficines menys que un any abans, i suma un total de 25.565 oficines.

El tancament d'oficines du associada una reducció del nombre **d'afiliats a la Seguretat Social** en les activitats financeres i d'assegurances i, per tant, ens trobam davant una branca d'activitat que continua mostrant una tendència negativa i que registra descensos en el conjunt balear respecte de les dades de fa un any. En el mes de setembre d'enguany, el nombre d'afiliats arriba a 6.924 persones, un -0,8% de variació interanual.

Per illes, l'afiliació només creix a Menorca, on, en termes absoluts en el període del darrer any, s'ha incrementat el nombre d'afiliats registrats en 1 treballador. Aquesta illa concentra el 2,7% del total d'afiliats del sector.

La reducció de l'afiliació en la resta d'illes s'ha produït en els termes següents: a Mallorca, -0,6%, que representa el 93,0% del total d'afiliats; a Eivissa, -4,3%, que representa el 3,9% dels afiliats de les Illes Balears, i a Formentera, -11,8%, que representa el 0,17% dels afiliats.

L'EURÍBOR A 12 MESOS INICIA UN PROCÉS DE RECUPERACIÓ FINS A UN -0,17% EN EL MES DE SETEMBRE D'ENGUANY

El BCE manté les polítiques econòmiques amb relació al **tipus d'interès oficial** de la zona euro que varen ser adoptades en el mes de març de 2016 quan el davallà del 0,05% i el fixà en el 0% amb la finalitat de garantir unes condicions financeres favorables i intentar relançar l'economia.

Pel que fa al creixement de la zona euro, en el segon trimestre de 2019, el PIB se situa en l'1,1% de variació interanual, la qual cosa suposa una reducció del creixement d'1,1 punts percentuals respecte del creixement de fa un any i 0,2 punts percentuals menys que en l'anterior trimestre.

En l'àmbit hipotecari, també s'observa la desactivació econòmica i la pèrdua de confiança dels consumidors que s'està produint en els darrers mesos. Així, si tenim en consideració el **nombre d'hipoteques** constituïdes l'any 2019 (període de gener a agost), el nombre d'operacions registrades ha estat de 9.952, quan en el mateix període de l'any 2018 se signaren 10.643 operacions.

Això suposa una reducció en termes interanuals del -6,5%. Pel que fa l'import acumulat, també s'ha produït una disminució en termes anuals propera al 12%.

En el segon trimestre d'enguany, els **dipòsits** en entitats bancàries a l'arxipèlag balear sumen 26.779,0 milions d'euros i representen un augment d'un 4,7% amb relació al trimestre anterior, encara que, en termes interanuals, suposa un increment d'un 7,3%. Els dipòsits de les illes representen un 2,1% sobre el total nacional.

Els dipòsits a les Illes Balears es divideixen entre els de les administracions públiques (en aquest trimestre, un 4,5% del total) i els del sector privat (el 95,5% restant).

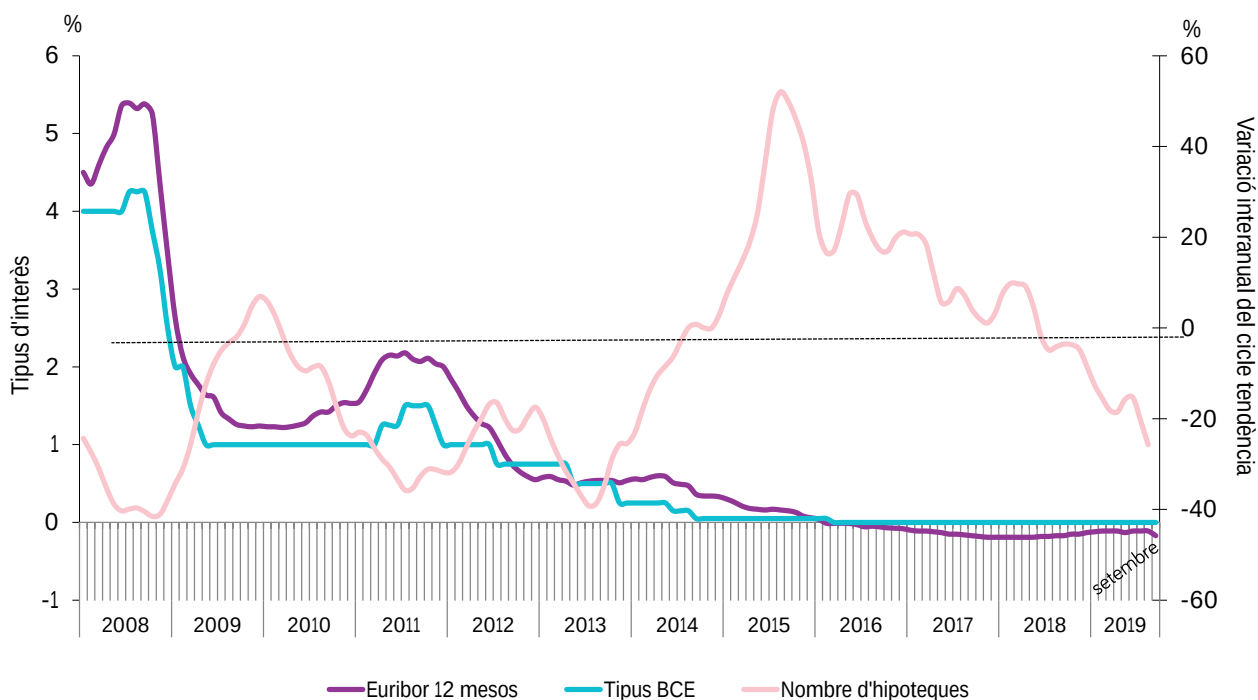
Els dipòsits de les administracions públiques (1.204,8 milions d'euros) experimenten un augment interanual del 17,8%. Paral·lelament, els dipòsits del sector privat, que sumen 25.574,1 milions d'euros, augmenten un 6,9%, en comparació amb el mateix trimestre de l'any passat.

L'evolució dels dipòsits a Espanya mostra, en el segon trimestre de l'any, un augment amb relació al segon trimestre de 2018 (4,2%) i arriba a una quantia de 1.237,9 milions d'euros.

Pel que fa al **crèdit** concedit a les Illes Balears en els darrers períodes (dada de caràcter trimestral), s'ha trencat la tendència a la baixa experimentada per la magnitud i, en el segon trimestre de 2019, augmenta un 5,9% en termes interanuals.

El volum total del crèdit arriba a 30.721,2 milions d'euros, el 97,6% dels quals correspon a altres sectors residents (7,1% de decrement interanual) i el 2,4% restant correspon a les administracions públiques (-27,4%).

Gràfic 14. Evolució dels tipus d'interès i hipoteques

Font: BE, Euribor, INE, elaboració pròpia

Amb relació al crèdit total nacional, el concedit a les Illes Balears representa aquest trimestre un 2,3%. Del crèdit total privat concedit a Espanya, la major part també es destina al finançament dels altres sectors (94,2%) i la resta al finançament de les administracions públiques (6,8%).

En termes globals, el crèdit en el conjunt de l'Estat espanyol s'ha reduït respecte de l'any anterior en un -1,6%.

En el mes d'agost, el nombre d'**hipoteques**, rústiques i urbanes, contractades en el conjunt de l'arxipèlag presenta una reducció interanual molt intensa i passa de les 1.383 operacions que se signaren en el mes d'agost de 2018 a les 756 que s'han signat aquest mes.

Del total indicat, 722 corresponen a hipoteques sobre finques urbanes (un 95,5% respecte del total d'hipoteques) i 34, a hipoteques sobre finques rústiques (un 4,5% respecte del total d'hipoteques).

Per la seva part i també en el mes d'agost, l'import hipotecat també cau amb intensitat, un -50,4%, i passa de 314,9 milions l'any passat a 156,1 milions enguany.

Aquest mes, doncs, l'import mitjà de les hipoteques és de 206,5 milers d'euros. Quant als habitatges, en el mes d'agost se subscriuen 527 hipoteques (una reducció d'un -42,5% interanual) per un import de 112,5 milions d'euros (un -35,9% interanual), que suposa un import mitjà per hipoteca de 213,4 milers d'euros.

LA RÀTIO DE MOROSITAT DEL SEGON TRIMESTRE DE 2018 ÉS DOS PUNTS PERCENTUALS INFERIOR AL MATEIX TRIMESTRE DE L'ANY PASSAT

El nombre de crèdits morosos d'empreses i llars sobre els préstecs concedits continua en xifres elevades, encara que es redueix gradualment des de l'inici del 2014. Així, en el segon trimestre de 2018, la **ràtio de morositat** del sector privat és d'un 5,5% per al conjunt d'Espanya, la qual cosa suposa una davallada d'1,1 punts percentuals respecte a la dada de juny de 2018 (6,6%).

4.5 Altres serveis

Taula 29. Ocupats en altres serveis

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Activitats sanitàries i serveis socials	setembre	39.784	→	1,2
Altres serveis socials	setembre	30.300	→	0,7
Administració pública	setembre	21.328	→	1,2
Educació	setembre	23.319	↗	4,9
Serveis de la llar	setembre	11.012	↘	-4,9
Mallorca				
Activitats sanitàries i serveis socials	setembre	33.857	→	1,0
Altres serveis socials	setembre	22.960	→	0,7
Administració pública	setembre	17.272	→	1,1
Educació	setembre	21.312	↗	5,2
Serveis de la llar	setembre	8.730	↘	-5,1
Menorca				
Activitats sanitàries i serveis socials	setembre	2.141	→	-0,8
Altres serveis socials	setembre	1.991	→	1,4
Administració pública	setembre	2.137	→	-0,6
Educació	setembre	740	→	1,4
Serveis de la llar	setembre	593	↘	-7,8
Pitiüses				
Activitats sanitàries i serveis socials	setembre	3.727	↗	4,2
Altres serveis socials	setembre	5.188	→	0,6
Administració pública	setembre	1.917	↗	3,9
Educació	setembre	1.230	↗	2,5
Serveis de la llar	setembre	1.687	↘	-3,3

Font: TGSS

Segons les dades publicades per l'IBESTAT referents als indicadors d'activitat del sector dels serveis (IASS), en el mes d'agost de 2019, l'índex de la xifra de negoci mostra una tendència a la baixa per als serveis empresarials i també per a l'índex d'ocupació, en comparació amb el mateix mes de 2018. Per una part, la variació interanual de l'índex de la xifra de negoci dels serveis empresarials a les Illes Balears baixa un -0,8% en activitats professionals, científiques i tècniques, i un -6,3% en activitats administratives i serveis auxiliars. Per l'altra, l'índex d'ocupació presenta també resultats en negatiu: en la primera activitat presenta una variació interanual del -1,0%, i del -1,9%, en el cas de la segona.

En el **mercat immobiliari**, el nombre d'empreses i de treballadors afiliats a la Seguretat Social augmenta amb relació a l'any anterior. Així, en el mes de setembre hi ha 1.554 comptes de cotització inclosos en les activitats immobiliàries a les Illes Balears, un 2,2% més que en el mateix mes de 2018.

Aquest augment és generalitzat a totes les illes i de forma més accentuada a Menorca, on augmenta un 8,5%.

Pel que fa a l'afiliació, en el mes de setembre hi ha 5.830 persones afiliades a aquesta activitat, un 4,0% més que un any enrere. Augmenta a totes les illes i de forma més significativa a Formentera (22,2%) i Menorca (6,6%).

En el mes de setembre de 2019 es comptabilitzen 39.784 persones afiliades a **activitats sanitàries i serveis socials** a les Illes Balears, fet que representa un augment interanual de l'1,2%. Aquesta tendència de creixement es consolida, atès que augmenta de forma ininterrompuda des de 2013. Totes les illes presenten increments dels ocupats en aquesta activitat respecte de l'any anterior, tret de Menorca (-0,8%) i, de forma més accentuada, les Pitiüses (4,2%), seguides de Mallorca (1,0%).

Segons dades de l'estadística de professionals sanitaris col·legiats de l'INE, el 31 de desembre de 2018 hi ha 5.738 metges col·legiats a les Illes Balears, un 1,9% més que l'any anterior. D'aquests, un 10,6% ja són col·legiats jubilats. Segons dades de l'Observatori del Treball, la mitjana d'aturats que cerquen feina en activitats sanitàries entre gener i setembre de 2019 és de 395 persones, un 2,3% més que en el mateix període de 2018.

D'aquests, 185 són personal d'infermeria (un 1,6% més interanual), 73 són metges (un -12,0% interanual), i 137 són altres professionals de la salut (13,2% interanual). De gener a setembre de 2019 es registren 3.676 nous contractes a facultatius sanitaris, un 6,0% menys que en el mateix període de l'any anterior.

Pel que fa als col·legiats en actiu, un 50,3% són homes i el 49,7% restant són dones. S'observa un canvi de tendència amb el pas dels anys amb una major incorporació de dones al col·lectiu mèdic, atès que entre el col·lectiu més jove de metges col·legiats la gran majoria són dones (el 70,1% dels metges menors de 35 anys).

En el conjunt d'Espanya, el nombre de metges col·legiats és de 260.588, xifra un 2,7% per sobre de la de 2017. Tanmateix, les Illes Balears se situen per sota de la mitjana nacional pel que fa a la taxa de metges actius per cada 100.000 habitants, amb 481,4 metges, lluny dels 554,7 del conjunt d'Espanya o dels 677,2 de la comunitat de Madrid, la comunitat autònoma amb la taxa més elevada.

De fet, les Illes Balears és la tercera comunitat autònoma amb la taxa de metges per cada 100.000 habitants més baixa d'Espanya.

Pel que fa al personal d'infermeria, seguint amb l'estadística de professionals sanitaris col·legiats de l'INE, els infermers col·legiats en actiu s'han incrementat en un 3,4% respecte a la xifra de 2017 i se situen en els 6.364 professionals. En aquest cas, el col·lectiu femení representa una àmplia majoria, el 82,9%, i també es tracta d'un col·lectiu jove, atès que el 33,9% del total de col·legiats són menors de 35 anys.

La taxa d'infermers actius per cada 100.000 habitants se situa en el 534,1 a les Illes Balears, per sota de la mitjana espanyola, que en 2018 és de 655,1. En aquest cas, les Illes Balears són la segona comunitat autònoma amb la taxa més baixa, si bé aquesta ha augmentat respecte a 2017 (6,1 efectius més per cada 100.000 habitants).

EN EL MES DE JULIOL LA DEMORA MITJANA EN NOMBRE DE DIES D'UNA PRIMERA VISITA ÉS DE 35,5, UN 20,1% PER SOBRE DE LA XIFRA DE JULIOL DE 2018

Segons les dades publicades per l'IBSALUT, el nombre de pacients pendents d'una primera visita en el mes de juliol de 2019 assoleix les 44.880 persones, xifra que se situa un 26,0% per sobre de la de l'any anterior.

Si només es té en compte el nombre de pacients pendents d'una primera visita en un període de demora superior a 60 dies, hi ha 7.248 en el mes de juliol, mentre que en el mes de juliol de l'any 2018 eren 4.134: això suposa un increment del 75,3%.

La demora mitjana en nombre de dies ha passat en el darrer any de 29,6 dies a 35,5, la qual cosa suposa un increment del 20,1%. D'altra banda, disminueix el nombre de pacients pendents d'una intervenció quirúrgica, que en el mes de juliol de 2019 és de 12.058 (un -9,2% en variació interanual), així com també el nombre de dies d'espera per ser intervingut (-6,5%), que passa de 78,2 dies de mitjana a 73,1 dies un any després.

En el cas de pacients pendents d'una intervenció quirúrgica en un període de demora superior a 180 dies, cau el nombre en un -20,4%, pel fet de passar de 756 a 602 pacients en un any.

En el mes de setembre de 2019 hi ha 30.300 persones afiliades al conjunt d'activitats que formen la branca d'**altres serveis socials** a les Illes Balears, amb una taxa de variació positiva per al conjunt balear d'un 0,7%. Per illes, el nombre d'afiliats a aquesta branca d'activitat creix sobretot a Menorca (1,4%), seguit de Mallorca (0,7%) i les Pitiüses (0,6%).

En el sector de l'**educació** es comptabilitzen 23.319 treballadors d'alta en la Seguretat Social en el mes de setembre de 2019, xifra un 4,9% superior a la del mateix mes de 2018.

L'afiliació augmenta a totes les illes respecte a l'any anterior, més en el cas de Mallorca (5,2%), seguida de les Pitiüses (2,5%) i Menorca (1,4%). L'illa de Mallorca aglutina el 91,4% del total d'ocupats en el sector educatiu.

SEGUEIX LA TENDÈNCIA A L'ALÇA DEL NOMBRE DE TREBALLADORS EN L'EDUCACIÓ DES DE 2013

Pel que fa a l'**Administració pública** (serveis generals), en el mes de setembre de 2019 hi ha 21.328 persones d'alta en la Seguretat Social, un 1,2% més que en el mateix mes de l'any anterior per al conjunt de les Illes Balears.

L'afiliació augmenta a totes les illes, tret de Menorca (-0,6%) i, de forma més significativa, a les Pitiüses (3,9%), i, en menor proporció, a Mallorca (1,1%). En aquest cas, el 81,0% de l'afiliació es concentra a l'illa de Mallorca.

Finalment, pel que fa a l'afiliació dels **serveis de la llar**, en el mes de setembre de 2019, aquesta se situa en 11.012 persones en el conjunt de les Illes Balears, un 4,9% menys que en el mes de setembre de l'any passat.

La variació interanual es frena a totes les illes amb una disminució més significativa en el cas de Menorca (-7,8%).

Taula 30. Empreses de les Illes Balears

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
NOMBRE D'EMPRESSES (DIRCE)	2018	96.638	↗	3,8
Sense assalariats	2018	53.315	↗	3,9
1 a 9	2018	38.906	↗	3,2
Més de 10	2018	4.417	↗	8,9
DEMOGRAFIA EMPRESARIAL (TGSS) *				
ILLES BALEARS	3r trimestre	45.764	→	0,6
Altes	3r trimestre	1.601	↘	-11,5
Baixes	3r trimestre	3.020	↗	23,2
MALLORCA	3r trimestre	31.497	→	0,3
Altes	3r trimestre	1.180	↘	-8,9
Baixes	3r trimestre	1.955	↗	17,8
MENORCA	3r trimestre	3.868	→	0,8
Altes	3r trimestre	90	↘	-25,0
Baixes	3r trimestre	293	↗	27,9
EIVISSA	3r trimestre	7.527	→	0,9
Altes	3r trimestre	231	↘	-20,3
Baixes	3r trimestre	581	↗	33,6
FORMENTERA	3r trimestre	762	→	0,8
Altes	3r trimestre	18	→	-5,3
Baixes	3r trimestre	84	↗	64,7

Font: INE, MTMSS i l'bestat

* Total d'empreses a final del període

Les empreses registrades a les Illes Balears sumen un total de 96.638, l'1 de gener de 2018, que representen 82,8 empreses per cada 1.000 habitants, segons el Directori central d'empreses (DIRCE) de l'INE. La creació d'empreses augmenta per quart any consecutiu en termes interanuals (3,8%), amb 3.571 empreses més que fa un any.

Al conjunt d'Espanya també creixen, tot i que amb un increment més suau que a les Illes Balears (1,7%). La xifra a les illes suposa un màxim històric en la sèrie temporal iniciada l'any 1999. En canvi, en l'àmbit estatal, el nombre d'empreses de 2018 se situa per sota el nivell de 2009.

El sector empresarial de les Illes Balears es caracteritza pel predomini de les empreses petites, les conegudes com a micropimes. De fet, les empreses amb 9 o menys treballadors representen el 95,4% del teixit empresarial illenc. En 2018, el nombre d'empreses ha crescut en termes interanuals en tots els estrats d'assalariats.

Més en detall, les empreses sense cap assalariat, que representen més de la meitat del total (un 55,2%), s'incrementen un 3,9% en 2018 respecte a l'any anterior. Les empreses entre 1 i 9 assalariats, que sumen 38.906 empreses, augmenten a un ritme del 3,2%.

Tot i que aquestes ràtios són elevades, els increments més destacats es produeixen a les empreses més grans. Així, el nombre d'empreses d'entre 10 i 99 assalariats apuja un 9,0% respecte a 2017 i arriba a superar les 4.000 empreses, fet que no succeïa d'ençà de 2010.

Finalment, les empreses amb 100 o més treballadors (332 en 2018) s'incrementen un 8,1% en termes interanuals.

El nombre total d'empreses de les Illes Balears en el tercer trimestre de 2019 és de 45.764, un 0,6% més que en el mateix període de 2018, segons la demografia de les empreses inscrites en la Seguretat Social que presenta l'bestat. Aquest indicador manté la senda de creixement iniciada a mitjans de 2014.

Mallorca encapçala la distribució de les empreses per illa, amb 31.497 empreses, seguida per Eivissa (7.527), Menorca (3.868) i Formentera (762).

En termes interanuals, totes les illes mostren increments del nombre de negocis creats. Destaca el creixement d'Eivissa (0,9%), Formentera (0,8%) i Menorca (0,8%), però Mallorca (0,3%) també incrementa el nombre d'empreses al final del període.

Continuant amb la demografia d'empreses, en el tercer trimestre de 2019 s'han obert 1.601 negocis, mentre que n'han tancat 3.020, de manera que les baixes superen les altes. La distribució sectorial d'altres i baixes reproduceix l'estructura econòmica de les Illes Balears amb un major pes dels serveis, seguits de la construcció, la indústria i l'agricultura.

Dels 1.601 negocis iniciats, 1.182 corresponen al sector dels serveis, 307, a la construcció; 64, a la indústria, i 48, a l'agricultura. Quant a la diferència entre altes i baixes del tercer trimestre, totes les activitats perden més empreses de les que creen, amb un saldo de 1.419 empreses menys.

Destaca per volum la pèrdua d'empreses en els serveis (992 menys), que s'ha concentrat principalment en el comerç (el 33,5%), seguit de la resta de serveis (26,0%), l'hostaleria (24,7%) i el transport (15,8%).

Pel que fa a la variació relativa respecte a un any enrere, s'observa un descens de les altes (-11,5%) i un increment de les baixes (23,2%). Per sectors, tots perden dinamisme empresarial (l'agricultura, -14,3%; la indústria, -14,7%; la construcció, -15,4%, i els serveis, -10,1%).

Quant a les baixes, s'incrementen en totes les activitats, especialment en els serveis i la construcció, seguits de la indústria i l'agricultura.

LA CONSTITUCIÓ DE SOCIETATS MERCANTILS A LES ILLES BALEARS ES REDUEIX UN 33,9% EN EL MES D'AGOST DE 2019

A continuació, s'analitza el dinamisme empresarial a les Illes Balears mesurat com el nombre de societats mercantils constituïdes. Segons dades de l'IBESTAT, el nombre de societats mercantils constituïdes a les Illes Balears en el mes d'agost de 2019 és de 146, un 33,9% menys que en el mateix període de l'any passat.

En termes acumulats, de gener a agost, el nombre de societats mercantils constituïdes disminueix un -10,8% en comparació amb el mateix període de l'any anterior. D'aquestes, el 99,8% són societats limitades (258 menys que un any enrere) i només 5 es constitueixen com a societats anònimes (les mateixes que en 2018).

En el conjunt d'Espanya, en el mes d'agost, les societats mercantils experimenten un descens (-8,6%) com a conseqüència de la reducció de les societats limitades (-8,7 %), que són la majoria, atès que les societats anònimes creixen (35,0%).

Pel que fa al capital subscrit, s'ha reduït de manera destacable de gener a agost de 2019. Així, a les Illes Balears suma 131,3 milions d'euros, un 32,7% menys que en el mateix període de l'any 2018. Amb relació al nombre de dissolucions, de gener a agost de 2019 (634) es redueixen un 9,7% respecte al mateix període de l'any anterior. D'aquestes dissolucions, 561 són de caràcter voluntari.

Concretament, en el mes d'agost es dissolten 64 empreses, la qual cosa suposa una variació interanual del +10,3%, contràriament al descens de dissolucions registrat en l'àmbit nacional (-14,2%).

Com a indicador avançat de les baixes en la demografia empresarial es pot emprar el nombre de deutors en concurs de creditors. A les Illes Balears n'hi ha 87 en els primers sis mesos de 2019, 20 més que en el mateix període de 2018, segons dades de l'INE. D'aquests, 35 s'han produït en el segon trimestre de 2019 i representen un 14,6% menys que fa un any.

Els concursos en l'àmbit nacional també mostren un descens interanual (-1,4%) en el segon trimestre. Dels processos concursals a les Illes Balears, d'abril a juny, 24 corresponen a empreses (10 menys que un any enrere), la majoria de responsabilitat limitada, i la resta són persones físiques sense activitat empresarial. Entre les empreses concursades, una sisena part es dediquen a la construcció, seguit de les centrades en la indústria (8,3%).

En les activitats dels serveis, hi destaquen les empreses concursades en les activitats administratives (25,0%), el comerç (16,7%), les activitats professionals (8,3%) i l'hostaleria (4,2%). Per xifra de negoci, les empreses amb una facturació de fins a dos milions d'euros (19 empreses) són les més damnificades (representen tres quartes parts del total).

Per volum de treballadors, el 12,5% de les empreses concursades són sense assalariats (3 menys que en el segon trimestre de 2018) i gairebé la meitat (el 45,8%) tenen entre un i cinc assalariats (2 menys que un any enrere).

IV. DEMANDA

1 Preus de consum

Taula 31. Evolució de l'IPC Juny 2019 (Base 2016)

Illes Balears	Evolució anual		Evolució mensual	
	Variació interanual	Influència	Variació mensual	Repercussió mensual
Índex general	0,1	-	-0,2	-
Aliments i begudes no alcohòliques	1,4	0,136	0,5	0,089
Begudes alcohòliques i tabac	-0,4	0,008	0,2	0,007
Vestit i calçat	1,1	-0,008	3,2	0,162
Habitatge, aigua, electricitat, gas i altres combustibles	-4,7	-0,195	-0,5	-0,072
Mobles, articles de la llar i articles per al manteniment corrent de la llar	0,6	-0,010	0,2	0,011
Sanitat	-0,7	-0,045	-0,8	-0,032
Transport	-0,3	0,082	0,1	0,021
Comunicacions	0,7	-0,001	0,0	0,002
Oci i cultura	0,7	-0,019	-2,2	-0,184
Ensenyament	0,0	-0,016	0,3	0,006
Restaurants i hotels	2,7	-0,052	-1,8	-0,209
Altres béns i serveis	0,5	0,043	0,5	0,037
Inflació subjacent	1,0	-	-0,2	-

Font: INE

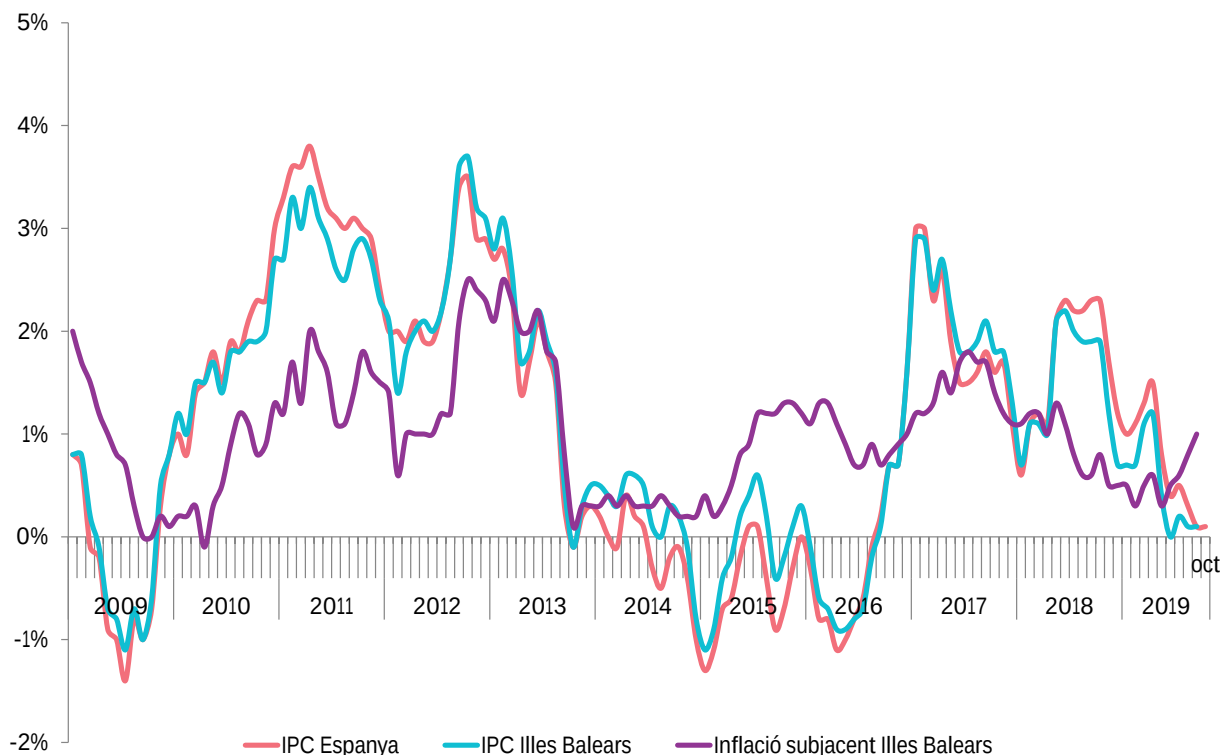
En el mes de setembre, la inflació continua estancada a les Illes Balears i retrocedeix dues dècimes respecte del mes anterior. La taxa interanual continua en positiu (0,1%), a l'igual que en el mes d'agost. En el conjunt de l'Estat espanyol, la inflació, en el mes d'octubre, registra una variació intermensual de l'1,0%, mentre que, en termes interanuals, manté la variació registrada en el mes de setembre del 0,1%.

A les illes, el grup de l'habitatge passa d'una variació interanual del -3,2%, en el mes d'agost, al -4,7%, en el mes de setembre, amb una influència negativa de 0,195 punts percentuals sobre el total.

També presenta influència negativa el grup de restaurants i hotels (-0,052 punts percentuals). Per altra part, amb signe positiu, destaca la influència del grup d'aliments i begudes no alcohòliques, amb una influència de 0,136 punts percentuals i registra una variació interanual, en el mes de setembre, de l'1,4%, davant el 0,6% del mes d'agost. També és representativa la influència positiva que exerceixen els grups de transport (0,082 punts percentuals) i els d'altres béns i serveis (0,043 punts percentuals).

LA TAXA INTERANUAL NO VARIA RESPECTE AL MES D'AGOST I ES MANTÉ EN UN 0,1% A LES ILLES BALEARS

Gràfic 15. Variació interanual de l'Índex de Preus de Consum

Font: INE

Si es pren com a referència el nivell de preus de desembre de l'any passat, l'IPC a les Illes Balears ha augmentat un 0,2%. A mesura que s'acosta el final de l'any, aquesta taxa s'aproxima a la variació anual comentada en el paràgraf anterior.

Així, la repercussió més elevada es correspon amb el grup de restaurants i hotels (repercuteix 0,737 punts percentuals) i, en segon lloc, amb el grup de transport (0,586 punts percentuals).

En canvi, el grup de vestit i calçat mostra la repercussió acumulada més negativa i estira a la baixa gairebé set dècimes (-0,699 punts percentuals), mentre que el grup d'habitatge té una influència de -0,591 punts percentuals.

L'evolució més recent dels preus es pot veure en la variació mensual, tot i que aquesta xifra pot estar afectada pels efectes estacionals.

Com ja s'ha comentat, la taxa mensual de l'IPC se situa en el -0,2%.

Contràriament a les repercussions acumulades des de desembre, en aquesta ocasió el grup del vestit i calçat presenta un increment significatiu respecte del mes d'agost (un 3,2%) i implica una repercussió de 0,162 punts percentuals.

A l'altre extrem es troba el grup d'oci i cultura, que en el darrer mes té una reducció en el nivell de preus d'un -2,2%, la qual cosa repercuteix en la taxa global un -0,184 punts percentuals.

La inflació subjacent en el mes de setembre repunta dues dècimes a les Illes Balears i una dècima a Espanya i passa a tenir un valor de l'1,0% en ambdós casos.

2 Consum

2.1 Consum intern

Taula 32. Indicadors de consum

Illes Balears	Darrera dada		% var. Interanual ¹	
Consum carburants automoció (quilolitres)	agost	94.147	→	-0,5
Matriculació de turismes	juliol	2.816	↘	-10,7
Índex de vendes al detall ²	setembre	121,80	↗	3,3
Mallorca				
Consum carburants automoció (quilolitres)	agost	65.358	→	0,0
Matriculació de turismes ¹	juliol	2.303	↘	-13,6
Menorca				
Consum carburants automoció (quilolitres)	agost	9.672	→	1,9
Matriculació de turismes ^{1,3}	juliol	131	↗	4,0
Pitiüses				
Consum carburants automoció (quilolitres)	agost	19.117	→	0,6
Matriculació de turismes ^{1,3}	juliol	382	↗	5,8

Font: CLH, DGT, INE, elaboració pròpia

¹ La variació és de la cicle-tendència Ttt-12 (%), excepte en la matriculació de turismes

² Preus constants any 2015 (índex 2010=100)

³ No s'inclouen els destinats a lloguer

D'acord amb les darreres dades disponibles de la Comptabilitat nacional trimestral d'Espanya, corresponents al tercer trimestre de 2019, la **despesa en consum final** a preus corrents (239,5 mil milions d'euros) es manté en un nivell alt amb una taxa de variació interanual per sobre del 3%. Tots els components de la despesa experimenten avanços.

Concretament, la despesa en consum final a les llars, en termes interanuals, ha avançat un 2,4% i ha arribat a una quantitat de 177,3 mil milions d'euros. Quant a la despesa en consum final de les institucions sense ànim de lucre al servei de les llars (ISFLSH), aquesta arriba als 3,2 mil milions d'euros, la qual cosa, en termes relatius, suposa un augment d'un 5,5%. Finalment, la despesa en consum final de les administracions públiques arriba a uns 59,0 mil milions d'euros, dada que suposa un increment d'un 4,8% en el darrer any.

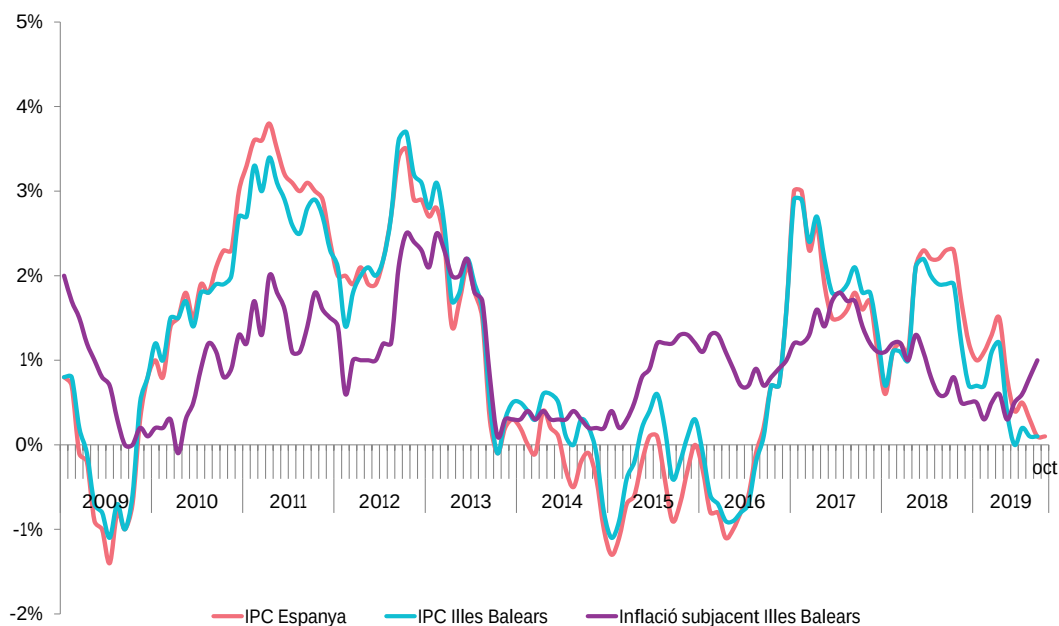
A Espanya, l'indicador de **confiança dels consumidors** (ICC) del mes de setembre és de 80,7 punts. Aquesta dada és -5,3 punts inferior a la del mes anterior (86,0 punts) i -9,9 punts més petita que la del mateix mes de l'any anterior.

De forma desagregada, la valoració de la situació actual (76,7 punts), en termes intermensuals, empitjora en -6,4 punts. En canvi, la valoració de les expectatives cau en 4,2 punts percentuals (i passa de 88,9 punts, en el mes d'agost, a 84,7, en el mes actual).

En termes interanuals, pel que fa als dos components que conformen l'ICC, trobam que l'índex relatiu a la valoració de la situació actual se situa -6,2 punts percentuals per sota del de fa un any.

Aquesta evolució es troba motivada pel comportament negatiu en la valoració de tots els seus components (valoració de l'evolució general de l'economia: -7,2 punts; valoració del mercat de treball: -7,7 punts, i situació de les llars: -4,3 punts). Pel que fa a l'altre component, l'índex de valoració d'expectatives, presenta també un avanç interanual negatiu (-13,5 punts percentuals), motivat una altra vegada per l'evolució negativa en tots els seus components. Concretament, expectatives de la situació econòmica: -16,1 punts; expectatives del mercat de treball: -21,3 punts, i expectatives de les llars: -3,1.

La **matriculació** de vehicles en el mes de juliol s'ha reduït tant a les Illes Balears com en el conjunt de l'Estat espanyol, en termes interanuals. A les illes, en el mes de juliol, es varen matricular 4.836 turismes (inclosos els classificats d'*altres províncies*), cosa que representa un decrement respecte del mes de maig de 2018 d'un -1,4%. A Espanya, amb 127.942 turismes matriculats, s'han registrat 12.233 turismes menys que en el mateix període de l'any 2018 i això suposa una reducció del -8,7%.

Font: INE

Contràriament, si considerem el període de gener a juliol, el nombre de turismes matriculats a les Illes Balears (43.683 vehicles) experimenta un augment d'un 0,9% interanual, mentre que els matriculats en el conjunt de l'Estat (883.225 vehicles) suposen un minva, en termes anuals, d'un 5,6%. La desagregació de les dades per illes mostra una reducció del nombre de matriculacions a tots els territoris insulars: a Mallorca, un -10,2%; a Menorca, un -1,9%, i a les Pitiüses, un -6,3%.

Com s'ha indicat en l'apartat corresponent, l'indicador que es refereix al comerç al detall a les Illes Balears continua mostrant un important dinamisme amb dades de variació interanual positives. La dada del mes de setembre mostra una evolució respecte de fa un any de la xifra de negoci a preus constants d'un 4'0%.

D'altra banda, el mes de setembre es pot considerar com a càlid a les Illes Balears, amb una anomalia tèrmica de 0,9 °C i una temperatura mitjana de 23,3 °C, fet que ha propiciat una pujada de la **demanda d'energia elèctrica** del 0,2%, en termes interanuals. Per illes, amb excepció de Mallorca (0,9%), a totes s'ha produït una variació negativa, en comparació amb el mateix període de l'any anterior: Menorca, -1,0% i Pitiüses, -2,1%.

En el mes d'agost de 2019, la demanda total de **productes petrolífers** en el conjunt de l'arxipèlag (inclou les benzines, els gasoils i el fueloil BIA) registra una important reducció (unes 104,8 mil tones) d'un -10,2% menys que en el mateix període de l'any 2018.

Si només es tenen en compte els carburants per a automoció, que aquest mes equivalen al 68,9% del total, s'observa una reducció d'un -6,2% interanual (75,4 milers de tones), atribuïble al menor consum de tots els tipus de carburant, però sobretot de gasoil A en un -9,6% (46,1 milers de tones).

Les dades acumulades durant els primers vuit mesos de l'any (641,2 milers de tones) reflecteixen, respecte de les de 2018, una minva del -4,2%, principalment per la davallada en el consum de fueloil BIA (-29,6%).

La resta de carburants mostren increments en el consum de les benzines i reduccions en el dels gasoils. Així, la benzina 95 puja un 4,8% i la benzina 98 ho fa un 1,9%. Quant al consum dels gasoils, es redueixen de la manera següent: gasoil A, un -2,3%; gasoil B, un -3,6%, i gasoil C, un -3,8%.

En el conjunt de l'Estat, en el mes d'agost de 2019, el consum total de productes petrolífers (2.978,6 milers de tones) es redueix un -3,3% respecte del mes d'agost de 2018. En el cas de les illes, hi ha diferències segons el tipus de carburants. Així, es dona un augment significatiu en la demanda de tots els tipus de benzines: benzina 95 (4,9%) i benzina 98 (2,9%). Respecte als gasoils i el fueloil BIA, en tots els casos es produeixen reduccions en la demanda, que en el cas del darrer arriba a un -26,8%.

Si considerem la demanda acumulada en els vuit primers mesos de 2019, el consum total s'ha reduït un -0,5% interanual. Els carburants per a automoció, que representen el 78,9% del total consumit a l'Estat, arriben a 16,3 milions de tones, la qual cosa significa un increment interanual d'un 0,6%.

D'altra part, durant el mes de setembre, el consum de carburant d'automoció a les Illes Balears, expressat en unitats de volum, arriba a 74.318,4 quilolitres, un -1,0% menys que en el mes d'agost de 2018. Per illes, Menorca i Mallorca registren decrements d'un -2,3%, en el cas de la primera, i d'un -1,1%, en el cas de la segona.

Per la seva banda, a les Pitiüses el consum roman estable. Finalment, el consum acumulat dels primers vuit mesos de l'any en el conjunt de l'arxipèlag augmenta molt lleugerament en un 0,3%.

2.2 Consum de no residents

Taula 33. Enquesta de despesa turística (EGATUR)

	Darrera dada		Variació interanual (%)		Acumulat		Variació interanual (%)	
Illes Balears								
Despesa total (milions d'€)	juliol	3.185,9	↗	2,6	gen-jul	9.177,9	↗	2,5
Despesa mitjana per persona (€)	juliol	1.141,8	↗	4,2	gen-jul	967,3	➡	1,6
Despesa mitjana diària (€)	juliol	161,4	➡	-1,6	gen-jul	152,8	➡	1,4
Mallorca								
Despesa total (milions d'€)	juliol	2.180,5	↗	3,2	gen-jul	6.808,1	↗	3,6
Despesa mitjana per persona (€)	juliol	1.159,3	↗	5,6	gen-jul	984,2	↗	2,3
Despesa mitjana diària (€)	juliol	157,9	↗	5,6	gen-jul	152,7	➡	1,8
Menorca				-3,7				
Despesa total (milions d'€)	juliol	338,4	➡	0,8	gen-jul	735,1	➡	-0,7
Despesa mitjana per persona (€)	juliol	1.053,2	➡	-1,3	gen-jul	907,4	⬇	-3,2
Despesa mitjana diària (€)	juliol	141,9	↗	4,4	gen-jul	134,3	➡	1,9
Pitiüses								
Despesa total (milions d'€)	juliol	667,0	➡	1,9	gen-jul	1.634,7	➡	-0,7
Despesa mitjana per persona (€)	juliol	1.134,1	↗	2,5	gen-jul	928,6	➡	0,8
Despesa mitjana diària (€)	juliol	187,9	↗	2,4	gen-jul	163,5	➡	-0,5

Font: lbestat

Fins al juliol de l'any en curs, la **despesa total** acumulada de 2019 efectuada pels turistes a les Illes Balears continua a l'alça i creix en termes interanuals un 2,6% fins a arribar als 9.178 M€.

El mercat nacional incrementa considerablement la despesa (6,3%), per arribar als 874 M€, a l'igual que el turisme estranger, el qual incrementa el consum a les illes un 2,1%.

El turisme alemany és el que ha realitzat el major desembors en els primers set mesos de l'any (2.641,1 M€), a més d'augmentar respecte al mateix període de fa un any (+2,8%). En segon lloc, per volum nominal, se situa el mercat britànic, amb 2.141,9 M€ i un augment del 5,9%.

Per illes i en termes relatius acumulats de l'any, destaca Mallorca on la despesa creix un 3,6%, mentre que a la resta d'illes disminueix, tant a Menorca com a les Pitiüses (-0,7% en ambdós casos).

LA DESPESA TURÍSTICA A LES ILLES BALEARS AUGMENTA UN 2,5% DURANT ELS PRIMERS SET MESOS DE L'ANY 2019

Quant a la **despesa per persona** i a la **despesa per persona i dia**, també es registren increments en l'acumulat de gener a juliol. La despesa per persona creix un 1,6% i arriba a 967,3 € i la despesa per persona i dia registra un increment d'un 1,4%, per arribar als 152,8 €.

La despesa per persona i dia dels turistes espanyols disminueix en termes acumulats (-0,5%), mentre que la dels turistes estrangers augmenta (+2,0%).

Pel que fa a la despesa domèstica per persona (545,2 €), es troba lluny de la que fan els forans (1.053,2 €). Dels dos mercats principals destaca la despesa per persona dels britànics (1010,1 €), que han gastat 18,3 € més per persona que els turistes alemanys en els primers set mesos de l'any.

En relació amb aquestes dades, també destaca l'illa de Mallorca, on la despesa mitjana per persona (984,2 €) és més alta que a la resta de l'arxipèlag i la despesa mitjana diària és de 152,7 €. Menorca mostra una despesa de 907,4 € i una despesa per persona i dia de 134,4 €, en ambdós casos les més baixes per illes.

Pel que fa a les Pitiüses, la despesa per persona és de 928,6 € i la despesa per persona i dia és de 163,5 €. Pel que fa a l'estada mitjana acumulada per illes, se situa al capdavant Menorca (6,8 dies), seguida de Mallorca (6,4 dies) i d'Eivissa i Formentera (5,7 dies). En el conjunt de l'arxipèlag l'estada mitjana és de 6,3 dies.

3 Inversió

Taula 34. Indicadors d'inversió

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T _{t-12} (%)	
Societats mercantils creades	agost	146	↘	-13,4
Augment net de capital (milers d'€) ¹	agost	30.258	→	-0,8
Centres de treball inscrits a la SS (règim general)	setembre	47.687	→	0,0
Mallorca	setembre	34.915	→	-0,07
Menorca	setembre	4.084	→	0,6
Eivissa	setembre	7.924	→	0,27
Formentera	setembre	761	↗	3,2
Import de noves hipoteques (milions d'€)	agost	156	↘	-21,2
Mallorca	agost	108	↘	-21,12
Menorca	agost	17	↗	12,7
Pitiüses	agost	30	↘	-28,2
Dipòsits (milions d'€)	2n trim	26.779	↗	7,6
Crèdits (milions d'€)	2n trim	30.721	→	1,73
Matriculació de vehicles de càrrega ^{2,3}	juliol	451	↘	-5,5
Matriculació de vehicles per a lloguer ³	juliol	2.132	↘	-20,56
Inversió estrangera (milions d'€)	2n trim	19	↘	-3,1

Font: BE, DGT, INE, MINETUR, Ibestat i elaboració pròpia

¹ Capital de noves societats, més ampliacions de capital, menys reduccions de capital

² Camions, furgonetes, remolcs i tractors industrials. La dada correspon a la taxa de variació de la sèrie original

³ La dada correspon a la taxa de variació interanual de la sèrie original

En el mes d'agost, el nombre de **societats mercantils** creades a les Illes Balears arribà a 146, totes de responsabilitat limitada, xifra que representa un -34,0%, igual al del mateix període de l'any 2018. El capital subscrit és de 4,7 milions d'euros i representa un decrement del -72,1% interanual. D'altra banda, el nombre de societats dissoltes (64) suposa, respecte al mateix mes de l'any anterior, un increment, en termes absoluts, de 6 entitats i, en termes relatius, d'un 9,4%.

A Espanya, s'han constituït 5.366 societats (un -8,6% menys) i se'n dissolen 1.164 (-14,2%). Al llarg dels primers vuit mesos de l'any, es creen en total a les Illes Balears 2.139 societats, un -10,8% menys que les constituïdes en el mateix període de 2018.

Amb relació al nombre acumulat de societats dissoltes en aquest període (634), també disminueix de manera significativa (-9,7%), de manera que el saldo resultant —diferència entre les societats creades i les dissoltes— és de 1.505 societats, un -11,2% inferior al del mateix període de l'any passat.

No obstant això, entre gener i agost, el capital net —la diferència entre, d'una banda, el capital subscrit per les noves societats més les ampliacions de les existents i, de l'altra, les reduccions de capital de societats ja creades— s'incrementa en termes interanuals un 5,3% i arriba a 898,3 milions d'euros.

EN ELS PRIMERS VUIT MESOS DE L'ANY EL SALDO ENTRE SOCIETATS CONSTITUÏDES I DISSOLTES ÉS DE 1.505 ENTITATS

En el mes de setembre de 2019 hi ha a les Illes Balears 47.687 **centres de treball** inscrits en el règim general de la Seguretat Social. Amb relació al mateix mes de l'any passat, la xifra representa una disminució de comptes de cotització d'un -1,1% per al total de l'arxipèlag.

A totes les illes la dada disminueix en termes interanuals. Destaca Formentera, amb una davallada d'un -3,1% i la resta de les illes presenten disminucions més moderades: Mallorca, -0,9%, Menorca, -1,2% i Eivissa, -1,7%.

Per sectors i en termes absoluts, la major part mostren disminucions respecte a l'any anterior, si bé cal destacar els creixements en el nombre de les inscripcions en la Seguretat Social de les activitats administratives i de serveis auxiliars (53); les activitats financera i d'assegurances (35), i les activitats immobiliàries (34).

En termes relatius, cal destacar els increments de les activitats de l'agricultura, la ramaderia, la silvicultura i la pesca (2,8%); les activitats de subministrament d'aigua i l'activitat de sanejament, gestió de residus i descontaminació (4,3%), i les activitats financera i d'assegurances (7,5%).

Les dades provisionals de constitució total d'hipoteques corresponents al mes d'agost mostren un decrement tant en el nombre de contractes, el qual ha passat, respecte de l'any passat, de 1.383 a 756 hipoteques (-45,3%), com en l'import d'aquests, de 314.914 a 156.114 milers d'euros (-50,4%).

En el mes d'agost, el nombre d'hipoteques rústiques contractades ha estat de 34 (39, en l'any anterior) i el d'urbanes, de 722 (1.344, en l'any anterior). El valor de les operacions, en el cas de les operacions respecte a les rústiques, s'incrementa un 26,5% i, en el cas de les urbanes, disminueix un -52,8%. Així, l'import mitjà de les hipoteques és de 206,5 milers d'euros, un -9,3% per sota l'import mitjà d'un any abans.

Pràcticament, un 70% de les hipoteques d'aquest mes se subscriuen sobre habitatges: en total, 527 contractes, per un import de 112,5 milions d'euros i amb decrements d'un -42,5% i d'un 35,9%, respectivament. L'import mitjà contractat és de 213,4 milers d'euros i representa una pujada interanual d'un 11,4%.

L'IMPORT MITJÀ DE LES HIPOTEQUES CONSTITUÏDES PER A L'ADQUISICIÓ D'HABITATGES HA AUGMENTAT EN EL DARRER ANY UN 11,4%

Tenint en compte els resultats acumulats en els primers vuit mesos de l'any, la variació del nombre d'hipoteques ha estat pràcticament nul·la (9.952) respecte de 2018 (10.643). Durant aquests mesos, es contracta un import de gairebé 2.118 milions d'euros, que suposa una disminució interanual del -11,8%.

L'import mitjà de les hipoteques es redueix notòriament i passa de 225,7 milers d'euros (2018) a 212,8 milers d'euros (2019), la qual cosa suposa una variació del -5,7%. La variació interanual de l'import mitjà en aquests vuit mesos presenta valor positiu a Menorca (27,9%) i negatiu a la resta: Mallorca (-0,6%) i Pitiüses (-22,7%).

Si prenem en consideració el nombre d'hipoteques per illa respecte del total, Mallorca concentra més de les tres quartes parts del total (79,7%) respecte de les Pitiüses (11,0%) i Menorca (9,2%).

Amb relació al nombre d'operacions signades, disminueix a totes les illes en comparació amb l'any anterior i destaquen les Pitiüses, on el descens arriba al 21,0%. Pel que fa a l'import subscrit, totes les illes, a excepció de Menorca (17,7%), registren davallades, especialment les Pitiüses (-38,9%) i Mallorca (4,4%).

D'altra banda, tant el nombre d'hipoteques constituïdes sobre habitatges com l'import d'aquestes disminueixen en comparació amb l'any passat. En el conjunt de la comunitat autònoma es contracten 7.289 hipoteques sobre habitatges (un -2,4% menys que en l'any anterior) per un import de 1.154,9 milions d'euros (-11,1%).

Per illes i en termes percentuals, totes presenten una reducció del nombre d'operacions i és destacable a les Pitiüses (-20,0%). Finalment, pel que fa a l'import, únicament augmenta a Menorca (16,5%) i disminueix a la resta d'illes.

D'acord amb les dades publicades pel Banc d'Espanya, durant el segon trimestre de 2019, el volum de crèdit viu a les Illes Balears—considerant conjuntament el de les administracions públiques, el de les empreses i el de les llars— ha augmentat en els dos darrers trimestres i sembla que ens podem trobar davant un canvi de cicle. Amb relació al trimestre precedent, creix un 3,5% (un 5,9% en termes interanuals).

En aquest trimestre, el volum arriba a 30.721,2 milions d'euros. El nivell d'endeutament de les administracions públiques amb les entitats de crèdit (748,7 milions) ha minvat un -27,4% respecte del segon trimestre de 2018 i es tracta de la caiguda interanual més forta de tota la sèrie disponible, que supera els trimestres anteriors, que ja havien marcat màxims. Així, el crèdit en el sector públic continua reduint-ne el pes i representa aquest trimestre el 2,4% del crèdit total concedit a les Illes Balears.

Aquesta dada és molt semblant a la del trimestre anterior, 2,3%, i, en canvi, en el segon trimestre de l'any 2018, aquesta dada és del 3,6%. Aquesta proporció és significativament inferior a la que es manté en el conjunt de l'Estat espanyol, on representa el 5,8% del finançament total.

A les Illes Balears, el 97,7% restant, 29.972,5 milions d'euros, correspon a crèdits concedits al sector privat, els quals augmenten en termes intertrimestrals en un 3,4% i en termes interanuals en un 7,1%.

En el conjunt de l'Estat espanyol el volum dels crèdits concedits continua també presentant una tendència a la baixa, si bé la dada del darrer període disponible és superior a la dels tres períodes anteriors.

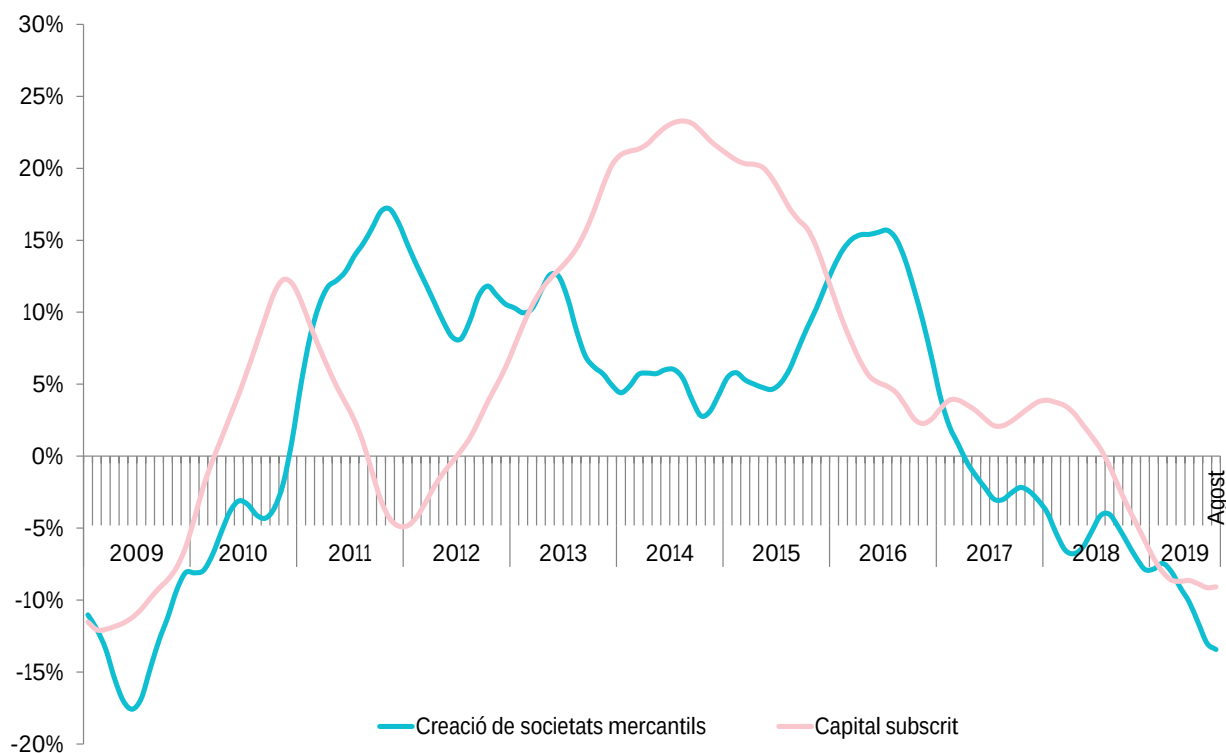
Així, la dada referida al trimestre que examinem comptabilitza 1,23 bilions d'euros en préstecs concedits al sector públic i al sector privat, amb una augment intertrimestral d'un 1,4% i una reducció del -1,5% en termes interanuals.

En el cas espanyol el volum del crèdit a les administracions públiques (71.482 milions) puja amb relació al del trimestre precedent en un 5,3%. En canvi, l'import del crèdit concedit al sector privat a Espanya és d'1,16 bilions d'euros i representa, respecte del segon trimestre de l'any passat, una davallada d'un -1,3%.

EN EL SEGON TRIMESTRE DE 2019 EL NIVELL D'ENDEUTAMENT DEL SECTOR PÚBLIC SE SITUA EN UN 2,4%

L'evolució dels **dipòsits** en entitats de dipòsit a les Illes Balears ha seguit, en línies generals i com hem anat exposant en publicacions anteriors, una trajectòria oposada a la dels crèdits. Concretament, experimenten una tendència ascendent i, en el segon trimestre de 2018, arriben a una quantitat de 26.779,0 milers d'euros.

Gràfic 17. Variació interanual de la tendència-cicle d'indicadors d'inversió a les Illes Balears

Font: INE, elaboració pròpia

Això suposa un creixement d'un 4,7% amb relació al primer trimestre de 2018 i, en termes interanuals, d'un 7,3%.

Els dipòsits de les administracions públiques, que equivalen al 4,5% del total, baixen un -10,2% intertrimestral i els d'altres sectors residents ho fan un 5,6%.

A Espanya l'import total arriba a 1,29 bilions d'euros i la taxa de variació intertrimestral se situa en un 2,2%. Finalment, l'evolució de la ràtio o proporció entre crèdits i dipòsits se situa en l'1,15.

Pel que fa als **vehicles de càrrega**, durant el mes de juliol les matriculacions (844 vehicles) minven un -5,7% interanual.

No obstant això, tenint en compte el total acumulat al llarg dels set primers mesos de 2018, la matriculació de camions, furgonetes, tractors i altres vehicles de càrrega arriba a 4.309 vehicles, la qual cosa representa un decrement del -5,4% amb relació a les matriculacions del mateix període de 2018.

Finalment, les matriculacions de vehicles destinats a lloguer han arribat a les 2.132 unitats en el mes de juliol, la qual cosa suposa un augment del 12,9% respecte al mateix mes de l'any anterior.

4 Sector exterior

Taula 35. Principals béns industrials exportats des de les Illes Balears

Principals mercats exteriors ¹ (milers d'€)	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Calçat	gener-juliol	50.875,6	↘	-6,8
Alemanya	gener-juliol	9.481,4	↘	-4,1
Itàlia	gener-juliol	7.008,3	↘	-4,1
França	gener-juliol	5.554,7	↘	-10,2
Regne Unit	gener-juliol	3.977,5	↘	-10,4
Perfumeria i cosmètics	gener-juliol	24.678,4	↗	25,4
Hong Kong	gener-juliol	4.823,8	↘	-5,7
Països Baixos	gener-juliol	4.107,5	↗	108,1
Regne Unit	gener-juliol	3.016,6	↘	-4,9
Singapur	gener-juliol	2.212,1	↗	89,0
Pell i cuir	gener-juliol	173,6	↘	-16,0
Argentina	gener-juliol	99,3	→	
Índia	gener-juliol	64,5	↗	23272,6
Xina	gener-juliol	7,1	↘	-47,2
Itàlia	gener-juliol	2,1	↘	-98,7
Joieria i bijuteria	gener-juliol	4.050,2	↗	28,5
Hong Kong	gener-juliol	1.055,1	↗	37,5
Estats Units	gener-juliol	544,5	↗	17,9
Portugal	gener-juliol	362,7	↗	2,1
Itàlia	gener-juliol	288,3	↗	74,8
Mobles	gener-juliol	12.368,8	↘	-34,5
Mèxic	gener-juliol	5.010,4	↗	-22,5
Jamaica	gener-juliol	3.442,8	↘	-48,7
Maldivas	gener-juliol	1.507,5	→	
Tanzània	gener-juliol	720,3	→	
Total exportacions indústria manufacturera²	gener-juliol	751.329,8	↘	-17,1
Total exportacions²	gener-juliol	893.669,6	↘	-17,1

Font: ICEX, elaboració pròpia

¹El total de cada un dels sectors no suposa la suma dels països que s'esmenten en aquesta taula

²El "total exportacions" no suposa la suma dels sectors que s'esmenten en aquesta taula

Sector exterior

Balança comercial

L'activitat comercial amb l'exterior ha reduït el dinamisme que tenia l'any 2018, tant en vendes com en compres. En el mes de juliol de 2019, el darrer mes amb dades disponibles, el valor total de les **exportacions** (131,2 M€) cau un 45,9% en termes interanuals. Les importacions, per part seva, cauen també aquest mes un 34,2% i la facturació arriba a 188,7 M€. El saldo del mes és, per tant, negatiu (-57,6 M€) i la taxa de cobertura és del 69,5%.

Si es comparen les dades acumulades dels primers set mesos de 2019 amb les de 2018, les exportacions presenten un descens del 17,1% i la facturació assoleix els 893,7 M€. D'altra banda, cauen les importacions un 12,6% i presenten un acumulat de gener a juliol de 1.039,4 M€. Tot plegat comporta un saldo comercial negatiu i la taxa de cobertura del període queda en el 86,0%, la qual cosa implica 4,6 punts percentuals per sota la del mateix període de l'any passat, que fou del 90,6%.

LA TAXA DE COBERTURA DELS PRIMERS SET MESOS DE 2019 QUEDA EN EL 86,0%

El valor facturat pels productes de la indústria manufacturera durant aquests primers set mesos (751,3 M€) també experimenta un descens (-17,1%) i representa el 84,1% del total exportat al llarg del període examinat. Quant a la tipologia dels productes que exporten les Illes Balears, destaquen les semimanufactures de plàstic, la facturació de les quals assoleix, en el període considerat, gairebé els 326 M€ i és, amb diferència, la principal partida exportadora.

A més, si s'hi agrega el volum de facturació de la indústria química o altres indústries connexes, juntes sumen 457,3 M€, la qual cosa equival al 51,2% del total exportat en els primers set mesos de l'any. Addicionalment, el valor monetari d'aquests capítols aranzelaris augmenta respecte al mateix període de 2018 (2,8%). El calçat, tradicionalment un dels principals productes exportats, es manté per sota del nivell de vendes de l'any passat, amb una facturació de 50,9 M€ (-6,8%).

També s'han produït descensos en les exportacions de mobles (-34,5%) i en els articles de pell i cuir (-16,0%). En canvi, mostren un increment significatiu les exportacions de productes de joieria i bijuteria (28,5%) i els articles de perfumeria i cosmètica (25,4%).

Taula 36. Exportacions productes agraris

Mercaderies agràries exportades		Tones	Milers d'€		Tones		Milers d'€
Patates	gener-juliol	18.851	11.075	↗	18,5	↗	41,4
Polònia	gener-juliol	5.763	3.140	↗	28,9	↗	77,2
Regne Unit	gener-juliol	5.228	3.157	↘	-20,2	↘	-10,3
Goma de garrofi	gener-juliol	1.016	14.103	↗	10,1	↗	15,4
Dinamarca	gener-juliol	240	3.502	↘	-18,1	↘	-7,8
Estats Units	gener-juliol	200	2.851	↘	-23,9	↘	-22,7
Vins i licors	gener-juliol	1.111	7.332	↗	9,8	↗	7,2
Alemanya	gener-juliol	587	2.813	↗	10,1	↗	3,1
Suïssa	gener-juliol	162	1.730	↗	4,1	↗	9,2

Font: Ibestat

Els països de la Unió Europea esdevenen el principal mercat de les mercaderies exportades de les Illes Balears. Fins al juliol de 2019, ocupa la primera posició de la classificació Alemanya, amb una facturació de gairebé 135 M€, si bé experimenta un descens interanual del 25,1%.

A continuació, els Països Baixos (102,1 M€ i un -48,3% de descens), seguida de França (99,6 M€) i Itàlia (99,5 M€). El primer país no europeu és Mèxic, amb una facturació de 32,5 M€ i un increment interanual del 15,9%.

D'altra banda, la partida exportadora d'agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca comporta en l'acumulat dels primers set mesos de 2019 un total de 26 M€, un 17,8% per sobre de la xifra del mateix període de 2018.

Quant als principals productes destinats a l'exportació, s'observa que la patata n'augmenta l'exportació tant en volum (18,5%) com en valor monetari (41,4%).

Entre els principals països compradors d'aquest tubèrcul, es disparen les vendes principalment a Polònia (28,9%) i també és important l'increment de tones venudes a Alemanya (46,8%). Aquests augments es produeixen a més en valor monetari, tant a Polònia (77,2%) com a Alemanya (86,3%).

Quant a la goma de garrofi, fins al juliol de 2019 continua la tendència positiva i es produeix un increment de les exportacions d'aquest producte, tant en valor monetari (15,4%) com en volum (10,1%).

Els països de la Unió Europea esdevenen el principal mercat de les mercaderies exportades de les Illes Balears. Fins al juliol de 2019, ocupa la primera posició de la classificació Alemanya, amb una facturació de gairebé 135 M€, si bé experimenta un descens interanual del 25,1%. A continuació, els Països Baixos (102,1 M€ i un -48,3% de descens), seguida de França (99,6 M€) i Itàlia (99,5 M€). El primer país no europeu és Mèxic, amb una facturació de 32,5 M€ i un increment interanual del 15,9%.

D'altra banda, la partida exportadora d'agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca comporta en l'acumulat dels primers set mesos de 2019 un total de 26 M€, un 17,8% per sobre de la xifra del mateix període de 2018. Quant als principals productes destinats a l'exportació, s'observa que la patata n'augmenta l'exportació tant en volum (18,5%) com en valor monetari (41,4%). Entre els principals països compradors d'aquest tubècul, es disparen les vendes principalment a Polònia (28,9%) i també és important l'increment de tones venudes a Alemanya (46,8%). Aquests augments es produeixen a més en valor monetari, tant a Polònia (77,2%) com a Alemanya (86,3%).

Quant a la goma de garrofi, fins al juliol de 2019 continua la tendència positiva i es produeix un increment de les exportacions d'aquest producte, tant en valor monetari (15,4%) com en volum (10,1%). Les vendes internacionals d'aquest producte, del qual les Illes Balears són un exportador amb pes mundial, augmenten en general i despunta sobretot en el cas de Japó, en volum (140,0%) i més en valor monetari (164,7%). Japó esdevé el quart país per volum d'exportació, per darrere de Dinamarca, Estats Units i els Països Baixos.

D'altra part, augmenta també el valor de l'exportació dels vins i els licors cap a altres països: un 9,8%, entre gener i juliol de 2019, en comparació amb el mateix període de 2018. El mercat exterior per al vi i el licor també es manté en positiu quant a valor monetari (7,2%). Les vendes d'aquest producte es mantenen en positiu als principals països compradors, sobretot a Alemanya, principal país de destinació, que incrementa tant les tones (10,1%) com el valor econòmic (3,1%).

Les exportacions del conjunt d'Espanya durant els set primers mesos d'enguany creixen un 2,0% interanual i les importacions, un 1,5%. Per tant, es redueix lleugerament el dèficit de la balança comercial, on el saldo negatiu cau un 3,6% i es reflecteix en la taxa de cobertura, que recupera 0,5 punts percentuals amb relació a 2018 i queda en el 90,9%.

Inversions exteriors

La **inversió estrangera** a les Illes Balears durant el primer semestre de 2019 va assolir els 42,7 M€, la qual cosa implica un descens del 18,8% respecte al mateix període de 2018. D'acord amb les estadístiques d'inversió estrangera que publica el Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme, el gruix de la inversió, en aquest semestre, es concentra en les activitats immobiliàries (21,8%) i en el comerç a l'engròs i els intermediaris del comerç (20,2%).

LA INVERSIÓ ESTRANGERA A LES ILLES BALEARS VA ASSOLIR ELS 42,7 M€ EN EL PRIMER SEMESTRE DE 2019, UN 18,8% MENYS QUE UN ANY ENRERE

En aquest primer semestre, el 45,2% del capital invertit a les Illes Balears prové del Regne Unit; un 25,2% prové de Suïssa, i un 7,5%, de França. Aquests tres països europeus aglutinen el 78% del total d'inversió estrangera a les Illes Balears durant els sis primers mesos de 2019. La resta de la inversió procedeix de Luxemburg (5,9%), Alemanya (5,4%) i Estats Units (4,0%), entre altres de més poc pes.

A Espanya, l'evolució de les inversions estrangeres durant el primer semestre de 2019 perd embranzida i el volum de capital es queda en els 10.301,8 M€. Aquesta xifra representa una inversió un 63,1% inferior a la del primer semestre de 2018.

D'altra part, les **inversions de les Illes Balears a l'estranger** del primer semestre de 2019 experimenten un notable descens respecte al primer semestre de 2018. Concretament, la inversió ha estat de 18,6 M€, un 87,2% menys en termes interanuals. La part més important de la inversió, un 33,0%, es concentra a Hong Kong, seguit de França i Mèxic, amb el 26,9% i el 24,9%, respectivament, del total de la inversió de les Illes Balears. Per activitats econòmiques, les activitats d'assegurances (35,9%), serveis financers (33,0%) i construcció (24,9%) són les que aglutinen el gran gruix de la inversió de les Illes Balears a l'estranger.

V. MERCAT LABORAL

1

Dades laborals de l'EPA. Illes Balears, Espanya i UE-28

Taula 37. Indicadors d'ocupació i atur (Illes Balears, Espanya i UE-28)

Indicador	Illes Balears			Espanya			Europa (UE-28)		
	Període: 3T19			Període: 3T19			Període: 2T19		
	Darrera dada	Cicle-tendència T _{t-12} ¹ (%)		Darrera dada	Cicle-tendència T _{t-12} ¹ (%)		Darrera dada	Cicle-tendència T _{t-12} ¹ (%)	
Persones actives (milers)	674,9	→	1,0	23.088,7	→	1,1	248.144,3	→	0,4
Taxa d'activitat (16-64 anys) (%)	81,0	→	-1,6	75,1	→	0,1	74,0	→	0,3
Taxa d'ocupació (16-64 anys) (%)	74,3	↘	-2,2	64,5	→	0,5	69,3	→	0,7
Persones ocupades (milers)	619,7	→	0,1	19.874,3	→	1,7	232.762,2	→	1,0
Homes	328,0	→	1,0	10.824,5	→	1,4	125.344,7	→	0,8
Dones	291,7	→	-1,5	9.049,8	↗	2,2	107.417,4	→	1,3
Persones menors de 25 anys	45,3	↗	3,9	1.132,5	↗	4,7	19.041,1	→	0,9
Persones de 25 a 54 anys	474,1	→	-0,1	15.206,0	→	0,7	166.779,3	→	0,2
Persones de 55 anys i més	100,2	↗	3,2	3.535,8	↗	5,5	46.941,8	↗	3,9
Persones estrangeres	140,3	↘	-3,0	2.428,8	↗	8,9	19.531,2	↗	4,3
Persones en atur (milers)	55,2	↗	9,0	3.214,4	↘	-3,3	15.382,2	↘	-8,5
Homes	28,5	→	-1,4	1.500,5	↘	-6,2	8.058,3	↘	-8,7
Dones	26,7	↗	29,2	1.713,9	→	-0,7	7.323,9	↘	-8,0
Persones menors de 25 anys	12,8	↗	14,6	525,1	→	1,1	3.122,0	↘	-7,0
Persones de 25 a 54 anys	35,1	↗	2,6	2.216,7	↘	-4,3	10.109,1	↘	-9,7
Persones de 55 anys i més	7,3	↗	32,4	472,6	↘	-2,0	2.151,2	↘	-4,9
Persones estrangeres	22,3	↗	52,0	582,4	↗	2,6	2.365,7	↘	-2,6
Taxa d'atur (%)	8,2	→	1,0	13,9	→	-0,6	6,2	→	-0,6
Homes	8,0	→	0,5	12,2	→	-0,9	6,1	→	-0,5
Dones	8,4	→	1,6	15,9	→	-0,3	6,4	→	-0,6
Persones menors de 25 anys	22,0	↗	7,7	31,7	→	-1,3	14,1	→	-0,9
Persones de 25 a 54 anys	6,9	→	-0,3	12,7	→	-0,7	5,7	→	-0,6
Persones de 55 anys i més	6,8	↗	3,6	11,8	→	-0,3	4,8	→	-0,5
Persones estrangeres	13,8	↗	5,9	19,3	→	-1,3	10,8	→	-0,6
Taxa protecció de l'atur	29,7	↗	16,4	29,1	→	2,0		→	
Taxa de temporalitat assalariats	29,0	→	-1,6	26,7	→	-0,7	13,8	→	-0,5
Taxa de parcialitat assalariats	12,4	→	0,6	14,0	→	0,1	19,3	→	0,0
% persones autoocupades	16,8	→	0,0	15,5	→	-0,3	10,3	→	0,0

Font: Eurostat, INE, OTIB

Nota: la variació de les taxes es dona com a diferència de punts percentuals respecte al mateix període de l'any anterior

En l'àrea de l'euro, el segon trimestre de 2019 manté l'alentiment del ritme de creixement, en bona part per la contracció de les exportacions i l'atonía de la inversió, motivades per un entorn exterior poc favorable i un augment de la incertesa. De nou, la situació del comerç mundial o l'evolució d'algunes economies emergents llasten el creixement. En l'àmbit intern, es veu afectat pel brèxit o la contracció de l'economia alemanya, entre altres.

Així, les darreres previsions de la Comissió Europea mostren un lleuger descens, fins a l'1,1% per a 2019 i de l'1,2% per a 2020, i coincideixen amb les presentades pel Banc Central Europeu. Alhora, l'FMI també ha revisat les dades a la baixa i mostra una previsió molt similar: de l'1,2% per a 2019 i de l'1,4% per a 2020.

Amb tot, la situació del mercat laboral de la Unió Europea manté la tendència positiva, amb increments de l'activitat i l'ocupació i reduccions de l'atur. Així, el nombre de persones actives augmenta en termes interanuals en el segon trimestre de 2019 i se situa en més de 248 milions de persones, de manera que la taxa d'activitat de 16 a 64 anys se situa en el 74%, la més alta de la sèrie històrica en un segon trimestre.

La població ocupada també assolix el valor més alt amb 232,8 milions de persones que fan feina, un 1,0% més que fa un any. Pel que fa a la xifra d'atur, aquesta experimenta un notable descens (el -8,4%) i se situa per sota dels 16 milions per primera vegada en tota la sèrie històrica.

La taxa d'atur del segon trimestre de 2019 de la Unió Europea és del 6,2%, la més baixa de la sèrie, i mostra un descens de 0,6 punts percentuals en termes interanuals. Tots els perfils sociodemogràfics tenen caigudes interanuals de la taxa d'atur, si bé els que registren les disminucions més intenses són els joves (-0,9 punts percentuals). Tot i això, aquest col·lectiu i el dels estrangers han de fer front a les taxes d'atur més elevades: els menors de 25 anys, del 14,1%, i els estrangers, del 10,8%.

El creixement a Espanya se situa en el 2,0% en el tercer trimestre de 2019, amb una taxa de variació intertrimestral d'un 0,4%, un valor similar al del segon trimestre. Això permet que el mercat de treball mantengui l'evolució positiva dels darrers anys. Per una banda, creix la població activa en el tercer trimestre de 2019 (un 1,0% més) respecte a l'any anterior, per sisè trimestre consecutiu.

També augmenta la població ocupada (1,8%) fins a assolir les 19.874.300 persones, la xifra més alta en un tercer trimestre des de 2008. La taxa d'ocupació de les persones entre 16 i 64 anys és del 64,5% i se situa 0,5 punts per sobre de la taxa de fa un any. L'ocupació creix en tots els col·lectius, però de forma més accentuada entre els estrangers (8,8%), els joves menors de 25 anys (5,5%) i els majors de 55 anys (5,4%).

Per altra part, a Espanya, el nombre de persones en atur encara supera els valors previs a la crisi, tot i que les xifres es van acostant. El nombre de persones en atur en el tercer trimestre de 2019 suma 3.214.400 persones, per sota dels 4.121.400 del tercer trimestre de 2009.

En termes interanuals representen un descens (el -3,4%), fet que permet reduir en 0,6 punts percentuals la taxa d'atur, que assolix el 13,9% de la població activa espanyola. Es tracta de la taxa d'atur més baixa des del quart trimestre de 2008. Per perfils sociodemogràfics, les taxes d'atur més elevades es donen entre els joves menors de 25 anys (31,7%), que continua més que duplicant la del conjunt de població, i la dels estrangers (19,3%).

A les Illes Balears també s'incrementa la població activa respecte al tercer trimestre de 2018 en un 0,7%. Així, la taxa d'activitat de les persones entre 16 i 64 anys assolix el 81,0%. El nombre d'ocupats en el tercer trimestre és de 619.700 persones i suposa un lleuger descens (el -0,3%) en termes interanuals. Es donen diferències segons el col·lectiu analitzat: cau l'ocupació entre les dones (-1,2%), els joves menors de 25 anys (-7,7%) i els estrangers (-3,5%), i puja en la resta. La taxa d'ocupació de les persones de 16 a 64 anys perd 2,2 punts percentuals respecte al tercer trimestre de 2018 i se situa en el 74,3%.

Pel que fa a l'atur, en el tercer trimestre de 2019 s'experimenta un increment interanual del 15,0% que situa el nombre de persones aturades en 55.200. L'atur ha pujat sobretot entre les dones (24,8%), les persones de més de 55 anys (121,2%), els menors de 25 anys (24,8%) i els estrangers (79,8%). L'únic col·lectiu que ha minvat el nombre de persones en atur és el de 25 a 54 anys (-3,8%).

En consonància puja la taxa d'atur un punt percentual respecte a fa un any i se situa en el 8,2% de la població activa. La taxa dels joves (22,0%) i la dels estrangers (13,8%) encara són les més elevades.

Les dades desagregades per sector que ofereix l'EPA permeten saber quin és el comportament de cada un dels sectors durant el tercer trimestre. L'ocupació, respecte del tercer trimestre de 2018, disminueix considerablement el nombre d'ocupats en l'agricultura (-55,6%) i més lleugerament en serveis (-2,4%). En canvi, creix en la construcció (34,0%) i la indústria (0,3%). L'atur mostra un descens en la indústria (-6,3%), mentre augmenta de forma important a la construcció (67,3%) i més lleugerament en els serveis (4,8%).

En el tercer trimestre de 2019 les hores efectives treballades pels ocupats s'han reduït (un -1,8% interanual). Al mateix temps, l'ocupació en aquest període també ha disminuït (un -0,3%). Per tant, en aquest trimestre de l'any s'ha produït un repartiment dels llocs de feina.

Taula 38. Indicadors del mercat laboral a les Illes Balears

	Darrera dada		Cicle-tendència T^t_{t-12} (%)	
Total de persones d'alta a la Seguretat Social¹	setembre	560.535	→	1,5
Assalariats	setembre	447.525	→	1,7
Autònoms i altres règims especials	setembre	113.010	→	0,4
Homes	setembre	296.356	→	1,4
Dones	setembre	264.179	→	1,8
Estrangers UE-28	setembre	61.098	→	1,9
Estrangers no UE	setembre	55.162	↗	7,9
Persones en atur registrades	setembre	40.377	→	-0,9
Homes	setembre	18.538	→	-1,2
Dones	setembre	21.839	→	-1,2
Persones menors de 25 anys	setembre	4.293	↘	-6,3
Persones de 25 a 54 anys	setembre	25.364	→	-1,4
Persones de 55 anys i més	setembre	10.720	↗	2,6
Estrangers UE-28	setembre	3.210	→	1,8
Estrangers no UE	setembre	4.593	→	-0,8
Persones en atur registrades fa més de 12 mesos	setembre	12.224	↘	-2,4
Total contractes registrats	setembre	41.258	→	-0,9
Contractes indefinits	setembre	6.851	↘	-3,7
Contractes temporals	setembre	34.407	→	0,1
Contractes a temps parcial	setembre	13.206	→	-1,7
Contractes fixos discontinus	setembre	2.617	↗	8,6

Font: TGSS, SOIB, OTIB

¹ Afiliats als règims general, d'autònoms, i als règims especials agrari, de la mar i de la llar de la Seguretat Social. No inclou afiliats a MUFACE i ISFAS ni règims especials menors de la Seguretat Social

Les dades d'afiliació mantenen el creixement en el novè mes de 2019. Així, el nombre d'afiliats de setembre assoleix la xifra de 560.535 persones, un 0,4% més que fa un any. Aquest és el valor màxim d'un mes de setembre de tota la sèrie (des de 1996) i el quart setembre consecutiu que se supera el mig milió d'afiliats.

Les persones desocupades en el mes de setembre són 40.377, un 0,9% menys que en el mes de setembre de 2018. Amb aquest resultat l'atur a les Illes Balears se situa per sota del valor de l'any 2008 i la taxa d'atur administratiu se situa en el 6,7% de la població activa.

Les hores efectives treballades pel conjunt dels ocupats disminueixen un 1,8% interanual, gairebé com les hores treballades per assalariats (-1,7%) durant el tercer trimestre de 2019. L'ocupació, segons dades de l'EPA, també experimenta un descens del -0,3%.

Així, les hores treballades mostren un descens més intens que l'ocupació. L'Enquesta trimestral de costos laborals ofereix la mitjana d'hores efectives treballades i, en el segon trimestre de l'any, a les Illes Balears, s'han treballat 138,5 hores, un 1,6% menys que fa un any.

Aquesta xifra se situa per sobre les hores del conjunt nacional (130,4 hores) i és la més alta per comunitats autònomes. La diferència amb la regió amb el menor nombre d'hores efectives, que és el País Basc, és de 14 hores.

Pel que fa al tipus de jornada, la de temps complet a les Illes Balears suma 152,0 hores, 12,5 hores més que la del País Basc, que de bell nou presenta la més baixa.

D'altra banda, la jornada a temps parcial de les Illes Balears és la més alta per comunitats autònomes, amb 106,9 hores, de manera que es treballen 39,1 hores més a temps parcial que a Castella-la Manxa (67,8 hores).

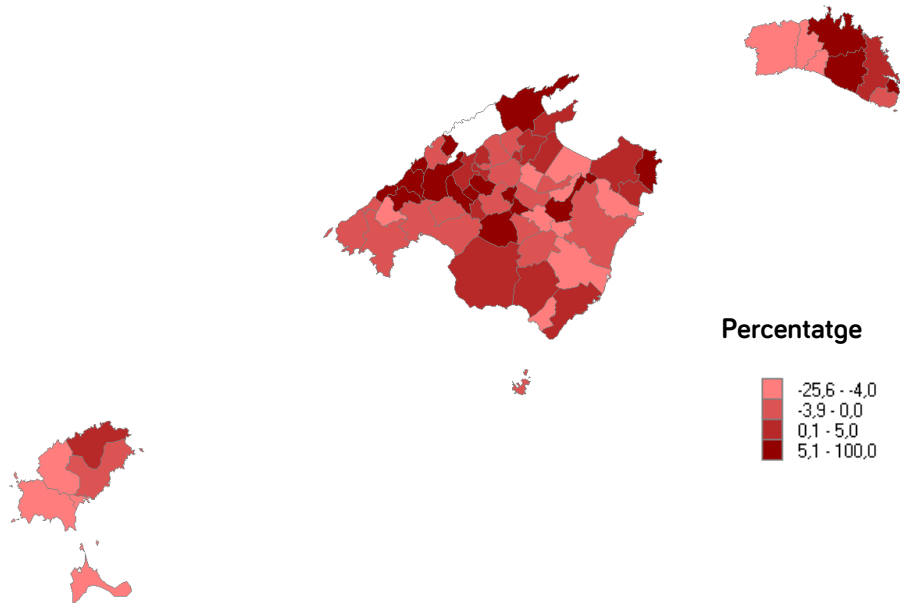
Per sectors, el que mostra la jornada més llarga és el de la construcció (148,3 hores), seguit del de la indústria (144,9 hores) i el dels serveis (137,1 hores). En termes interanuals, tots els sectors econòmics experimenten un descens en el nombre d'hores treballades; de forma més significativa, en el de la construcció (-4,7%), seguit pel dels serveis i el de la indústria (-1,3%, en ambdós casos).

L'AFILIACIÓ DEL MES DE SETEMBRE DE 2019 ÉS LA MÉS ALTA DE LA SÈRIE HISTÒRICA

El perfil de les persones en atur del mes de setembre mostra una reducció interanual superior entre les dones (-1,3%) que entre els homes (-0,5%), si bé es manté una distribució semblant a la de mesos enrere: el 54,1% dels aturats són dones i el 45,9% restant són homes.

Per edat, el grup de majors de 54 anys incrementa l'atur respecte de fa un any (2,8%). En canvi, es redueix tant entre el grup més nombrós, el de 25 a 54 anys (-1,1%), com entre el grup de joves (-8,0%).

Mapa . Variació interanual de l'atur registrat. Setembre 2019.

Font: OTIB i SOIB

Pel que fa a la nacionalitat, els espanyols i els estrangers no comunitaris redueixen el nombre d'aturats (-1,3% i -1,0%, respectivament), mentre que els comunitaris experimenten un increment de l'atur del 3,2%.

Les persones que duen més de 12 mesos en demanda d'ocupació al SOIB sumen en el mes de setembre 12.224 persones, la xifra més baixa d'un mes de setembre des de 2009. En termes interanuals, n'han reduït el nombre en un 3,0% i ja encadenen sis anys consecutius de descensos. Un 29,1% del total d'aturats de les Illes Balears del mes de setembre no tenen estudis o tenen com a màxim estudis primaris.

Quant a l'atur, es donen diferències en els sectors econòmics de les illes. Per una banda, lideren els descensos els aturats sense ocupació anterior (-9,5%), el sector primari (-7,6%) i els serveis (-0,6%). Per l'altra, l'atur creix en la construcció (1,6%) i en la indústria (0,6%).

En el sector terciari, l'activitat amb la major reducció de la desocupació és el comerç, amb un 3,1 % menys que fa un any, seguit de l'hostaleria (-1,5%), mentre que en els altres serveis augmenta un 0,8%.

Els nous contractes registrats al SOIB en el mes de setembre de 2019 són 41.258, que representen un 2,7% més que en el mateix mes de 2018. A Espanya el nombre de contractes signats també experimenta un augment del 7,3%.

D'acord amb el tipus de contracte, el creixement de contractació interanual a les illes s'atribueix a l'augment de la contractació temporal, que creix un 3,3%, mentre que la indefinida es redueix un -0,5%. A més, en el mes de setembre el pes de la contractació indefinida de l'arxipèlag supera novament la mitjana espanyola (16,6% i 11,4%, respectivament) i se situa com la segona comunitat amb el major percentatge de contractació indefinida.

La distribució sectorial mostra resultats divergents segons l'activitat. Per una banda, la contractació del novè mes de l'any creix en la indústria (13,6%), en la construcció (4,3%) i en l'hostaleria (4,9%). Per l'altra, tant el comerç com l'agricultura redueixen els nous contractes registrats (-0,9% i -19,8%, respectivament).

El darrer dia del mes de setembre de 2019 es comptabilitzen un total de 560.535 persones afiliades a la Seguretat Social a les Illes Balears, un 0,4% més que fa un any. A la resta de comunitats autònomes, així com en el conjunt d'Espanya (1,4%), també s'incrementa el nombre de persones d'alta en la Seguretat Social.

Augmenta l'afiliació en termes interanuals en el règim general (0,5%) i en el d'autònoms (0,9%), mentre que cau en els règims especials, sobretot en el règim de la llar (-5,3%), seguit del règim del mar (-2,8%) i de l'agrari (-2,7%). Quant al perfil i pel que fa al gènere dels treballadors, l'augment interanual del mes de setembre és igual entre homes i dones (0,4%).

Així, es mantenen els pesos respecte del conjunt d'afiliats (52,9%, els homes, i 47,1%, les dones). Per edat, els majors de 55 anys (5,4%) experimenten un fort increment respecte a 2018, mentre que el grup central, de 25 a 54 anys, es manté (-0,1%) i cau l'afiliació entre els menors de 25 anys (-4,1%).

Per nacionalitat, els estrangers no comunitaris són els que experimenten el creixement de l'afiliació de manera més intensa en el mes de setembre (6,4%).

LA TAXA D'ATUR DEL MES DE SETEMBRE ES QUEDA EN EL 6,7%, LA MÉS BAIXA D'UN SETEMBRE DES DE 2007

Les xifres d'atur per illes del mes de setembre mostren un descens interanual en totes, tret de Menorca, que experimenta un increment del 4,5% respecte de setembre de 2018. El major descens es produeix a Formentera (-25,6%), seguida d'Eivissa (-7,0%) i de Mallorca (-0,4%).

Taula 39. Indicadors del mercat laboral per illes

Darrera dada			Cicle-tendència T ^t _{t-12} (%)	
Mallorca				
Població activa ¹	setembre	471.864	➔	1,5
Afiliats a la Seguretat Social ²	setembre	438.670	➔	1,4
Afiliats a la Seguretat Social EJC ³	3r trim	324.252	➔	1,2
Aturats registrats	setembre	33.194	➔	-0,1
Taxa d'atur registrat (%) ⁴	setembre	7,0	➔	-0,1
Contractes registrats	setembre	33.304	➔	0,1
Menorca				
Població activa ¹	setembre	38.043	➔	1,3
Afiliats a la Seguretat Social ²	setembre	35.078	➔	-1,0
Afiliats a la Seguretat Social EJC ³	3r trim	24.005	➔	-0,2
Aturats registrats	setembre	2.965	➔	1,5
Taxa d'atur registrat (%) ⁴	setembre	7,8	➔	0,5
Contractes registrats	setembre	2.246	⬇️	-3,9
Eivissa				
Població activa ¹	setembre	82.751	↗️	2,0
Afiliats a la Seguretat Social ²	setembre	78.693	↗️	2,5
Afiliats a la Seguretat Social EJC ³	3r trim	58.189	↗️	3,3
Aturats registrats	setembre	4.058	⬇️	-5,6
Taxa d'atur registrat (%) ⁴	setembre	4,9	➔	-0,4
Contractes registrats	setembre	5.447	⬇️	-2,9
Formentera				
Població activa ¹	setembre	5.793	↗️	3,6
Afiliats a la Seguretat Social ²	setembre	5.633	↗️	4,1
Afiliats a la Seguretat Social EJC ³	3r trim	4.120	➔	-1,0
Aturats registrats	setembre	160	⬇️	-13,8
Taxa d'atur registrat (%) ⁴	setembre	2,8	➔	-0,8
Contractes registrats	setembre	261	⬇️	-5,5

Font: TGSS, SOIB, OTIB, lbestat

¹ Població activa = aturats + afiliats del mateix mes

² Afiliats als règims general, d'autònoms, i als règims especials agrari, de la mar i de la llar de la Seguretat Social. No inclou afiliats a MUFACE i ISFAS ni règims especials menors de la Seguretat Social

³ Afiliacions al Règim General de la Seguretat Social en Equivalència a Jornada Completa

⁴ Taxa d'atur calculada a partir de l'atur registrat i la població activa. Variació com a diferència de punts percentuals respecte del mateix mes de l'any anterior

Respecte de la taxa d'atur, aquesta assoleix el 6,7% de la població activa en el conjunt de les Illes Balears, la més baixa des de setembre de 2007.

Concretament, la taxa assoleix valors diferents per illes i oscil·la, de major a menor resultat, entre el 7,8% de Menorca i el 2,8% de Formentera. Se situa en el 7,8% a Mallorca i en el 4,8% a Eivissa.

No es donen diferències significatives respecte de l'any anterior, puja 0,5 dècimes a Menorca i baixa a la resta, sobretot a Formentera (-0,8 punts percentuals).

El mapa mostra la variació interanual de l'atur en el mes de setembre a les Illes Balears. Així, els municipis de la serra de Tramuntana lideren els majors increments: Deià, Formalutx o Banyalbufar, així com es Mercadal i Alaior, a Menorca.

En canvi, les majors caigudes de l'atur registrat es donen a Formentera, Ariany, es Migjorn Gran o Sant Llorenç.

La distribució de la contractació per illa mostra un increment a Mallorca (4,8%) i Formentera (16,5%), mentre que cau a Menorca (-9,9%) i Eivissa (-4,2%). Per sectors, augmenta sobretot la contractació en la indústria a Mallorca (13,1%) i a les Pitiüses.

També experimenten un increment significatiu els contractes en l'hostaleria a Mallorca (12,0%) i a Formentera (40,8%), mentre que cauen a la resta d'illes. Per altra banda, puja la contractació en la construcció a totes les illes, tret de Menorca. De fet, Menorca presenta un descens interanual de la contractació en cadascun dels sectors econòmics.

L'afiliació a la Seguretat Social a darrer dia del mes de setembre de 2019 mostra resultats diferents per illes. Així, es dona un creixement a Mallorca (0,4%) i a Eivissa (1,0%). En canvi, cau l'afiliació a Menorca (-2,4%) i a Formentera (-3,4%).

Segons les darreres dades de l'IBESTAT, el nombre de llocs de feina equivalents a temps complet del tercer trimestre de 2019 puja un 0,8% en el conjunt de les Illes Balears respecte al tercer trimestre de 2018.

Per illes, augmenta a Eivissa (1,7%) i a Mallorca (0,8%), mentre que cau a Formentera (-4,6%) i a Menorca (-2,1%).

3 Costs laborals

Taula 40. Cost i jornada laboral

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Cost total per assalariat i mes (€)	2n trimestre	2.518,7	→	1,0
Cost laboral per hora efectiva (€)	2n trimestre	18,2	↗	2,7
Indústria i energia	2n trimestre	18,8	↗	5,7
Construcció	2n trimestre	18,1	↗	9,9
Serveis	2n trimestre	18,2	→	1,7
Índex de costos laborals de les Illes Balears (ICLIB)	2n trimestre	106,9	↗	3,7
ICLIB corregit d'efectes estacionals i de calendari	2n trimestre	110,1	→	1,8
Cost salarial total	2n trimestre	107,3	↗	2,6
Cost salarial (T. Complet)	2n trimestre	107,8	↗	2,2
Cost salarial (T. Parcial)	2n trimestre	104,2	↗	4,3
Indústria	2n trimestre	99,8	↗	4,1
Construcció	2n trimestre	110,4	↗	9,0
Serveis	2n trimestre	107,3	→	1,8
Altres costos	2n trimestre	105,7	↗	6,5
Hores efectives per assalariat / mes	2n trimestre	138,5	→	-1,6
Indústria i energia	2n trimestre	144,9	→	-1,3
Construcció	2n trimestre	148,3	↘	-4,7
Serveis	2n trimestre	137,1	→	-1,3
Increment salarial pactat en convenis (%)	setembre		→	

Font: INE, MTMSS

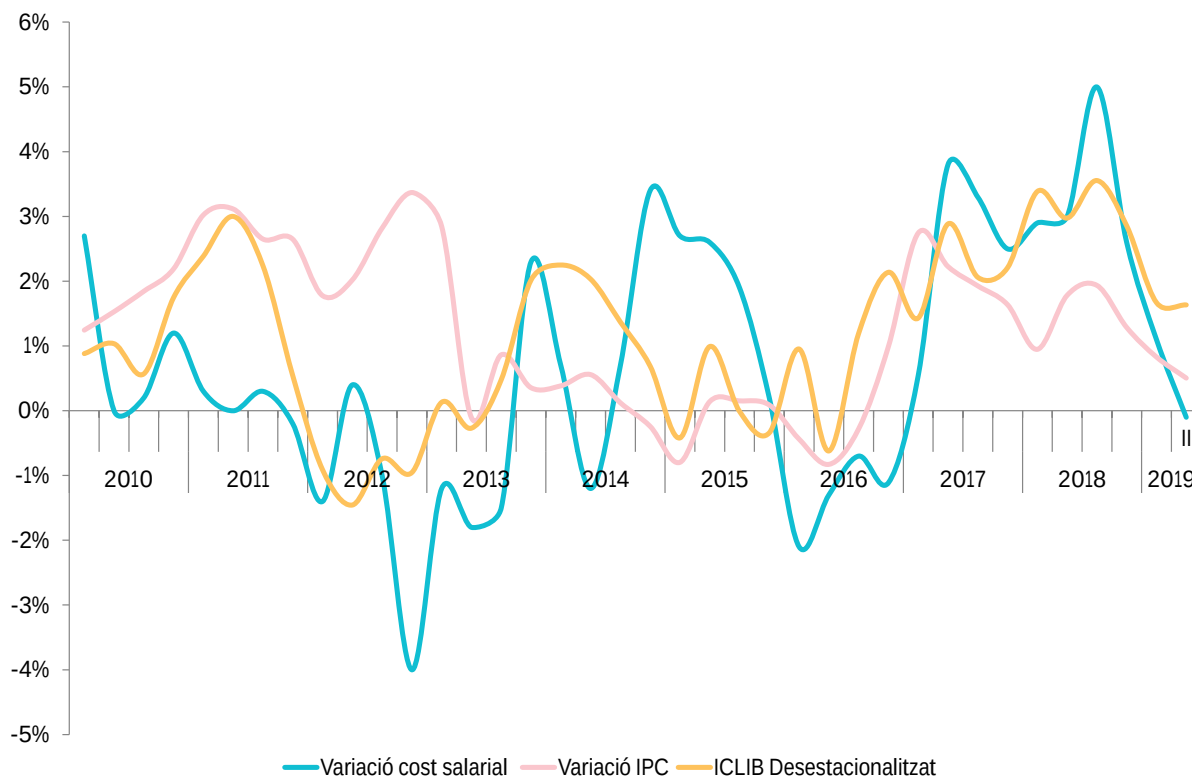
El cost laboral per treballador del segon trimestre de 2019 és de 2.518,7 € de mitjana a les Illes Balears, segons l'Enquesta trimestral de cost laboral que presenta l'INE, xifra que representa un 1,0% més que en el segon trimestre de l'any 2018. Al mateix temps, a Espanya el cost se situa per sobre aquest valor amb 2.664,6 €, per la qual cosa s'ha incrementat en un 2,4% interanual.

El cost durant el segon trimestre de l'any ha augmentat a totes les comunitats autònomes, entre les quals destaquen Cantàbria i Galícia (4,3%). En canvi, les Illes Balears són la comunitat autònoma amb menys increment. La regió amb més cost (Madrid) supera el cost laboral de les Illes Balears en 602,7 €, mentre que les Illes Balears superen Extremadura (el cost més baix) en 287,1 €.

L'índex de costos laborals de les Illes Balears (ICLIB) mostra els costos laborals corregits de l'efecte composició sectorial i per tipus de jornada. L'ICLIB del segon trimestre de l'any ha experimentat un increment interanual del 3,6%, que, si s'analitza corregit d'efectes estacionals i de calendari, se situa en l'1,6%.

Pel que fa al cost salarial, aquest augmenta un 2,6%, gràcies sobretot a la construcció (9,0%) i la indústria (4,1%), si bé també creix en els serveis (1,8%). Per tipus de jornada, per bé que ambdós tipus han experimentat increments del cost salarial per hora efectiva, la dels treballadors a temps parcial ha estat superior (4,3%) a la dels treballadors a jornada completa (2,2%).

Gràfic 18. Incrementos salarials i inflació a les Illes Balears

Font: INE, Ibestat i elaboració pròpia

En el cost laboral s'inclouen les cotitzacions obligatòries, les prestacions socials, les indemnitzacions i el cost salarial. Aquest darrer assolix els 1.855,4 € en el segon trimestre de 2019 i suposa el 73,7% del cost laboral total. Ha experimentat un descens del -0,1% respecte de fa un any. Habitualment, el cost salarial de la indústria és el més elevat dels sectors principals (1.980,4 €) i ha experimentat un augment en termes interanuals (2,4%). El segueix aquest trimestre la construcció, amb 1.943,9 €, que també ha augmentat (3,7%) i, finalment, el sector dels serveis, que assolix un cost de 1.838,8 € i és el sector que experimenta el descens interanual (-0,6%).

En el segon trimestre de 2019 el cost laboral per hora efectiva treballada és de 18,2 €, que és un 2,7% més que fa un any. En comparació amb la resta de comunitats autònomes, les Illes Balears presenten el cinquè cost laboral per hora efectiva més baix, 6,3 € per sota del País Basc, que encapçala la llista (24,5 €). En termes interanuals, en el segon trimestre totes les regions han incrementat el cost per hora, especialment Galícia (9,3%), Astúries (8,4%) i Cantàbria (8,2%).

En l'àmbit sectorial, respecte dels valors de fa un any, augmenta el cost laboral per hora efectiva treballada en tots els sectors, sobretot la construcció (9,9%), i assolix un cost de 18,1 €.

El segueix la indústria (5,7%), fet que situa el cost laboral en 18,8 € i és la branca amb el cost per hora més elevat en el segon trimestre. Finalment, els serveis, que també creix interanualment (1,8%), presenta un cost de 18,2 €.

Quant als convenis col·lectius, l'augment salarial pactat en convenis a les Illes Balears, segons l'estadística de convenis fins al setembre de 2019, recull un creixement del 2,2%, similar al del conjunt nacional, que és del 2,3%. Fins al novè mes de 2019, se signen a les Illes Balears un total de trenta convenis, cinc menys que en el mateix període de 2018. Dels trenta convenis, vint-i-un són d'empresa i afecten 3.753 treballadors, i els altres nou corresponen a altres àmbits i afecten 90.042 treballadors.

A Espanya el nombre de convenis signats creix (cinquanta-dos més), fins a arribar als 3.140 el setembre de 2019, així com el nombre de treballadors afectats, que augmenta de manera considerable (un 10,9%). El mes d'agost es va signar un nou conveni del sector del comerç, si bé encara no es recull en les estadístiques. Es tracta del segon conveni més important a la comunitat per darrere del de l'hostaleria i afecta uns 60.000 treballadors. Aquest conveni tindrà una vigència de quatre anys i suposarà un increment salarial de l'11%.

4 Accidents de treball

Taula 41. Accidents de treball

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Total accidents de treball	setembre 2018-agost 2019	21.116	↗	3,7
Índex d'incidència del total d'accidents ¹	setembre 2018-agost 2019	4.420,1	↘	-10,3
Accidents lleus	setembre 2018-agost 2019	4.397,3	↘	-10,3
Accidents greus	setembre 2018-agost 2019	21,6	↘	-13,6
Accidents mortals	setembre 2018-agost 2019	1,3	↘	-25,9
Indústria	setembre 2018-agost 2019	8.212,4	↗	5,8
Construcció	setembre 2018-agost 2019	11.228,7	↗	3,4
Serveis	setembre 2018-agost 2019	4.245,8	→	-0,1
Mallorca ²	setembre 2018-agost 2019	5.121,3	→	-0,4
Menorca ²	setembre 2018-agost 2019	6.083,6	↗	12,2
Pitiüses ²	setembre 2018-agost 2019	6.171,9	↗	5,2

Font: Direcció General de Treball, i Salut Laboral, TGSS

¹ L'índex d'incidència es calcula com la relació entre el nombre d'accidents de treball en jornada per cada cent mil treballadors amb les contingències cobertes

² No es disposa del nombre de persones amb les contingències cobertes per illes, raó per la qual es presenta una aproximació amb els treballadors d'alta al règim general de la Seguretat Social

Les dades provisionals de la Direcció General de Treball i Salut Laboral mostren un índex d'incidència de 4.420,10 incidències en el període dels dotze mesos compresos entre setembre de 2018 i agost de 2019.

Per tant, han patit un accident laboral 4.420 persones per cada 100.000 treballadors amb les contingències cobertes. Respecte al valor de fa un any l'índex disminueix un -10,3%.

Segons el tipus d'accident, pràcticament tots són de caràcter lleu (99,5%); el 0,5% són greus i el 0,03% són mortals (6 accidents).

En termes interanuals, respecte al mateix període de fa un any, els lleus són els que han experimentat el major increment, amb un 3,8% més, seguits dels greus, que es mantenen (0,0%). En canvi, els mortals, en els dotze mesos analitzats, han disminuït un 14,3%.

BAIXA L'ÍNDEX D'INCIDÈNCIA ENTRE SETEMBRE DE 2018 I AGOST DE 2019

La distribució sectorial en aquest període és la següent: l'agricultura registra 340 accidents (l'1,6%); la indústria, 1.895 sinistres (el 9,0%); la construcció, 4.285 (el 20,3%), i la resta d'accidents s'ha produït en el sector terciari (14.596, el 69,1%).

Pel que fa als índexs d'incidència, el més elevat es troba habitualment en la construcció (11.228,7 incidències), seguit de la indústria (8.212,4), mentre que el més baix es correspon amb els serveis (4.245,8).

La variació interanual de la xifra d'accidents durant la jornada de feina mostra increments de la sinistralitat en tots els sectors, llevat del de l'agricultura (-16,5%), i especialment en la construcció (10,1%), la indústria (8,3%) i els serveis (2,0%).

Per illa, Mallorca, com a illa major, concentra la major part dels accidents registrats (16.378), que representen el 77,6% del conjunt de l'arxipèlag. En el període analitzat, aquesta illa concentra el 70% dels afiliats amb les contingències cobertes. La segueixen en volum les Pitiüses, que, amb 3.255 sinistres, representen un pes del 15,4% (mentre els afiliats representen sols l'11%).

Finalment, Menorca, amb 1.421 accidents, concentra el 6,7% restant (un percentatge semblant al pes dels afiliats, que és del 5%). En comparació amb el mateix període d'un any abans, augmenten els accidents, especialment a Menorca (15,0%) i les Pitiüses (9,1%), i més lleugerament a Mallorca (2,2%).

L'índex d'incidència per illes mostra el resultat més alt a les illes menors (Eivissa i Formentera) amb un valor de 6.171,9. Les segueixen Menorca, amb 6.083,6, i Mallorca, amb 5.121,3.

Índex de gràfics i taules

Índex de gràfics

Gràfic 1. Variació interanual del Producte Interior Brut

Gràfic 2. Evolució del PIB dels EUA, el Japó i la zona euro (variació interanual ajustada d'estacionalitat)

Gràfic 3. Variació interanual del preu barril Brent i inflació a la zona euro

Gràfic 4. Evolució del tipus de canvi de l'euro

Gràfic 5. Evolució del PIB de països europeus (variació interanual ajustada d'estacionalitat)

Gràfic 6. Evolució del VAB de les Illes Balears per sectors

Gràfic 7. Evolució del VAB per illes

Gràfic 8. Energia elèctrica mensual demandada a les Illes Balears (MWh)

Gràfic 9. Pernotacions i viatgers a hotels de les Illes Balears. Acumulat gener-maig

Gràfic 10. Variació interanual dels preus hotelers a les Illes Balears (gener 2010 a setembre 2019)

Gràfic 11. Variació interanual de l'IPC de restaurants

Gràfic 12. Passatgers arribats a les Illes Balears per via aèria segons origen de vol. Cicle tendència

Gràfic 13. Passatgers arribats per via aèria per illes. Cicle-tendència

Gràfic 14. Evolució dels tipus d'interès i hipoteques

Gràfic 15. Variació interanual de l'Índex de Preus de Consum

Gràfic 16. Consum i preu dels carburants de l'automoció (benzina 95 i gasoil A) a les Illes Balears

Gràfic 17. Variació interanual de la tendència-cicle d'indicadors d'inversió a les Illes Balears

Gràfic 18. Incrementos salarials i inflació a les Illes Balears

Índex de taules

Taula 1. Perspectives de l'economia balear	Taula 21. Establiments turístics a les Illes Balears
Taula 2. Indicadors internacionals	Taula 22. Establiments turístics per illes
Taula 3. Previsions internacionals per al 2019	Taula 23. Turistes internacionals arribats a les Illes Balears per país de residència
Taula 4. Producte interior brut a preus de mercat i els seus components (Taxes de variació interanual).	Taula 24. Afiliats a la Seguretat Social
Taula 5. Previsions macroeconòmiques de l'economia espanyola	Taula 25. Passatgers arribats via aèria segons origen de vol
Taula 6. Evolució de l'economia balear	Taula 26. Trànsit de passatgers arribats per via marítima
Taula 7. Creixement del VAB de l'agricultura, la ramaderia i la pesca	Taula 27. Transport de mercaderies. Tones embarcades i desembarcades
Taula 8. Afiliació a la Seguretat Social en l'agricultura	Taula 28. Indicadors de mediació financera
Taula 9. Indicadors de l'agricultura	Taula 29. Ocupats en altres serveis
Taula 10. Indicadors de la ramaderia	Taula 30. Empreses de les Illes Balears
Taula 11. Afiliació a la Seguretat Social en el sector pesquer	Taula 31. Evolució de l'IPC Juny 2019 (Base 2016)
Taula 12. Indicadors de producció pesquera, tercer trimestre 2019	Taula 32. Indicadors de consum
Taula 13. Creixement del VAB de la indústria i l'energia a les Illes Balears	Taula 33. Enquesta de despesa turística (EGATUR)
Taula 14. Indicadors de la indústria i l'energia	Taula 34. Indicadors d'inversió
Taula 15. Creixement del VAB de la construcció a les Illes Balears	Taula 35. Principals béns industrials exportats des de les Illes Balears
Taula 16. Indicadors de la construcció	Taula 36. Exportacions productes agraris
Taula 17. Indicadors avançats de la construcció	Taula 37. Indicadors d'ocupació i atur (Illes Balears, Espanya i UE-28)
Taula 18. Creixement del VAB del sector serveis a les Illes Balears	Taula 38. Indicadors del mercat laboral a les Illes Balears
Taula 19. Indicadors dels serveis	Taula 39. Indicadors del mercat laboral per illes
Taula 20. Indicadors del comerç	Taula 40. Cost i jornada laboral
	Taula 41. Accidents de treball

Notes i abreviatures. Agraïments

Notes

Els percentatges de variació es refereixen a la diferència entre el període esmentat d'enguany i el mateix període de l'any passat, excepte quan es diu expressament una altra cosa.

Data de tancament: 27 de novembre de 2019

Abreviatures i sigles

T_{t-k}^t (%): variació interanual del component tendència-cicle calculat segons el programa Tramo-Seats.

N. d.: no disponible.

AP.: Administració pública.

ISFLSL: institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars.

FBCF: formació bruta de capital fix.

MUFACE: mutualitat general de funcionaris.

ISFAS: Institut Social de les Forces Armades.

DGMEO: Direcció General de Model Econòmic i Ocupació

Altres fonts emprades

BCE: Banc Central Europeu

BE: Banc d'Espanya

BEA: Oficina d'Anàlisi Econòmica. Departament de Comerç (Estats Units)

CIS: Centre d'Investigacions Sociològiques

Comissió Europea

Consell Superior de Cambres de Comerç d'Espanya

Destatis: Oficina Federal d'Estadística (Alemanya)

EIA: US Energy Information Administration

Eurostat: Oficina d'Estadística de la Unió Europea

FMI: Fons Monetari Internacional

HM Treasury (Regne Unit)

IET: Institut d'Estudis Turístics

INSEE: Institut Nacional de l'Estadística i dels Estudis Econòmics (França)

MAPA: Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació

Mercapalma. Mercados Centrales de Abastecimiento de Palma de Mallorca, SA

MINECO: Ministeri d'Economia i Empresa.

MINETUR: Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme.

Ministeri de Foment

Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme

MITRANISS: Ministerio de Trabajo, Migraciones y Seguridad Social

OCDE: Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic

Oficina Nacional d'Estadística (Xina)

OTIB: Observatori del Treball de les Illes Balears

UK Statistics Authority (Regne Unit)

Agraïments

AENA – Aeroport d'Eivissa

AENA – Aeroport de Maó

AENA – Aeroport de Palma

APB: Autoritat Portuària de les Balears. Ministeri de Foment

ANFAC: Associació Espanyola de Fabricants d'Automòbils i Camions

ATB: Agència de Turisme de les Illes Balears

COAIB: Col·legi Oficial d'Arquitectes de Balears

CLH: Compañía Logística de Hidrocarburos. Palma

Conselleria d'Agricultura, Pesca i Alimentació
Direcció General d'Aviació Civil. Ministeri de Foment
Direcció General d'Energia i Canvi Climàtic
DGT: Direcció General de Trànsit. Ministeri d'Interior
Euro6000
Gesa-Endesa
Ibestat: Institut d'estadística de les Illes Balears
INE: Institut Nacional d'Estadística
Observatori del Turisme. Conselleria de Model Econòmic, Turisme i Treball
Oficemen: Agrupació de Fabricants de Cement d'Espanya
Ports de Balears
REE: Red Eléctrica de España
Servired
Sistema 4B
SOIB: Servei d'Ocupació de les Illes Balears. Conselleria de Model Econòmic, Turisme i Treball
TGSS: Tresoreria General de la Seguretat Social

Persones

Antoni M. Grau Jofre (Direcció General de Pesca i Medi Marí)

G CONSELLERIA
O MODEL ECONÒMIC,
I TURISME I TREBALL
B DIRECCIÓ GENERAL
/ MODEL ECONÒMIC
I OCUPACIÓ

<http://dgeconomia.caib.es>

Unió Europea
Fons Social Europeu
L'FSE inverteix en el teu futur